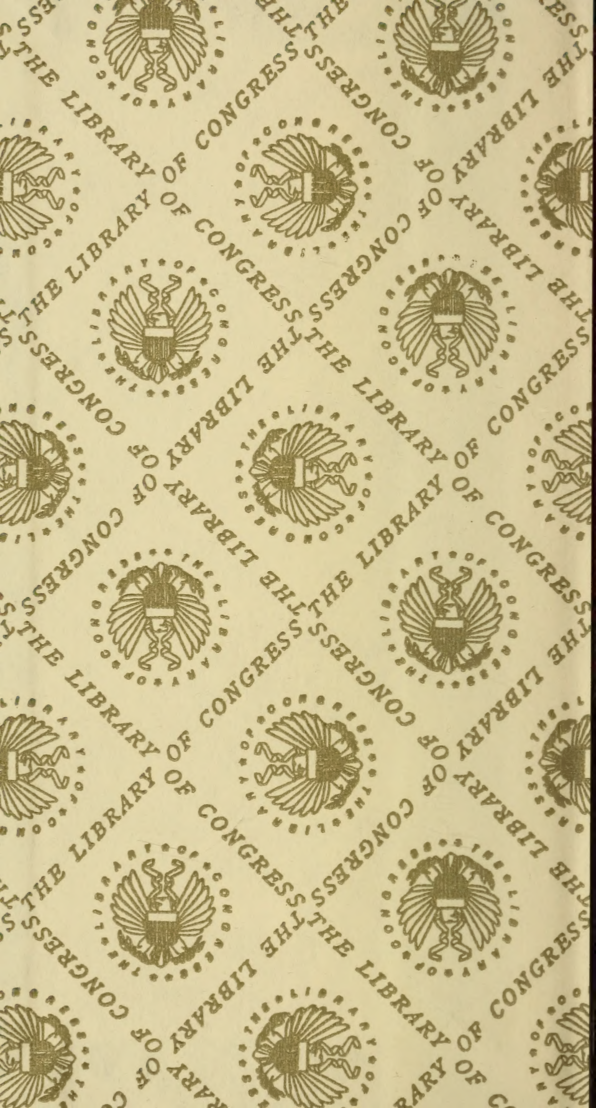
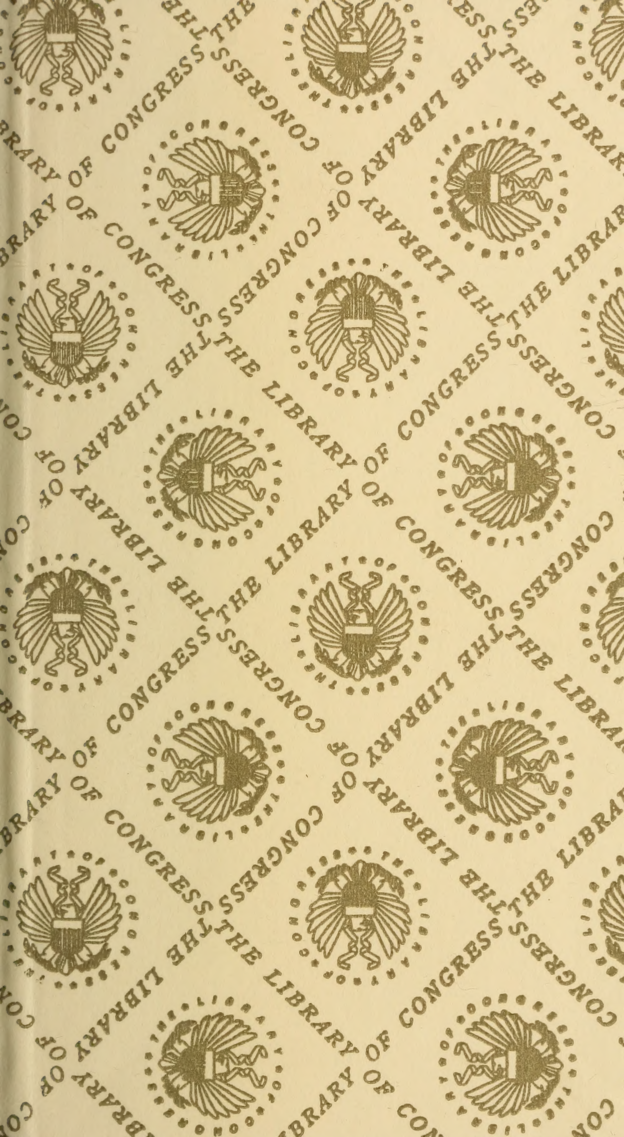

THE LIBRARY OF CONGRESS

THE LIBRARY OF CONGRESS

Labirynt Swěta

a

Ráj Srdce.

To gest,

Swětlé Wymalowánj, kterak w tom Swětě, a wěcech geho wssechněch, nic nenj než matenj a motánj, kolotánj a lopotowánj, mámenj a ssalba, bjda a tesknost, a naposledy omrzenj wsseho a zaufánj: ale kdož doma w srdcy swém sedě, s gediným Pánem Bohem se vzawjrá, ten sám k prawému a plnému mysli vpokogenj a radosti že přicházý.

Po páté tlačen.
S powolenjm cys. král. dwořské Cenzury.

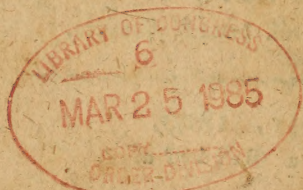
W Praze, 1809,
v Františka Geřábka.

Ecclef. 1. 14.

Widěl sem wſſecky ſkutky kteréž ſe děgj pod ſluncem, a ay wſſecko geſt marnoſt a trápenj ducha.

I Liber in lucem rigidi ſecure Catonis.
I Labyrinthæis currere docte viis.
Cumqve ibis curreſqve viis, dic: Optime LECTOR
Ex me SUPREMUM non niſi diſce BONUM.

M. Georg. Colsinius.

Illustris. ac verè generoso Domino,

DOMINO CAROLO BARONI A ŽEROTIN SENIORI, &c.

Pro-Marchioni Moraviæ, Domino suo gratiosissimo.

VErecundarer eqvidem hoc nimium turbulento inqvietudinúmqve pleno tempore, vel epistolio hoc, nedum scripti alicujus dedicatione, molestare Illustritatem Tuam Illustriss. Domine, nisi id de eorum esset genere, quæ ad recolligendos in Deóqve tranqvillandos destinantur animos. Dicám qvid rei sit. Cum in hoc secessu & ingrato otio meo, semoto mihi à vocationis curis otioso tamen esse nec liceret nec liberet, cœpi superioribus mensibus inter alia de Vanitate Mundi (occasione undecunqve arreptâ) speculari, donec mihi hoc qvod Illustritati Tuæ offero drama sub manibus natum est. Cujus pars prima Mundi Ludicra & Inanitates typis depingit, qvàm is omni ex parte magno nisu *Res nihili* agat, qvàmqve miserè omnia tandem vel in risum abeant, vel in planctum. Posterior, partim sub velo, partim apertè, veram & solidam Filiorum Dei felicitatem describit: qvám nimirum beati sint qvi Mundo & mundanis cunctis à tergo relictis soli Deo adhærent, imò inhærent. Qvidqvid hîc præstitum est, inchoatum esse, nondum absolutum, agnosco. Vi-

deo enim valdè fæcundam esse materiam, & ad acuendum ingenium poliendámqve lingvam perqvam accomodam, ut novis subinde inventionibus in infinitum isthæc augeri possint. At qvalecunqve tandem id nunc jam est, volui tamen è chartis rejectaneis collectum Illust. Tuæ offerre. Quô consilio, non satis nunc dicere audeo: sed id vel inter legendum pro sagacitate sua animadvertet Illust. Tua, vel aliâs explanari poterit. Hoc unum innuam, credidisse me non inconvenienter hæc talia offerri ei, qvi Mundani pelagi fluctus & luctus mille modis expertus, in tranqvillissimo conscientiæ portu qviescit tamen. Nunc Illust. Tuam, nihil aliud volo, nisi ut Mundi Satanæqve secura Christo suo jucundè vivat, vitàmqve qvæ hanc (ah miseram!) seqvetur, pleno jure possidendam exultanter expectet. Interim nos regat, erigat, soletur, roboret, benedictum Spiramen æterni Miseratoris Dei nostri. Amen. Dabam sub Klopot, Idibus Dec. 1623.

Illustritati Tuæ devotus cliens.

J. A. COMENIUS.

K čtenáři.

GEDEN každý twor- y nerozumný, přirozeně k tomu se nese, aby libé a pohodlné wěcy sobě libowal, a gich žádostiw byl: owssem tedy člowěk, w němž rozumná gemu přistwořená moc, takowau tu k dobrému pohodlnému chtiwost wzbuzuge; a negen wzbuzuge, ale y na to wede, aby což wjce dobré, libé, pohodlné gest, to sobě wjce libowal, a srdnatěgi potom dychtil. Odkudž dáwno mezy maudrými otázka byla, kde a w čemby wrch dobrého (Summum bonum) bylo, na němžby se žádost lidská stawowala: to gest, gehožby dosáhna člowěk mysl swau tu odpočinauti mohl, a musel, čeho wjc žádati nemage.

2 Chtělilibychom pak na to dáti pozor, nagdeme že negen mezy filozoffy ta otázka, a pečliwé, gakby zprawena býti měla, wyhledáwánj, bylo, a gest, ale že každého wůbec člowěka mysl tam gde, kde a gak co neyplněgssjho potěssenj dogjti: a shledáno, že wssickni takměř lidé wen z sebe wybjhagjce, w swětě a wěcech geho čjmby mysl kogili, a pokogili, hledagj, tento w statku a zbožj, onen w rozkossech a ljbostech, giný w sláwě a wzáctnosti, tento opět w maudrosti a vměnj, giný w weselém towaryšstwj ꝛc. a tak summau wssickni

 po

po wěcech kteréž wně gsau, w nich dobrého swého hledagjce, zewlugj.

3 Ale že ono tam nalezeno nebýwá, neymaudřegssj z lidj Ssalomaun swědkem gest, kterýž také odpočinutj mysli swé hledage, a wssecken swět progda a prohlédna, naposledy powěděl: Mrzý mne ten žiwot. Nebo mi se žádná wěc nelibj pod sluncem, proto že gen wssecko marnost gest a bjda (Eccles. 2. 17.) Prawé pak mysli vpokogenj, doptaw se ho potom, wyhlásyl že w tom gest, aby člowěk swěta tjm čjmž gest býti nechage, samého sobě Pána Boha hleděl, geho se bál, a přikázanj geho ostřjhal. Nebo (prý) na tom gedinném wssecko záležj. (Eccles. 12. 13.) Podobně wyssetřil Dawid, že neyssťastněgssj gest člowěk, kterýž swět z očj a mysli pustě Boha se gen držj, a geg za wěčný podjl swůg mage s nim w srdcy swém přebýwá (Žalm 73.)

4 Milosrdenstwj Božj budiž pochwáleno, kterýž y mně mé oči otewřel, abych mnohotwárnau nádherného toho swěta marnost, a mizernau pod zewnitřnjm, bleskem wssudy se krygjcý ssalbu, znamenati, pokoge pak a bezpečnosti mysli ginde hledati se naučil. Což mjstněgi sobě sám před očj předestřjti, y giným powkázati chtěge, zamyslil sem sobě tuto pauť, aneb wandr, do swěta: kdež gaké sem potworné wěcy bud spatřil, neb se s nimi potkal; a kde naposledy, a gak žádaného, a w swětě nadarmo

mo hledaného potěssenj se doptal, wsse to w přjtomném traktátu gsem gako wymalowal. Gak wtipně, nedbám: dejž Bůh gen aby prospěssně, mně y bližnjm wnjm.

5 Nenj báseň, čtenáři, což čjsti budeš ačkoli básně podobu má: než gsau wěcy prawé, gimž wyrozuměge, sám poznáš, zwlásstě kdoby mého žiwota a přjběhů něco powědom byl; proto že sem tu nawětssjm djle swé wlastnj přjhody, s nimiž gsem se w nemnohých těch letech žiwota swého giž potkal, některé pak při giných spatřil, aneb o nich sobě náwěsstj dané měl, wymalowal. Ač ne wssech gesstě swých přjhod sem dotýkal, na djle pro stud, na djle že sem, k gakémuby se to giným wzdělánj oznamowalo, newěděl.

6 Průwodčj mogi, a každého kdož w swětě tápá, w prawdě gsau dwa: Drzost mysli, wsseho ohledugjcý: a zastaralý při wěcech Zwyk, prawdy barwu sfalbám swěta dáwagjcý. Půgdessli za nimi s rozumem, kdokoli, bjdné motaniny pokolenj swého spolu semnau vhlédáš; paklit se ginák zdáti bude, wěz že obecného zmámenj brylle, skrze něž wsse naopak widjš, na nosu twém strnij.

7 Co se prohlédánj radostného způsobu Bohu oddaných srdcý dotýče, tot twjce in Idea wypsáno gest, nežli aby se to tak plně při wssechněch Wywolených nalézalo. Nenedostáwá se wssak Pánu Bohu y takowých

wých wypulerowaných dussj, a každý vpřjmě pobožný to čta, téhož dokonalosti stupně sobě žádati bude powinen. Měgž se dobře, Křesťane milý, a wůdce swětla Duch Swatý vkažiž tobě lépe než gá mohu, y swěta marnost, y wywolených s Bohem spogených srdcý slávu, potěssenj, a radost. Amen.

Připomenutj
k pátému wydánj.

Pro wýbornost češštiny a vtěssenau rozmanitost obsahu dal gsem tento Labirynt Swěta swým nákladem dle Amsterodámského wydánj slowo od slowa bezewssj změny tisknauti.

W Praze, dne 27ho listopadu, 1808.

Jan Negedlý.

Kap. I.

O přjčinách w swět putowánj.

Když sem w tom wěku byl, w kterémž se lidskému rozumu rozdjl mezy dobrým a zlým okazowati začjná, wida gá rozdjlné mezy lidmi stawy, řády, powolánj, práce a předsewzetj, gjmiž se zanássegj, zdála mi se toho nemala býti potřeba, abych se dobře, k kterémubych se hauffu lidj připogiti, a w gakých wěcech žiwot trawiti měl, rozmyslil.

2 Na kterauž wěc mnoho a často pomýsslege, a s rozumem swým pilně se raděě, na tom mi se vstanowowala mysl, abych sobě takowý žiwota způsob, w kterémžby co neyméně starostj a kwaltowánj, co neywjc pak pohodlj, pokoge, a dobré mysli bylo, oblibil. Wrtkawost mysli.

3 Než tu mi se opět nesnadné zdálo, které a gakeby to takowé powolánj bylo, poznati: a s kým se o to dostatečně poraditi neweděl sem; aniž mi se hrubě chtělo s někým se raditi, mysle že mi každý swau wěc chwáliti bude. Sám také kwapně k něčemu sáhnauti, abych nepřebral boge se, neiměl sem.

4 Ač přiznám se, gednoho, druhého y třetjho, tagně ptati sem se počal, ale každý hned zase pustil; proto, že sem při každé wěcy y nesnadnosti, y marnosti, (gakž mi se zdálo) něco znamenal. Mezy tjm

bál sem se, aby mi má neostawičnost hanby nepřinesla: y newěděl sem co dělati.

5 Až natrápě a nawrtě se dosti sám w sobě, na toto sem přissel, abych neydřjwe wssecky lidské wěcy, co gich pod sluncem gest, prohlédl, a teprw gedno s druhým rozumně srowna wage, gistý sobě staw wywolil, a swé sobě wěcy k užjwánj pokogného na swětě žiwota, pěkně někak spořádal. Načež čjm sem myslil wjce, tjm mi se ta cesta ljbila lépe.

Kap. II.

Pautnjk dostal Wssudybuda za wůdce.

Y wyssel sem od sebe sám, a ohlédati se počal, mysle odkud a gak začjti. Wtom y hned newjm kde se tu wezme člowěk gakýsy křepkého chodu, obratného wzhledu, a řeči hbité, tak že mi se nohy, oči, gazyk, wsse na obrtljku mjti zdál. Ten přiwina se ke mně, Odkud a kam bych měřil, dotazowal se. Gá, že sem z domu swého wyssel, a w swětě se prowandrowati a něco zkusyti umysl mám.

2 Schwáliw mi to, Kde pak wůdce gakého máš? řekl. Gá odpowěděl, žádného nemám, Bohu a swým očjm se důwěřugi, že mne nezawedau. Nezprawjš nic, řekl on: Slýchallis kdy co o Kretenském Labiryntu? Slýchal cosy, djm. On zase: Zázrak swěta byl, stawenj z tak mnoha pokogů, přjhrad, průchodissť wzdělané, že kdo se bez průwodčjho do něho pu-

Swět Labirynt sem.

pustil, wždycky sem a tam chodě a motage se, nikdy wen netreffil. Ale to žert byl proti tomu, gak sám swěta tohoto Labirynt, zwláſſtě nynj, spořádán gest. Neradjmk, wěk mně zkuſſenému, samotně se tam pauſſtěti.

3 A kde pak takowého wůdce wzýti mám? řekl sem. Odpowěděl: Gá sem nato, abych takowé kterj něco shlédnauti a zkusyti žádagj, prowáděl, a gim kde co gest vkazowal: protož sem tobě také wstřjc wyſſel. Gá podiwě se, Y kdo gsy ty, řekl sem, můg milý? Odpowěděl: Gméno mé gest Wſſezwěd, přjgmjm Wſſudybud, kterýž wſſecken swět procházým, do wſſech kautů nahlédám, na každého člowěka řeči a činy se wyptáwám: co zgewného gest, wſſe spatřugi, co tagného wſſe sljdjm a stjhám, summau bezemne nic se djti nemá, ke wſſemu dohledati má gest powinnost: a ty půgdeſſli zamnau, vwedu tě do mnohých tagných mjst, kamžby ty syc nikdá netrefil. Wypsánj drzýho.

4 Gá slyſſe řeči takowé, počnu sám w sobě weſel býti, že sem takowého wůdce naſſel: a prosým hc, aby tedy sobě práce neważil mne skrze swět prowésti. Odpowěděl: Gak giným w tom rád slaužjm, tak y tobě: a vgaw mne za ruku, Podmež, řekl. Y ſſli sme; a gá řekl: Nu rád se podjwám gaký gest toho swěta běh, a takéli w něm co gest, čehožby se člowěk bezpečně držeti mohl To slyſſe towaryš můg, zastawil se, a řekl: Přjteli, gdeſſli ty tjm vmyslem, ne aby wěcy náſſe spatře oblibowal, než aby o nich dle rozumu swého saud wynáſſel,

newjm gakby s tjm králowna náſſe, Gegj Miloſt ſpokogena byla.

Marnoſt králowna ſwěta. 5 Y kdo ge to králowna wáſſe? djm gá. Odpowěděl: Ta kteráž wſſecken ſwěta běh geho řjdj, od končin až do končin: ſlowe Maudroſt, ač někteřj mudrlanti Marnoſt gj řjkagj. Prawjmť tedy čaſně, když tam choditi a prohlédati budeme, nemudrug nic: ſycby ſobě tu y ginde ledcos vtržil, a gá třebas wedlé tebe.

Kap. III.

Mámenj ſe přitowaryſſilo.

Do když on ſemnau mluwj, hle ted po ſtraně gakýſy, newěděl ſem mužli či žena (nebo diwně gaks zakuklený byl, a okolo něho gako mhla ſe dělala) k nám ſe přilaudě, dj; Wſſudybude kam s tjmto poſpjcháš? Do ſwěta ho wedu (dj on) prohlédnauti geg žádoſtiw geſt.

2 A proč bezemne? (řekl onen zaſe:) wjš že twá prowáděti, má vkazowati co kde geſt, geſt powinnoſt. Nebo G. M. králowny wůle nenj, aby kdo do králowſtwj gegjho wegda ſám ſobě co widj a ſlyſſj, dle ljboſti wykládal, a něco tu mudrowal: než aby ſe gemu, co a k čemu která wěc geſt, powědělo, a on na tom přeſtal.

3 Odpowěděl Wſſudybud: Zdaž každý tak drzým geſt, aby s ginými zarowěn

na

na řádech naſſich přeſtati neměl? Než tento tuſſjm wzdy potřebowati bude: Dobře podiž. Takž ſe k nám připogil, a ſſli ſme.

3 Gá pak ſobě na myſli, Bodeyž bych gá gen tuto zaweden nebyl: titoť ſe o gakaus na mne wzdu ſmlauwagj. Y djm k nowému tomu towaryſſi: Přjteli neměg za zlé, rádbych také twé gméno wěděl? Kterýž řekl: Gá ſem tlumočnjk králowny ſwěta Maudroſti, kterýž ſobě to poručeno mám, abych gak ſe čemu w ſwětě rozuměti má, wyvčowal. Protož gá wſſechněm co gich w ſwětě vhledáš, ſtarým y mladým, vrozeným y nevrozeným, hlaupým y včeným, wſſecko co k prawé ſwětſké maudroſti přináležj, w myſl wkládám, a ge k weſelosti a dobromyſlnoſti přiwodjm: geſſtoby bezemne y králowé, knjžata, páni, a wſſickni neyſtkwoſtněgſſj lidé w diwných teſknoſtech byli, a ſmutně na ſwětě čas trávili.

Zwyk při wěcech Mámenj ſwěta.

4 Na to gá: Sſťaſtnéby mi tě Bůh za prùwodčjho dal milý přjteli, geſtliže to prawé geſt. Nebo gá ſe proto do ſwěta pauſſtjm, abych ſobě wyhljdl, coby w něm neybezpečněgſſjho a neypotěſſeněgſſjho bylo, toho abych ſe chytil: tebe tedy takowého rádce mage, ſnáze ſobě wybrati mocy budu. O tom nepochybug, řekl on. Neb ač w králowſtwj naſſem

wssecko znamenitě a vsslechtile sporádané a wesselé vhlédáš, a že se wssechněm krá-lowny nassj poslussným dobře wésti může, porozumjš: wssak wždy, prawdat gest, gedno powolánj a obchod nad druhý wjc pohodlj a zwůle má: budeš sobě zewsseho co budeš chtjt wybrati mocy. Gát wsse-cko, co gak gest, wyložjm. Y djm: Gak pak tobě řjkagj? Odpowěděl: Gméno mé gest Mámenj.

Kap. IV.

Pautnjk vzdy a bryllj dostal.

To gá slysse, zhrozým se; a co sem to k hřjchu za towarysse dostal, sobě myslým. Prwnj onen (tak sobě to mysl má rozbjrala) o gakés vzdě mluwil, ten-to se Máme-njm gmenuge; králownu swau Marnostj mi (ač neopatrným tu-ssjm wybleknutjm) gmenowal: co pak to?

2 A když gá tak mlče a sklopě oči gdu, a nohami nechtiwě gakšy pokračugi: Wsse-zwjd, Co wrtochu, dj, tussjmť se mi zas pět chut dělá? A než gá co odpowjm, aniž mi na krk vzdu gakaus whodj, ge-gjž vdidla pogednau mi se do vst wklauzla: a on, Nu gjž mi powolně půgdeš, dj, kams začal.

Uzda Wssetečnosti.

3 Y pohledjm sobě na tu vzdu, a ay essitá byla z řemenj Wssetečnosti, a vdid-la gegj byla z železa vrputnosti w před-sewzetjch, a porozuměl sem že k prohlédá-nj swěta ne gako prwé dobrowolně půg-du, ale těkawostj a nevkogitedlnostj mysli swé nágplně tažen budu,

4 Wtom druhý wůdce z druhého boku; A gá tobě tyto okuláry, dj, darugi, skrze něž se na swět djwati budeš. Y wstrčil mi brylle na nos, skrze něž gá hledě, hned wsseckо před sebau ginak widjm. Měly zagisté tu moc (gakž sem potom mnohokrát zprubowal) že skrze ně hledjcýmu wěc daleká blizká, a blizká daleká; malá weliká, a weliká malá; mrzutá krásná, a krásná mrzutá; černá bjlá, a bjlá černá zc. se zdála. Y porozuměl sem žeť sobě nezle Mámenj řjkati dá, když takowé brylle dělati a lidem wstawowati vmj. Brylle Mámenj.

5 Byly pak brylle ty, gakž sem potom wyrozuměl, z skla Domněnj wykraužleny; a rámcowé, w nichž byly wsazowané, byli z rohu genž Zwyk slowe. Složené z Domněnj a Zwyku.

6 Wstrčil mi ge pak, na mé sstěstj, křiwě gaksy: tak že mi plně na oči nedoléhaly, a gá hlawy přizdwihna, a zraku podnesa, čistě přirozeně na wěc hleděti sem mohl. Čemuž sem rád byl, a sám w sobě mysslil: Ač ste mi osta sewřeli a oči zastřeli, wěčjm wssak swému Bohu, že mi rozumu a mysli neswážete. Půgduť a podjwám se, co pak ten swět gest, na něgž panj Marnost chce aby se hledělo, a wssak wlastnjma očima aby se nehledělo.

Kap. V.

Pautnjk se z wysoka na swět djwá.

To když gá přemýsslјm, anť my se (nic newjm gak) na gakés náramné Wen z swěta nic nenj.

ně wysoké wěži octneme, tak že sem se sobě pod oblaky býti zdál: z njž gá dolů pohlédna, widjm na zemi město gakésy, na pohleděnj pěkné a stkwělé, a ssiroké welice, wssak gehož sem wssudy terminy a meze zewssech stran znamenati mohl. A bylo okraužle wystawené, zdmi a waly opatřené, a mjsto přjkopy giubina gakási tmawá, ani břehů, ani dna, gakž mi se zdálo, nemagjcý. Nebo gen nad městem swětlo bylo, za ohradau dále čirá tma.

Položenj swěta.

2 Město pak samo rozdělené sem widěl na nesčjslné vlice, rynky, domy a stawenj, wětssj y menssj, a wssudy plno lidu gako hmyzu. K wýchodnj straně widěl sem stogjcý bránu gakaus, z njž vlička ssla do giné brány, wsse giž k západu hleděc: a z té druhé brány teprw se do rozličných vlic města wcházelo: kterýchž vlic neypřednégssjch sem ssest počjtal, wsse od wýchodu k západu wedlé sebe běžjcých; a v prostřed nich byl plac aneb rynk welmi weliký, okraužlý; a neyzáze k západu stál na skalnatém přjkrém pahrbku wysoký gakýsy stkwělý zámek, na něgž se neywjc wssickni města obywatelé ohlédali.

Brána wýchodu: a brána rozchodu.

3 Y dj mi můg wůdce Wssudybud: Nu tu máš, pautnjče, milý ten swět, na něgžs se podjwati žádostiw byl. Proto sem tě neyprwé na tuto wysokost wwedl, aby sobě naň zcela neyprw pohleděl, a geho spořádánj wyrozuměl. Tato wýchodnj brána gest [brána žiwota, skrze niž

niž wssickni, kdo se na swět do=stáwagj k bydlenj, prochágegj. Ta=to pak druhá bližssj brána gest brána rozchodu, z njž gedenkaždý, gak komu los padne, k tomu neb ginému powolánj se obracý.

4 Vlice zagisté kteréž widjš, gsau roz=djlnj stawowé, řádowé, a powolánj, w nichž se lidé vsazugj. Widjš hlawnjch vlic ssest: w oné ku poledni bydlj Do=mownj Staw, rodičowé, djtky, a čeládky: w wedlegssj Řemeslnjcy, a wssickni s žiwnostmi se objragjcý: w třetj této negbližssj rynku bydlj staw Uče=ných, s pracemi mysli zacházegjcých. Z druhé pak ted strany, gest staw Du=chownj, k nimž ginj nábozenstwj kona=ti wybjhagj. Za tjm staw Wrchnostj a Zpráwců swěta: negzáz pak k půl=nocy staw Rytjřský, s wěcmi wálečný=mi zacházegjcých. Ay gak to vsslech=tilé! Onino wssecky plodj; tito wsse=cky žiwj; tito wssecky včj; tito se za wssecky modlj; tito wssecky saudj, a před neřády zachowáwagj; tito za wssecky bogugj: a tak wssickni sobě slaužj, a wssecko w swém ǧleychu stogj.

Stawowé swěta, na ssest řádů rozděleni.

5 Hrad pak onen k západu gest Arx Fortunæ, Hrad Sstěstj, na němž zwlásstněgssj lidé bydlj, bohatstwj tam, rozkossj a sláwy, vžjwagjce. Rynk pro=střednj pro wssecky gest. Nebo se tu ze=wssech stawů lidé scházegj, a co potře=bi

Hrad Fortůny. Rynk obecnj: a hrad swěta.

bj zprawugj; vprostřed něho gako w centrum wsseho gest resydency králowny swěta, Maudrosti.

Zacátek matenj. 6 Y ljbilo mi se to spořádánj pěkné, a počal sem Pána Boha chwáliti, že stawy swěta tak vssechtile rozdělil. Než to mi se nelibilo, že sem ty vlice na mnoha mjstech gako protržené widěl, takže leckdes gedna do druhé wbjhala: což mi se snadného zmatenj a zblauzenj znamenjm zdálo. A k tomu když sem na tu okrauhlost swěta hleděl, patrně sem cýtil že se hýbel, a w kolo točil, až sem se záwratu bál. Nebo když sem po něm sem tam oči obnássel, widěl sem an se do těch neydrobněgssjch wěcy wssecko hmýzylo: když sem vcha nastawowal, wssecko tlučenjm, bauchánjm, ssaustánjm, sseptem a křikem, naplněno bylo.

a při tom mámenj. 7 Y dj mi tlumočnjk můg, Mámil: Widjš, můg milý člowěče, gak rozkossný gest ten swět, gak wssecko w něm vssechtilé? a to zdaleka gen na něg hleďě: co pak djš, potom geg po částkách s rozkossemi geho prohlédage? Y komužby na něm býti milo nebylo? Gá řekl: Zdalekať mi se ljbj, newjm gak potom bude. Wsseligak dobře, dj, gen wěř, a giž poďme.

Způsob dětinského wěku. 8 Wssudybud dj: Počkey, gesstě mu odtud vkáži, kamž potom nepůgdem. Ohlédni se teď nazpět k wýchodu: widjssli gak se tu z té tmawé brány copy čmýrá, a sem leze? Widjm, řekl sem. A on zase: To gsau lidé, w nowě se na swět (sami odkud ne-

wědauc) dostáwagjcý, aniž se gešstě znagj, a aby lidmi byli, wědj: protož gest okolo nich tma, a nic gen wřesku a pláče trochu. Ale když tau vlicý gdau, pomalu se gim šeřj a swità, až teď do této pod námi brány přigdau: tu co se děge, podme pohledjme.

Kap. VI.

Osud rozděluge powolánj.

Wzegdeme po gakéms tmawém sskeku dolů, a ay w té bráně weliká sjň plná mladého lidu, a po prawé straně sedjcý zůřiwý stařec, a drzjcý w ruce weliký měděnný hrnec. Y widěl sem an k němu wssickni od brány žiwota přicházegjcý přistupowali, a každý do toho hrnce sáhna, a cedulku s nějakým pjsmem wytáhna, hned do některé vlice města, geden s radostj a wýskánjm běžel, giný s zámutkem a stýskánjm, kraute se a ohlédage, ssel.

Braný swěta osud.

2 Y přistaupjm bljž, a nahlédnu některým do těch cedulek, a widjm že tento wytáhl, Panug, giný Služ: tento Rozkazug, giný Poslauchey: tento Piš, giný Oř: tento Vč se, giný Kopey: tento Suď, giný Bogug ꝛc. Y diwjm se, co to gest. Wssezwěd mi dj: Tu se powolánj a práce rozdělugj, k čemu se kdo w swětě potřebowati dáti má. Ten pak zpráwce nad losy slowe O-

Powolánj rozdělugjcý.

Osud, od něhož každý do swěta wcházegjcý instrukcý tjm způsobem wzýti musý.

Pautnjk o prohlédnutj prwé wsseho prosý.

3 W tom mne Mámil z druhé strany drbne, abych také sáhl, náwěsstj dáwage. Gá prosyl, abych nucen nebyl gednoho něčeho hned (bez prohlédnutj prwé) chytiti, owssem tak slepému sstěstj, sedni mi co sedni, se poručiti. Ale powědjno mi, že to bez wědomj a dowolenj pana regenta, Osuda, býti nemůže: takž gá k němu přistaupě, pokorně žádost swau přednássjm, gá že sem tjm aumyslem přissel, abych sám wsseckо prohlédl, a teprw co by mi se ljbilo, sobě wybral.

A powolenj dostáwá.

4 On odpowěděl: Synu widjš že toho ginj nečinj, ale co se gim podá neb naskytne, toho se držj. Wssak poněwadž s toho tak žádostiw, dob e: a napsaw cedulku, Speculare, (to gest Djwey se, neb Zpytug) dal mi, a pustil mne.

Kap. VII.

Pautnjk prohlédá rynk swěta.

1 Widj lidu rozličnost.

Nj mi můg wůdce: Poněwadž wssecko prohlédati máš, neydřjw gděme na rynk: y wywede mne. A ay nesčislné zástupy widjm gako mhla. Nebo tu ze wsseho swěta gazyků a národů, wsseligakého wěku, zrostu, pohlawj, stawu, řádu, a powolánj lidé byli. Na něž neyprw hleдě, widjm přediwné gich sem tam motánj, gako při rogenj wčel, a mnohem diwněgi.

2 Nebo gedni chodili, ginj běhali, ginj gezdili, ginj stáli, ginj seděli, ginj leželi, ginj wstáwali, ginj zas léhali, ginj se rozličně wrtěli; někteřj byli samotnj, ginj po haufjch wětssjch neb menssjch. Krog a křtalt přerozličný byl na nich, někteřj čiře nazý, s diwnými wssickni posuňky. Potkalili se kteřj, rozličného tu bylo keyklowánj, rukama, vsty, koleny, a ginak, k sobě se taulenj a chaulenj, summau rozličné trety. Y dj mi můg tlumočnjk: Tu hle máš to vsslechtilé pokolenj lidské, ten rozkossný rozumem a nesmrtedlnostj obdařený twor, kterýž gak neskonalého Boha obraz a k němu podobnost w sobě nosý, z rozličnosti těchto gegich neskonalých činů poznati se může: tu gako w zrcadle spatřjš důstognost pokolenj swého. 2 S rozličnými powahami a posuňky.

3 Hledjm tedy sobě na ně ostřegi, a spatřjm neyprw že každý w haufu mezy ginými chodě, larwu na twáři nosý, odegda pak kdeby sám neb mezy sobě rownými byl, gi smyká; a do haufu giti mage, zase připjná. Y zeptám se co to znamená? Odpowěděl mi: To gest synu milý lidská opatrnost, aby se ne wssechněm každý, co gest, zagewowal. Sám v sebe může člowěk býti gakýž gest, před lidmi pak lidsky se vkazowati, a wěcem swým twárnost dáwati, slussj. Takž mi se chut vdělá, abych pilněgi, gacý pak bez toho vljčeného přikrytj gsau, pohleděl. 3 Pokrytstwj při wssech.

4 A diwná potworstwj.

4 A mage na to pozor, widjm že wssičkni negen w obljčegi, ale y spc na těle, rozličně gsau zpotwořeni. Napořád byli trudowatj, prassiwj, či malomočnj: a mimo to, některý měl swinský pysk, giný psý zuby, giný wolowé rohy, giný osličj vssi, giný bazyliškowé oči, giný lisscj ocas, giný wlčj pazaury: některé sem widěl s páwowým wysoko wytaženým krkem, giné s dedkowým nagezeným chocholem, některé s koňskými kopyty zc. negwjc pak bylo podobných opicým. Yzděsým se, a řeknu: Wssak pak gá toto potwory gaké y widjm. Co (prý) wssetyčko prawjš, potwory? dj tlumočnjk, a hrozý mi pěstj. Hleď gen skrze okuláry dobře, spatřjš že lidé gsau. Někteřj pak z mimogdaucých zaslechli, že sem ge potworami nazwal, a zastawjc se reptali, a na mne se také potrhowali. Takž gá srozuměw že tu mudrowati darmo, vmlkl sem, pomysle sobě: Když pak lidmi býti chtěgj, nechť gsau: gá wssak co widjm, widjm. Bál sem se pak, aby mi bryllj lépe nepřitlačil, a mne nezmámil; protož sem vložil mlčeti, a tiffe raděgi na ty tak bystré wěcy, gakýchž sem tu začátek spatřil, se djwati. Yhledjm znowu, a widjm gak někteřj vměle s těmi larwami zacházeli, hbitě ge zsmykagjce y wstawugjce, tak že w okamženj sobě, kde wděli potřebu, ginau twárnost dáti vměli. A tu sem giž začjnal běhu swěta toho wyrozumjwati; ale mlčel sem.

5 Pozorugi také a ſlyſſim ge k ſobě rozličnými gazyky mluwiti, tak že na-wětſſjm djle nic ſobe nerozuměli, ani neodpowjdali, aneb o ginèm než řeč byla odpowjdali, každý ginak. Někudy gich celá hromada ſtála, wſſickni třebas mluwili, každý ſwé, a žádný žádného neposlauchal, ačkoli y trhali gedni druhými wyſlechnutj chtjce, wſſak ho nebylo, ſpjſſe twanice a pranice. Y řekl ſem: Ale pro Bůh což pak toto w Babiloně gſme? tutoť každý ſwau pjſeň hude: můžliž wětſſj ſměſyce býti? Nedorozuměnj společná při wſſech.

6 Málo pak tu byl kdo zahálivý, wſſickni ſe pracý něgakau zanáſſeli: ale kteréž práce (a tohoť bych ſe byl nikdý nenadál) nic nebyly než aneb hřičky dětinſké, aneb leda pachtowánj. Někteřj zagiſté zbjrali ſmeti, a rozdělowali mezy ſebe: někteřj ſe s kládjm a kamenjm ſem a tam wáleli, aneb ge po ſſkřipcých zhůru leckams táhali, a zpauſſtěli zaſe: někteřj kopali zemi, a přewáželi neb přenáſſeli z mjſta na mjſto: oſtatek lidu ſe zwoncy, zrcadly, měchýři, hrkawkami, a ginými titěrkami zacháželi: někteřj y s ſwým ſtjnem hráli, geg měřjce, honjce, kopagjce. A to wſſe tak vſylně, až mnozý ſtonali, a potili ſe, někteřj ſe y přetrhowali. A byli wſſudy téměř vřednjcy gacýſy, kteřjž takowé wěcy poraučeli a rozměřowali s welikau ſrdnatoſtj, ginj gich zaſe s nemenſſj ſrdnatoſtj poſlauchali. Y řekl ſem s podiwenjm: Ale ach k tomuliž geſt člowěk, aby oſtroſt nebeſkého wtipu ſwého na tak Newžitečnými wěcmi ſe zanáſſenj.

marné ſſpatné wěcy wynakládal? Co marné? řekl Tlumočnjk: Zdaž ſe tu gako w zrcadle neſpatřuge, gak zde wſſecko wtipem ſwým lidé přemáhagj? geden dělá to, giný giné. Ale wſſickni, řku gá, wěcy neužitečné, a na tak ſlawnau wywýſſenoſt ſwau nepřipadagjcy. Nemudrug přjliš, řekl zaſe: wždyt geſſtě w nebi negſau; než na zemi, s zemſkými wěcmi zacházeti muſegj. Widjš mezy tjm gak pořádně wſſecko gde.

Neřády hrozné. 7 Gá pak hledě opět, widjm že nic neſpořádaněgſſjho wymyſſleno býti nemohlo. Nebo když ſe někdo s něčjm motal, a namáhal, giný přigda pletl ſe mu w to: tožť ſwády, rwačky a pračky: pak ſe mjřili, a po chwjli opět táhali. Někdy ſe gich gedné wěcy chytilo několik, z toho nechali gi wſſickni, a běžel každý w ſwau ſtranu. Kteřj ſyc pod mocý těch břednjků a dohledačů byli, ti gakž takž k tomu co ſe gim poraučelo ſtáli; proto že muſeli: wſſak y tu ſpletků mnoho ſem widěl. Někteřj ſe z řádu wyráželi, a prchali pryč: ginj ſſafářům odbreptáwali, tak činiti gak oni poraučeli nechtjce: ginj ſe gim kygů chytali, a ge wydjrali: a ſyc wſſecko hakmak bylo. Wſſak ſem giž, poněwadž to řádem ſlauti chtělo, nic řjkati neſměl.

Pohorſſenj a zlých přjkladů plno. 8 Uhlédal ſem také giný neřád, ſlepotu a bláznowſtwj. Celý ten rynk (gako potom y ulice) pln byl gam, dolů, a wýmolů gakých-

ſy

sy, též kamenj a kládj, přjčkem a na křjž lecgaks ležjcýho, a ginýcb zawazadel: žádný wssak ničeho neodložil, nezaprawil, nespořádal, žádný také ničemu newyhýbal, a neobcházel; než tak mánj chodili, a gednák ten gednák onen vstrčil se, padl, neb se zabil, neb stlaukl, až mi srdce trnulo na to hledě. Z nich wssak žádný žádného nepamatowal, než když kdo padl, smáli se mu. Gá tedy wida stonek, neb kládu, neb gámu, na niž někdo slepě lezl, počal sem některých pamatowati: ale nedbal žádný, někteřj mi se smáli, ginj láli, ginj bjti chtěli. Některý padl až newstal, giný wstana ssel zase, a zase kotrlce metal, třebas gedno za druhým: mozolů a modřin každý měl dosti, a žádný nic nedbal: tak že sem se tuposti té wynadiwiti nemohl, že wlastnjch pádů a stlučenin tak málo wážili: gessto giný dotkli se ho (ginde sem to spatřil) hned zhůru, a do zbraně, a k bogi.

9 Spatřil sem také k nowinám a proměnám welikau při nich chut, w ssatstwu, stawenj, řeči, chodu a giných wěcech. Některé sem widěl že nic nedělali, než přewlékali se, giný a giný krog na sebe berauce: ginj wymýssleli nowý způsob stawenj, a po chwjli bořili to zase: w pracech toho y giného se chytali, a wssehe nechráwali, wsse s gakausy nevstalostj. Nebo gestliže kdo od swého břemene, s kterýmž se natáhal

Nestálost a wrtkawost lidskau při wssem.

vmřel, neb ge opustil, hned se giných několik nasslo, kteřjž se o ně táhali, wadili, rwali, až ku podiwu. Mezy tjm žádný ze wssech nebyl, kterýžby něco promluwil, včinil, postawil, aby mu toho ginj newysmáli, nezopálali, nezbořili. Někdo něco s znamenitau pracý a nákladem wzdělal, znamenitě sobě se w tom zalibuge, ant mu to přigda giný skácel, zbořil, zkazyl: tak že sem newiděl, aby kde kdo co w tom swětě vdělal, čehožby zase někdo nezkazyl. Někteřj ani na giné nečekali, bořili hned po sobě sami: až sem se té bláznjwé wrtkawosti, a daremnjmu kwaltowánj, diwil.

Pýcha a zpjnánj se nad sebe wespolek.

10 Widěl sem též, gak mnozý na wysokých trepkách chodili, někteřj sobě y chůdy, aneb sstencle (aby nadewssecky wyzdwiženi gsauce, na wssecky z wysoka hleděti mohli) zdělali, a tak se procházeli. Ale čjm kdo wyšssj měl, tjm snáze se zwrátil, aneb gemu od ginýcho (z záwisti za to mám) nohy podraženy: s čjmž se negedni podkáwali, a z sebe obecný smjch vdělali: takowých přikladů mnoho sem widěl.

Nadýmánj a zalibowánj se sobě.

11 Item, vhlédal sem negedny ani se s zrcadly nosý, a w nich, y s giným mluwjc, y wadjc se, y rwauc se, y kládj wálegjc, y na těch sstencljch chodjc, předce se wzhlédagj: a to po předu, po zadu, y po stranách, na se nahlédagjce, a nad swau krásau, zrostem, chodem, činy swými, ckagjce, y giným, aby se na ně podjwali, zrcadel swých podáwagjce.

12 Naposledy, spatřil sem Smrt mezy nimi wssudy se procházegjcý: ana kosau ostrau, lukem a střelami zaopatřena bywssi, wssechněch hlasem, aby se smrtedlnými býti pamatowali, napomjnala. Ale gegjho wolánj žádný neposlauchal, každý swého bláznowstwj a nečádu předce hleděl. Takž ona střely dobýwagjc, po nich na wssecky strany házela: kterýmiž gak koho w haufu, mladého, starého, chudého, bohatého, včeného, nevčeného, bez rozdjlu trefila, tak se káceli. Kdo trefen byl, křičel, řičel, řwal: ginj okolo chodjcý, když ránu vhlédali, prchali trochu, a hned zase nedbali nic. Někteřj přigdauc podjwali se na raněného chropticýho, a když nohy stábna dychati přestal, swolagjc se, zpjwali sobě okolo něho, gedli, pili, wýskali: někteřj při tom trossku se přissklebugjce. Potom se ho chytili, wlékli a wyhodili geg přes ohradu do tmawé té gámy kteráž okolo swěta gest. A wrátiwsse se odtud, hýřili opět, Smrti žádný newyhýbal, pilně toliko aby na ni nehleděl (ačkoli se o ně otjrala) ssetře.

Smrt wssecky bjdně hubjcý.

13 Widěl sem pak že ne wssickni které postřelila, hned se káceli, některé poranila toliko, pochromila, oslepila, ohlussila, neb omráčila. Někteřj se po gegj ráně oduli gako puchýř, ginj vschli gako třjska, ginj se třásli gako osyka ꝛc. tak že wětssj djl lidj poraněných, s hnigjcými a kyssjcými audy než zdrawých chodilo.

Nemocy rozličné.

Pomocý proti tomu daremné ſhledáwánj.

14 A ſpatřil ſem nemálo běhagjcých a prodáwagjcých na ty rány flaſtry, maſti, traňky. Y kupowali to od nich wſſickni, wýſkagjce a Smrti trucugjce. Ale ona nedbala nic, házela a kácela předce, y ſamy ty prodawače. Což mně ljtoſtiwé bylo diwadlo, hleděti, gak k neſmrtedlnoſti připrawený twor tak žaloſtně, tak nenadále, tak rozličnými ſmrtmi, hyne. Zwláſſtě když ſem wyſſetřil, že téměř napořád když ſe kdo neywjc žiw býti ſtrogj, přátely ſobě ſhledáwá, žiwnoſt pořádá, domy ſtawj, penjze ſhánj, a ginak ſe ſobj a tužj, w tom ſſjp Smrti přiletě včinj wſſemu konec, a kdo ſobě na ſwětě byt ſtlal, wlečen býwá z něho, a ſtroge geho w nic: na něž když naſtupuge giný, přiházý ſe mu totéž; třetjmu, deſátému, ſtému, gednoſtegně. Wida pak gá tu že té negiſtoty žiwota žádný ſauditi, a k ſrdcy připuſtiti nechce, než gakoby neſmrtedelnoſtj giſti byli, tak ſobě wſſickni, w hrdle ſmrti ſtogjce, počjnagj (nad čjmž diw ljtoſtj ſrdce we mně nepuklo) chtěl ſem powýſſiti hlaſu, napomjnati a proſyti, oči aby otewřeli, na Smrt ſſjpy nakládagjcý aby hleděli, a gim něgak wyhýbali: wſſak rozuměl ſem, poněwadž ſama Smrt ſwým neuſtalým wolánjm, a ſwým vſtawičným na oči gim w doſti hrozné poſtawě lezenjm, nic zprawiti nemůž, že owſſem mé ſſpatné mluwenj daremnj bude. Řekl ſem wſſak tiſſe: Ach žel buď na wěky Bohu, že my bjdnj, ſmrtedlnj lidé, k neſſtěſtj ſwému

mu

mu tak slepj gsme! Odpowěděl mi tlumočnjk: Můg milý, bylaližby to maudrost mysslenjm na smrt trápiti se? zwlássť poněwadž každý wj že gj neznikne, lépe gest nehleděti na ni: než hleděti swého, a dáwati sobě dobrau mysl; když přigde, přigde, w některé hodině odbude se toho, a někdy třeba w okamženj. Protoližby že někdo vmře, ginj weseli býti přestali? wssak se gich na mjsto gednoho kolik zase narodj. Na to sem řekl: Záležjlit w tom maudrost, tedyť gá tomu zle rozumjm: a mlčel sem.

15 Nechť tohoto nezatagugi, že když sem tak nesčjslné létagjcých Smrti střel množstwj spatřil, na mysl mi přisslo: Kde pak ta smrt těch ssjpů tak mnoho béře, že se z nich nikdý newystřjlj? Y hledjm, a spatřjm čistě patrně, že ona žádných swých ssjpů neměla, než luk toliko: ssjpy pak od lidj brala, každý od toho kterého njm trefiti měla. A widěl sem, že lidé ssjpy takowé sami strogili a připrawowali, někteřj ge wssetečně a opowážliwě y sami gj wstřjc nosýce: tak že ona sotwa co gich zhotowených widěla, bráti, a do srdce gim wstřelowati postačowala. Y zkřikl sem: Giž widjm že prawé gest, Et mortis faber est qvilibet ipse suæ: widjm giž že žádný newmjrá, kdoby nestředmostj, nezdrželiwostj, wssetečnostj, aneb naposledy nessetrnostj, hliz, prystý=

Nemocý a smrti strůgcowé sami sobě lidé.

ſkýřů, ran, wnitřnjch y zewnitřnjch (nebo to gſau ſſjpowé Smrti) ſám na ſebe nepřipravowal. Když pak gá tak pilně na tu Smrt a gegj po lidech ſe ſháněnj hledjm, trhne mnau Mámil, a dj: Co pak nemaudrý mrtwých raděgi hledjš než žiwých? Kdo vmře ten tam; ty ſe žiw býti ſtrog.

Kap. VIII.

Pautnjk prohlédá ſtaw a řád manželů.

Pracné a teſkliwé do toho ſtawu ſe wprawowánj.

Wwedau mne a přiwedau k vlicy, wnjž prawili, že manželé bydlj, a toho rozkoſſného žiwota způſob že mi pěkně vkáže. A ay tu ſtála brána, o njž mi řekl, že ſlowe Snaubenj: před njž byl ſſiroký plac, a na něm záſtupowé lidu obogjho pohlawj, kteřjž procházegjce ſe geden druhému w oči nahlédali: a negen to, ale ohledáwal geden druhému vſſj, noſu, zubů, krků, gazyků, rukau, noh, a giných audů: měřil také geden druhého, gak dlauhý, ſſiroký, tluſtý neb tenký geſt. Tu geden k druhému gednák přiſtupowal, gednák odſtupowal, gednák po předu, gednák po zadu, gednák po prawém, gednák po lewém boku naň ſobě pohlédage, a wſſeho což při něm widěl ohleduge; zwlá-

ſſtě

ſſtě pak (toho ſem neywjc widěl) měſſců, wačků, a tobol geden druhému ohledowal, gak dlauhý, gak ſſiroký, gak odutý, gak tuhý neb ſlabý geſt, měře a wáže. Někdy ſobě gich několik na gednu vkazowalo, z toho zaſe žádný: pakli geden druhého odháněl, wadili ſe, tlaukli, rwali: y wraždy ſem tu ſpatřil. Některý giného odſtrče, hned zaſe od giného odſtrčen byl: některý giné odežena, ſám také pryč běžel. Někdo zaſe nic ſe s examinowánjm nemeſſkage, pochytil co neyblјž mohl: pak ſe za ruce kams do té brány wedli. Takowých gá tu tretů plno wida, ptal ſem ſe, co ti lidé děla-gj? Odpowěděl mi tlumočnjk: To gſau kteřjžby do vlice manželſké rádi: ale poněwadž tam ſkrze bránu žádný ſamotně nebýwá puſſtěn, než po páru, muſý ſobě každý towaryſſe wybrati. Pak to wybjránj tu ſe děge, a každý coby přjhodného proň bylo, ſobě hledá: kdo nagde, gde gakž widjs s pobočnjkem ſwým k bráně. A což to wybjránj něgak ſnáze nemůže býti? řekl ſem: gaks to hrubě pracno. Odpowěděl: Ne prácet to, rozkoš. Či newidjs, gak ſobě při tom weſele počjnagj, ſmégj ſe, zpjwagj, wýſkagj? Žádný žiwota způſob nenj weſelegſſj, wěř mi, gako tento. Takž pohledjm, a widjm ſyc některé ſmáti ſe, wýſkati: ale widjm take giné ſklopě hlawu s Kornelem choditi, wrtěti

se, sem y tam potrhowati, zase caufati, trápiti se, nespati, negjsti, třesstiti se také. Y djm: Co pak tito? Odpowěděl: Y to gest rozkoš. Nechť gest tedy řekl sem: poďme co se tamto dále dělá.

Weliкau negistotu gak sedne. 2 Takž skrze ty haufy se protlačjc, přigdeme k samé bráně, a ay než se do nj wesslo, widjm zawěssené wáhy gakési ze dwau kossů udělané, a okolo nich lidi stogjcý. Y wsadili každý ten pár na wáhu na proti sobě do kossů, a djwali se rownáli wáha: kdež několikero bylo gich se ↄstupowánj a rozstupowánj, wáh potřásánj a ustanowowánj. Takž dlauho se ↄ nimi nawážjc, teprw do brány dál pausstěli. Ale nekaždému se gednostegně swezlo. Nebo někteřj propadnauc skrze koš, střápali smjch, a museli se ↄ hanbau zbjrati a odtud kliditi, gimž gesstě k tomu kuklu gakaus, či pytel, na ossi cpali, a kratochwjl z nich měli. Na to gá se djwage, ptal sem se, co se pak to dělá? Odpowěděl mi: Zasnaubenj, když na gisto býti má. Ukáželi wáha, žeby rowné za podobné stálo, pausstěgj ge k tomu stawu, gakž widjš: pakli ginak, rozcházý se. Y co se tu za rownost ssetřj? řekl sem. Wssak gá widjm, že některé wěkem, stawem, a ginak sobě wsseligak podobné wáha ukazuge, a oni předce gednoho skrze koš pausstěgj: giné zase přewelmi nerowné kmetě ↄ mladicý, ginocha ↄ babau, sázegj, geden stogj zhůru, druhý dolů, a předce prawj že můž býti: gak pak to? Odpowěděl: Ne wsseckо ty widjš. Prawdať gest, některýby kmeť neb babka za funt

kaudele newwážil: ale když při so= bě buď mastný pytljk má, neb klo= bauček, před kterýmž se ginj klo= baučkowé smykagj, aneb podobné= ho něco (nebo takowé wěcy wssecky ta= ké na wáhu gdau) tjm gest, že se to ne podlé twého saudu wyrážj.

3 Wegdauc my za těmi kteréž do brá= ny pausstěli, vzřjm mezy branami ko= wáře gakésy, ani každý ten pár li= dj do hrozných paut spjnagj, a spia= té teprw dál pausstěgj. Při kterémž gich zakowáwánj mnoho lidu bylo, na= schwál (gakž prawili) k tomu sezwaných, aby swědkowé byli: kteřjž gim hráli, zpjwali, a dobré mysli býti weleli. Gá pak hledě pilně spatřil sem, že ta pauta ne gako na giných wězněch zámkem za= mykali, ale hned ge skowali, swařili, zaletowali: tak aby dokud gegich na swě= tě žiwota ani se rozpiti, ani roztrhnauti nemohli. Čehož sem se vlekl a, O vkrut= něgssjhož wězenj! řekl, do něhož kdo se gednau dostane, na wěky k wy= swobozenj nadège nemá. Odpowěděl tlumočnjk: Owssem žeť gest toto swazek ze wssech lidských swazků neytužssj: ale nenj se ho proč báti. Nebo sladkost to= ho stawu ráda to gho podniká: spatřjš to sám, gak to milý žiwot gest. Pod= mež tedy mezy ně, ať spatřjm, řekl sem.

Neproměnitedlnost mezy tjm, gakkoli sedne.

4 Wegdeme tedy do vlice: ay množstwj Sspat= těch lidj, wsse po páru, než mnoho gakž nau mi se zdálo, welmi nerowné spřeže, hru= rozkoš, bých s malými, pěkných s mrzkými, mla= y když

se nejlépe zdařj. dých s starými, 2c. A hledě gá pilně, co pak dělagj, a w čemby takowá ta toho stawu sladkost záležela, widjm ani na sebe hledj, s sebau mluwj, někdy geden druhého pohladj, někdy y poljbj. To hle widjš, dj mi tlumočnjk: když se zdařj manželstwj, gak čistá wěc gest! Tedy když se neylép zdařj, djm gá, to summa wsseho? Owssem, řekl on. A gá zase: dostik to málo rozkosse, kteráž stogjli za ta pauta, gá newjm.

Bjda a lopotowánj wssechněch we smés manželů. 5 Hledjm sobě mezy tjm na ně dále, a widjm gak mnoho obogj práce a kwaltowánj měli. Měli zagisté na wětssjm djle pátere plodu okolo sebe, vzdami k sobě zpřipjnaných, kteřjž gim křičeli, wřesstěli, smradili, nessiwařili, stonali a mřeli: ač mlčjm s gakými bolestmi, pláčem a nebezpečenstwjm wlastnjho žiwota, na swět gich dostáwali. Odrostloli které, byla s nim dwoge práce: gedna, vzdau ge při sobě zdržowati; druhá, ostrohau po sobě hnáti; an často ani vzdy ani ostrohy netrpjc, diwného pachtowánj natropili, až do vnawenj a do pláce rodičům. Pakli ge po wůli pausstěli, aneb se gim zodtrhowali, y hanba y smrt rodičům odtud pocházela. Což gá tu y tam znamenage napomjnati sem některých počal, gak rodičů tak djtek, onyno od ostowského djtek milowánj a gim folkowánj wystřjhage; těchto k ctnostem něgakým napomjnage. Ale sem málo prospěl, kromě že na mne sskaredě

wzhlé-

wzhlédáno, vſſtjpkami házýno, a někteřj y zabiti mne hrozyli. Vblažil ſem neplodné, některé tu wida: ale oni teſknili: a že bez potěſſenj gſau, ſobě ſtýſkali: takž ſem wyrozuměl, že y mjti y nemjti plodu w manželſtwj, bjda geſt. K tomu, každý ten pár lidj téměř, pro poſlauženj ſobě a ſwým cyzý při ſobě a okolo ſebe měl, gichž čaſto wjc než ſebe a ſwých ſſetřiti, a mezy tjm doſti s nimi nepohodlj pocýtiti muſel. Nadto, bylo tu gako y w onom rynku mnoho zawazadel a vſtrkadel, dřjwj, kamenj, gam: zawadilli geden, potkl ſe, padl, ranil, druhý od něho nemoha, s nim rowně oſrkowati, plakati, a boleſti néſti pomáhati, muſel: tak že ſem to poznal, že každý w ſtawu tomto mjſto gedné péče, ſtaroſti, nebezpečenſtwj tolikernáſobnj péči, ſtaroſt, nebezpečenſtwj má, s kolika ſpiatý chodj. Vzneljbil mi ſe ſtaw ten.

Hrozná tragedye w nepodařilém manželſtwj.

6 Owſſem pak když ſem na některé w tom haufu pohleděl, tragedyi ſem ſpatřil. Byli zagiſté negednj ſpiatj negednoſtegné wůle, geden chtěl tak, a druhý onak: geden ſem, druhý tam: pak ſe neſnadnili, wadili, hrozli. Tento žalowal mimo gdaucým to, onen ono: tož když nebyl kdoby rozhodl, wpéřili ſe do ſebe ſami, pěſkowali ſe a knytlowali ſſkaredě: ſmiřilli ge kdo, po chwjli byli w ſobě zas. Někteřj ſe doſti dlauho ſſlowy táhali, hatli či tihe: a když ſe každému kam vpřel chtělo, tožť ſe geden mocý na ſwau ſtranu wrhl, druhý také na

swau: pak byla táhanice a diwadlo, kdo koho přetáhne. Někudy wjtězyl muž; a žena ač se země, trá-wy, a čeho mohla chytala, wšsak za nim tažena byla předce: někudy pak muž za ženau, čemuž se ginj smáli: ale mně se to politowánj wěc hodněgšsj, nežli smjchu, zdála. Zwlášsť když sem widěl, gak někteřj w tom trápenj slzeli, wzdychali, k nebi ruce zpjnali, žeby se zlatem a střjbrem z té wazby wykaupili, se ohlassugjce. Y řekl sem k tlumočnjku swému: A což pak gim pomoženo býti nemůže? Nemohauliž rozwázáni a od sebe propusstěni býti, kteřjž tak srownáwati se nemohau? Nemůž to býti, řekl on: dokud žiwi tak býti musegj. Ach vkrutněgšsjž této wazby a poroby, řekl sem, wšsak to nad smrt horšsj. A on zase: A proč se takowj lépe nerozmyslili prwé? nežhod na ně.

Debrowolné otroctwj. 7 Wtom pohledjm, a ay smrt ssjpy swými některé zprorážj a zporážj, a pauta hned se každému rozsmekla. Ypřál sem gim toho: mysle že sobě toho y oni přegj, a z toho wyswobozenj srdečně se radowati budau. Ale ay on každý téměř w pláč a kwjlenj, gakéhož sem ginde w swětě sotwá slyššel, se wydáwali, rukama lomjc a přjhody swé taužjc. O těch kteréž sem prwé pokogné spolu spatřil, rozuměl sem že gich oprawdu gednoho po druhém teskno: o druhých pak myslil sem, tak

tak ſe to oni pro lidi ſtawěgj: než budauť ſe vměti káti, ſljbilbych, a ginym gak ſe paut wyſtřjhati raditi. A oni pak než gá zwjm, protrauc ſobě oči, před bránu zas běželi, a w pautech znowu ſe wraceli. Y řekl ſem s hněwem: ó potʒ twornjcy, negſte politowánj hodnj! a k ſwému wůdcy, podme odſud: gá w tomto ſtawu wjce marnoſti než čeho widjm.

8 Mezy tjm (ať přjhod ſwých nezatagugi) když ſe k bráně rozchodu wracyme, a gá předce po ſwětě ſpekulowati vmyſl mám, tožť wůdcowé mogi, gak Wſſudybud tak Mámil, tuze mne namlauwati začnau, abych toho ſtawu ſám také zkuſyl, že lépe co geſt porozumjm: gá že ſem mladý, že mne přjkladowé ſtraſſj, že ſem wſſeho geſſtě neprohlédl, ꝛc. Ale nic: přelaudili oni mne, že ſem ſe gako z žertu na wáhu, a odtud do paut doſtal, a tudjž ſám čtwrtý ſpiatý chodil: ginych pak (prawili že k ſlužbě, a pro počeſtnoſt) páteř mi přidali, že ſem ge ſotwa za ſebau wláčeti mohl, dychtě a chroptě. Wtom nenadále gakýs vdeřj wicher s blýſkánjm, hřjmánjm, a krupobitjm ſtraſſliwým; y rozprchá mi ſe wſſecko to prycž, kromě s připjnaných mých, s nimiž gá také w kaut běže, toť ſſjpowé ſmrti zporážegj mi wſſech mých tré: že ſem žaloſtně oſaměge, a hrůzau zmámený gſa, co dělati newěděl. Wůdcowé mogi, abych ſobě toho na ten čas wážil, že mi ſnáze vtjkati Pautnjk ſe také do paut doſtal.

bude. A gá: Proč ste mi pak prwé radili? Oni, že času k wadènj se nenj, abych vhýbal. Takž sem pospjssil.

Saud geho o tom stawu.

9 Ale znikna toho, nic předce newjm co wlastně o tom stawu powèdjti: wjceli potěssenj w něm když se zdařj (gakož se domnjwám že mně tak bylo sedlo) čili žalosti wjce, z přerozličnýcħ přjčin. To pamatugi toliko, že y bez něho y w něm teskno býwá: a y když se neylep zdařj, sladké s hořkým se mjsy.

Kap. IX.

Pautnjk prohlédá staw řemeslnjků.

Co tu widěl weřegně.

Takž gdauce, dostaneme se do vlice kde se žiwnosti prowodj, kteráž zase na mnoho menssjch vliček a pláčků rozdělená byla, a wssudy rozličných sýnj, djlnj, wýhnj, werssťatů, krámů, baud, s přerozličným potwornýḿ nádobjm plno: okolo nichž se diwně lidé zatáčeli, wssé s třjskánjm, baucħánjm, wrzánjm, sskřjpánjm, hwjzdánjm, pjskánjm, faukánjm, haukánjm, chřestánjm, a ssaustánjm rozmanitým. Widěl sem tu gak se někteřj w zemi hrabali a kutali: bud po wrchu gi párágjce, aneb se skrze wnitřnosti gegj gako krtice pro-

rýwagjce. Ginj ſe máchali w wodě, na řekách y na moři: ginj pácali w ohni; ginj zewlowali do powětřj; ginj zápaſyli s zwěřj; ginj s dřjwjm a kamenjm; ginj ledcos ſem a tam přenáſſeli a přewáželi. Y dj mi tlumočnjk: Hle gak to byſtré a weſelé práce! wedle coť ſe tu neylép ljbj! Gá řekl: Můž býti že tu weſeloſti geſt něco: gá wſſak mnoho při tom natáhánj widjm, mnoho ſtonánj ſlyſſjm. Ne wſſeckoť geſt těžké, řekl: nahlédněme bljž do těch některých wěcý. Y wodili mne ſkrze ně po řád, a prohlédal ſem wſſecko: a chytal ſe také po mjſtech toho y giného, pro zkuſſenau: ale wſſeho wypiſowati na tomto mjſtě ani nemohu, ani nechcy. Než co ſem tu weřegně wyſſetřil, toho nezatagjm:

Wſſickni obchodowé gſau kwaltowánj nebezpečná.

Předně, ſpatřil ſem že wſſickni ti lidſſtj obchodowé gen práce gſau a kwaltowánj, a každý něgaké ſwé nepohodlj a nebezpečenſtwj má. Widěl ſem tu zagiſté, že kteřj zacházeli s ohněm, byli gako maUřenjnowé oſmahljá a očadij, gimž břinkot kladiw wždycky w vſſjch wzněl, a půl ſluchu zaměſtknáwal, záře ohně wždycky ſe gim w očjch blyſſtěla, a kůže s připálenjm tytýmž ſe pokláwala. Kteřj obchod wedli w zemi s temnoſtmi a hrůzami bylo towaryšſtwj gegich: a ne gednau ſe přihodilo že ſe zaſuli. Kteřj v wodách pracowali, mokli co doch, drkotali zymau co oſyka, wnitřnoſti gim ſyrowěly, a nemalý gich djl hlubinám za podjl ſe doſtáwal. Kteřj ſe s dřjwjm, kamenjm, a ginými hmotnoſt-

mi zaneprazdňowali, plnj byli mozolů, stonánj a vstánj. Widěl gsem zagisté gak někteřj oslowské práce měli, s nimiž se až do potu, a do vstánj, a do vpadu, a do vrazu, a do přetrženj, natáhali a namáhali: gessto tjm swým bjdným pachtowánjm chleba sotwa obhágiti mohli. Widěltť sem giné, takť gest, že se lehčegi, a zpssťněgi žiwili: ale zase, čjm méně kwaltowánj, tjm wjc neprawosti a fortelů tu bylo.

Kwaltowánj wstawičná. Druhé, widěl sem, že wsseckа práce člowěka gest pro vsta geho. Nebo co kdo vhnal, wsse to sobě a swým do vst wecpal: řjdké wymjnjc, kteřjž vstům vtrhagjce, do pytljků kladli. Ale ti widěl sem opět, že aneb děrawj byli, co se nasypalo prjselo zas, a ginj zbjrali; aneb někdo přigda vtrhl mu geg; aneb sám někde zawadě geg sobě odčesl, neb protrhl; neb wždy ginau negakau přjhodau zmrhal. Tak že sem to patrně widěl, že se těmi lidskými zaměstknánjmi gen woda přeljwá: dobýwagj se penjze, a odbýwagj zas: s tjm toliko rozdjlem, že snáze odcházegj než přicházegj, buď že se skrz vsta aneb skrz truhly přeháněgj. Protož sem také wjce wssudy nuzných než možných spatřil.

Kwaltowánj těžká. Třetj, spatřil sem, že každá ta práce celého člowěka wyhledáwá. Ohlédalli se kdo, a drobet wáhawě sobě počjnal, hned zůstáwal w zadu, hned mu wsseckо z rukau lezlo, a než zwěděl, na korábu se octl.

Čtwrté, wſſudy ſem mnoho neſnadnoſti znamenal. Než ſe kdo do obchodu wprawil, dobrý djl žiwota mu minul: a wprawě ſe, nedalli welmi bedliwého na ſebe pozoru, hned mu zaſe wſſecko zpět ſſlo: nýbrž y při neybedliwěgſſjch ſem ſhlédl, že ſe tak čaſto ſe ſſkodau, gako s zyſkem, potkáwali. Kwaltowánj neſnadná.

Páté, widěl ſem wſſudy (zwláſſť mezy obchodem podobným) plno záwiſti a nepřjzně. Nawalowalcli ſe komu wjc práce, aneb že ſe od něho wjc noſylo, ſauſedé hned ſſkaredě hleděli, zuby ſſkřipěli, a mohlili gak, gemu to zkazyli: odkudž růžnice, newole, hřeſſenj pocházelo: a někteřj z netrpěliwoſti nádobj od ſebe házegjc, w zahálku a dobrowolné korábnictwj, giným nawzdoru, ſe dáwali. Kwaltowánj záwiſt roznécugjcý.

Sſeſté, ſhlédl ſem mnoho wſſudy falſſe a ſſalby. Co kdo dělal, zwláſſť ginému, wſſe na odbyt, ledabylo, dělal: prácy ſwau mezy tjm, gak neywýš mohl, welebě a nadſazuge. Kwaltowánj hřjſſná.

Sedmé, nal zl ſem tu mnoho zbytečných marnoſtj: nýbrž wětſſj djl těch zaměſtknánj, že negſau než ſama pauhá marnoſt, a neužitečné bláznowſtwj, poznal ſem giſtotně. Poněwadž zagiſté lidſké tělo ſkrownickým a proſtickým gjdlem a pitjm ſe přechowati; ſkrownickým a proſtickým rauchem přiodjti; ſkrownickým a proſtickým ſtawenjčkem přichrániti dá: patrné geſt, že malické a ſkrownické o ně péče a práce potře- Kwaltowánj marná y zbytečná.

tře-

třebj, tak gakž za starodáwna býwalo. Toho pak tuto shledal sem že swět saudití neb newmj, neb nechce; poněwadž k wycpáwánj a naljwánj břicha tak mnoho a tak neobyčegných wěcý užjwati zwykli, že k shledáwánj gich weliký lidu djl po zemi y po moři kwaltowati se, a sýlu y žiwot w ssanc sázeti musý: na kterýchž přestrogowánj opět obzwlásstnj mistři býti musegj. Podobně se s shledáwánjm k ssatstwu a stawenj rozličných materyj, a s dáwánjm gim rozmanitých potworných křtaltů, nemalý lidu djl zanepražďnuge: což wsse zbytečné a marné, často y hřjssné gest. Tak podobně řemeslnjky sem spatřil, gegichž wsseckо uměnj a práce gest, dětinské titěrky, aneb také giné hřičky k strogenj kratochwilj a mařenj času, dělati. Giné nadto, gegichž práce byla, nástroge ukrutnosti, meče, tulichy, čekany, ručnice 2c. wsse na lidi, strogiti a množiti. Gakých wssech žiwnostj s gakým lidé swědomjm, a s gak potěssenau myslj hleděti mohau, gá newjm. Než to wjm, kdyby se z těch gegich pracý co nepotřebného, zbytečného, a hřjssného w nich gest, wynjti a odmjsyti mělo, žeby wětssj djl lidských obchodů klesnauti musel. Protož, pro tuto, y wýš připomenuté přjčiny, nic sobě tu obljbiti nechtěla mysl má.

Kwaltowánj howadům wjce než lidem

8 Zwlásstě pak, naposledy když sem widěl, že se tu gen tělem a tělu pracuge: gesstoby člowěk předněgssj wěc w sobě mage, dussi, tu

neypředněgi w práce zawoditi, té zysků neypředněgi hledati měl. připadagjcý.

9 Gednu wěc ze gména připomenauti se widj, gak mi se mezy formany po zemi, a mezy plawcy na moři wedlo. Když sem tak, djlny řemeslnjků přehlédage, teskuil, řekl Mámilowi Wssudybud: Widjm gá že ge toto cosy neposedawého, rtuť wždycky se mektati chtjcý: protož mu žádné gedno mjsto newonj, k němužby se přiwázati dáti chtěl. Ukažme mu prostranněgssj, kupecský, kdež wždycky sem tam přes swět se přenássetí a gako ptáku létati, wolno. Negsem proti tomu, řekl sem, y toho zkusyti. Gsli sme tedy.

10 A hned vzřjm hauf lidj sem tam se wrtjcých, a wsseligaké wěcy, až y třjsky, prst, hnůg, shledáwagjcých, zbjragicých, zdwjhagjcých, a do břemen fasugjcých. Ptám se co to? Oni, že přes swět strogj. Gá: a proč ne bez těch tjhot? lehčegiby geli. Oni: blaud gsy ty. Gakžby geli? to gegich křjdla. Křjdla? řku gá. Křjdla arcy. Nebo to gim dáwá y vmysl, y dobrau při tom mysl, y pas, a glejt, wssudy. Či mnjš že se darmo po swětě taulati wolno? z toho oni musegj wyžiwenj, přjzeň, y wssecko bráti. Hledjm tedy: a ay oni, co kdo neywjc břemen těch shledati mohl nawážjc na ssráky gakés s poddělanými koly wáleli, a ssraubowali: pak spřipjnagjc k nim howada, tak se s Kwaltowánj formanské ho žiwota.

wssjm

wssjm tjm přes wrchy, hory, doly, zmoly ssrotowali a pachtowali, že to znamenitě weselý žiwot, sobě libugjce. Gakož se y mně z prwopočátku zdálo. Ale gakž sem ge tu y tam w blátě wáznauti, káleti se a máchati, natáhati a namáhati, též od dessťů, snjhů, slot, metelic, zym, horka, rozličná nepohodlj snássetí, widěl: gako y na pasých wssudy na ně čjhati, wssecko gim přetřásati, wacky wyprazdňowati (an nic k zniknutj toho hněw, trhánj a sapánj, nepomáhal): toliképž laupežnau po sylnicých zběř autoky na ně činiti, a dussi gegich wžzdycky na ssancých státi, sem spatřil, zodnechtělo mi se toho.

Plaweckého žiwota nepohodlj.

11 Prawili tedy, že giný gest pohodlněgssj po swětě létánj způsob, platwbami: tu že se člowěk neztřase, nezkálj, neuwázne, ale od gednoho krage swěta k druhému sebau střjleti můž, wssudy nowého, newjdaného a neslýchaného něco, nalézage. Y wedli mne k kragům země, kdež sme před sebau nic newiděli, než nebe a wodu.

Wypsánj lodj.

12 Tu mi do gakés chalaupky wstaupiti kázali, z prken zhlobené. A ta nestála na zemi, aniž byla po dezděná, něb podwalami gakýmí, slaupy a podporami, utwrzená: ale stála na wodě, a wiklala se sem tam, takže y wstaupiti do nj s rozmyslem bylo. Wssak když giní tam ssli, ssel sem, abych se nesmělým nezdál, y gá: nebo prawili, že to náš wůz.

Myſle pak gá, že giž pogedem, aneb, gakž prawili, poletjme: ant my tu den, druhý, třetj, deſátý, ſtogjme. Y co pak to, djm gá? wſſak ſte prawili že ſebau ſtřjleti budeme od gednoho krage ſwěta k druhému, a my nemůžeme z mjſta nikam. Oni, že až nám tahauni přigdau: a wyprawugj mi, že oni tahauny magj, kterýmž ani hoſpody, ani maſſtale, ani obroku, ani oſtruhy a biče, netřeba, než gen zapřáhnauti a geti: gen abych počkal, že vhlédám. A vkazugj mi mezy tjm, opratě, prowazy, ſſle, wáhy, brdce, oge, náprawy, rozwory, klanice a ſochory rozličné; wſſe ginak než při formanſkém faſunku. Byl zagiſté toto wůz ležatý, hřbetem znak, ogem (ze dwau neydelſſjch gedlj vdělaným) zhůru do powětřj ſtrmjcý: od gehož ſſpice prowazowé ſe rozbjhali k bitům wůkol s mřežowánjm a žebřowánjm rozličným. Náprawa toho wozu byla w zadu, v njž ſedě gediný člowěk chlubil ſe že wſſecku tu bohopuſtu obrátj kam chce.

13 Wtom zawane wjtr. Nuž chaſa náſſe zhůru, běhati, ſkákati, křičeti, wýſkati, začnau: geden ſe chytá toho, giný giného: někteřj po těch prowazých zhůru a dolů, co wewerky, ſebau házegj, bidla ſpauſſtěgj, rohože gakéſy ſwinuté rozpauſſtěgj, a co wjc toho. Ká, co pak to? oni, že zapřáhagj. Y hledjm, a ay ty rohože ſe nám wydmau, gako ſtodoly (oni prawili že to náſſe křjdla) a wſſecko Wypſánj plawby.

to počne nad námi ſkřeti, a pod námi ſe woda ſtřjhati a ſtřjkati: a než gá zwjm, ank ſe nám břeh, y země, y wſſecko, z očj ſtratj. Gá, kam ſme ſe pak děli? Co to bude? Oni, že letjme. Y nu tedy, leťmež we gméno Božj, řekl ſem: djwám ſe, gak to s námi prudce gde, ne bez ljboſti ſyc, wſſak také ne bez ſtrachu. Nebo wyſſelli ſem wen, djwati ſe, záwrat mne podgjmal: wlezlli ſem na dno, ſtrach od ſſuſtjcý náſylně okolo ſtěn wody, obſtupowal mne. A tu mi na myſl gjti počalo, nenjli to předce těžká opowážliwoſt, tak wztekl ým žiwlům, wodě a wětru, žiwot ſwůg ſwěřiti? a tak zomyſlně ſmrti w hrdlo lézti, od njž tu nic dále negſme než na dwa prſty; gak totiž tluſté geſt prkno to, mezy mnau a ſtraſſliwau propaſtj. Wſſak umjniw ſtrachu na ſobě nedati znáti, mlčel ſem.

Nechutenſtwj na moři.

14 Wtom mne puch gakýſy ſprowý zarážeti počne, a možk y wſſecky wnitřnoſti mi progma powalj mne. Tu gá ſe (gako y ginj způſobu tomu nepřiwyklj) wáljm, řičjm, rady ſobě newjm, wſſecko ſe we mně rozplýwá, a ze mne lege: že ſe neginak zdálo, než že gak hlemeyžď na ſluncy, tak my tu na té wodě, ſe rozplyneme. Tu naříkati na ſebe y wůdce ſwé počnu, newěře, aby žiwu zůſtati možné bylo: ale od nich wſſech mjſto politowánj ſmjch ſem měl. Wěděli zagiſté zkuſſenjm (čehož ſem gá newěděl) že ten ſpůſob nebu-

de leč některý den trwati: gakož tak bylo, a syla má pomalu se wracela zase, a poznal sem, že wzteklé to moře toliko mne tak přiwjtalo.

15 Ale což? těžšsj oněch wěcy hned přissly. Opustil nás wjtr, křjdla nám ochljpěla, my stanuli, na wlas nikam nemohauce. Gá opět se wrasstiti, co to bude, zanesseni sme tu do těch pustin mořských, ach wygdemeliž zase? ach vhlédámeliž gesstě zemi žiwich? O matko milá země, země matko milá, kde gsy? Wodu rybám, tebe nám, dal stwořitel Bůh. Ryby se bydlisstě swého, ach rozssaffně, držj: my pak nesmyslnj swé opausstjme. Nepřispěgelik nám nebe na pomoc, giž tě nám w smutné té propasti zahynauti. Takowými kormutliwými mysslenjmi trápiti se nepřestal duch můg: až ted plawcy křičeti začnau, gá wyběhna, co to? oni, že wjtr gde. Y hledjm, a newidjm nic: oni předce rozpjnagj. Y přigde, pochytj nás, a nese zas. Což wssechněm přineslo radost: ale kteráž nám hned zhořkla. Vtisseni na moři.

16 Rozmáhalo se zagisté to wánj tak násylně, že negen námi, ale y těmi pod námi hlubinami, zmjtáno bylo, až hrůza k srdcy ssla. Nebo moře wlnami takowými odewssad se wálelo, že sme gako po wysokých horách, a hlubokých vdoljch, gednak zhůru gednak dolů, chodili. Někdy námi z Bauře mořská.

hů=

hůru ſtřelilo, že ſme ſobě měſýce do=
ſáhnauti mocy zdáli: z toho zaſe
zſtupowali ſme gako do propaſti.
Tu ſe zdálo že nás proti nám gdau=
cý, neb poboční, wlna přikwáčj,
a hned na mjſtě potopj: ona pak
podneſla wždycky, toliko že náš ten
prkenný korāb ſem tam odrážjn, a
od gedné wlny druhé podáwán gſa,
gednak na ten gednak na druhý bok
dopadal, gednak předkem kolmo z
hůru, gednak dolů, ſtrměl. Od=
kudž negen wodau wždycky na nás
a přes nás do powětřj ſtřjkáno, ale
my ani ſtáti ani ležeti nemohauc, z
boku na bok ſme přemjtáni, gednak
na nohy gednak na hlawu ſtaweni.
Z čehož záwrat, a wſſeho wſſudy s
námi ſe podwracenj, pocházelo. Což
když dnem nocý trwalo, každému
ſauditi ſnadno gaký ſe tu hrůz a
ſtrachů počýtiti muſylo. Y myſlil ſem
ſobě: Ach titok lidé, mimo wſſecky co gich
ſwět má pobožnými býti přjčinu magj,
po tu hodinu žiwotem ſwým giſti negſau=
ce. A ohlédage ſe po nich, gak nábožnj
gſau, widjm že gedneſtegně předce, gako
w krčmě, žerau, pigj, hragj, chechtagj
ſe, oplzle mluwj, zlořečj, a wſſelikau
proſtopaſſnoſt prowodj. Nad čjmž ſe zko=
rmautě, napomjnati gich počnu, y pro=
ſyti, aby kde gſme pamatowali, a tako=
wých wěcý přeſtanauce k Bohu wolali.

Než

Než co platno? gedni mne wyſmáli, druzý na mne fukali, třetj opřáhali, čtwrtj wyhoditi ſtrogili. Mámil můg, abych mlčel, a hoſtem ſe w cyzým domě býti pamatowal, kdež hluchým a ſlepým býti neylépe geſt. Ach nemožné geſt, djm gá, aby ta wěc na dobré wyſſla s těmi obyčegi. Tu oni opět w ſmjchy. Gá nezbednoſt takau wida, mlčeti ſem muſyl, praſku wſſak něgakého při nich ſe boge.

17 Wtom ſe bauře sſylj, a proti nám wichr ſtraſſliwý ſtrhne. Tu ſe teprw moře wlnami až k nebi kauřiti začne, tu nás ſobě wlny gako miče podáwagj, tu ſe hlubiny odwjragj, a nás gednak ſehltiti pohrožugj, gednak zhůru zaſe wyinjtagj: tu nás wjtr w kolo bere, a gednák ſem gednák tam námi házý, až praſſtělo wſſecko, gakoby ſe na ſtatiſýce kuſů roztřjſſtiti mělo. Tu gá zmrtwěl wſſecek, nic giž před ſebau newida než zahynutj. Onino náſylj giž odolati nemohauc, a na ſkály neb mělčiny wehnánj ſe bogjc, křjdla ſtrhowali, a háky gakéſy weliké železné, na přetluſtých prowazých, wyhazowali: tak ſe na mjſtě zdržeti ažby bauře pominula, trauffagjc. Ale nadarmo. Někteřj zagiſté z oněch po prowazých lezaucých prudkoſtj wětru gako hauſenky zházýni, a do moře wmetáni: těmto týmž náſyljm kotwy ſe zutrhowaly a w hlubinách ztonuly. A tu teprw lodj náſſe s námi giž bezewſſj obra- Lodj potopenj.

ny, gako na praudě řeky třjsstka, zmjtati se počala. Obrům pak oněm železným swéwolným teprw také srdce se tratilo: bledli, trnuli, co sobě počjti newěděli, na Boha teprw zpomjnali, k modlitbám napomjnali, y sami ruce zpjnali. Tu lodj s námi gednak na dně moře vsedati, gednak o skryté pod wodau skálj se bjti, a skrze to padati a pukati, začne. Tu se woda rozsstjpeninami těmi k nám lege: kterauž ač wylévwati čjm a gak kdo pro starost pro mladost mohl poraučjno, platno wssak nic nebylo, tlačila se násylím k nám, a nás w sebe. Tu pláč, křik, vpěnj nesmjrné, žádný nic před očima neviděl než vkrutnau smrt. A wssak že žiwot milý chytal se čeho kdo mohl, tabulj, desek, holj, zdaby se tjm od potopenj vbrániti, a snad někam wždy wyplauti mohl. Až y gá když se naposledy lodj rozsmekla, a wssecko potonulo, čehosy se chytě, wyssel sem s nemnohými na břeh gakýsy; giné sehltila wsseckу strasslivá ta propast. Kdež od zděssenj a hrůzy sotwa se probraw, swým wůdcům domlauwati začnu že mne w to vwedli. Oni, že to nesskodj mi: když sme gen wybředli, abych byl mysli dobré. Wěru mysli dobré: do swé negdelssj smrti na nic podobného nawésti se nedám.

18 Hleďě pak, widjm že ti semnau wychwáceni zase tam běžj, a znowu do korábů sedagj. Y gdětež na wssecko nesstěstj, řekl sem, opowážliwj lidé:

ani

ani ſe wjc djwati na to nechcy. Tlumočnjk můg: Někaždý geſt tak rozmazaný, dj: pěknáť geſt milý brachu ſtatek a zbožj! pro nahnánj geho muſý ſe člowěk y žiwota odwážiti. Na to gá: Co gſem howado, abych pro tělo toliko, a tělu naháněge žiwot w ſſanc ſázel. Ba wſſak toho ani howado nečinj, člowěk owſſem, předněgſſj wěc w ſobě mage, duſſi, téby zyſků a rozkoſſj hledati měl.

Kap. X.

Pautnjk ſtaw včených prohlédá: neyprw weřegně.

Y Řekl ke mně wůdce můg: Gij gá myſli twé rozumjm, kam tě táhne: mezy včené s tebau, mezy včené, to pro tebe wnada, to lehčegſſj, to pokogněgſſj, to myſli vžitečněgſſj žiwot. Ba tomuť geſt tak, dj Tlumočnjk. Nebo co rozkoſſněgſſjho býti může, gako aby člowěk nechage a nedbage hmotného toho těla kwaltowánj, s ſamým wſſeligakých vſſlechtilých wěcý zpytowánjm zacházel? Toť w prawdě geſt, což ſmrtedlné lidi neſmrtedlnému Bohu podobné, a téměř rowné činj, aby gako wſſewědaucý byli, co na nebi, na zemi, w propaſtech geſt,

neb bylo, neb bude, wſſecko ſtjhagjce, wſſecko znagjce; ač ne wſſechněm w gednoſtegné dokonaloſti, prawdak geſt, toho ſe doſtáwá. Wedtež mne tam, proč meſſkáte, řekl ſem.

Tuhý napřed exámen. 2 Y přigdeme k bráně kterauž mi Diſciplinam gmenowali: a ta byla dlauhá, vzká, a tmawá, plná zbrogných ſtrážných, kterýmž ſe každý kdo do vlice včených chtěl, opowědjti, a průwodu žádati muſel. Y widěl ſem že hauffowé lidu, zwláſſtě mladého přicházeli, a byli hned na rozličné trpké exámeny bráni. Neyprwněgſſj exámen při každém byl, gaký měſſec, gaký zadek, gakau hlawu, gaký mozek (což z wozhera ſaudili) a gakau kůži přináſſj. Byla-li hlawa ocelíwá, a mozek w nj že rtuti, zadek olowěnný, kůže železná a měſſec zlatý, chwálili, a hned ochotně dále wedli: neměli kdo toho paterého, aneb mu kázali zpět, aneb ſſpatně tuſſjc, tak na zdařbuh přigjmali. Y řekl ſem, diwě ſe: Co pak gim tu na tom paterém kowu záležj, že ſe tak pilně na to wſſe dobýwagj? Ba mnoho, dj Tlumočnjk. Nemáli kdo ocelíwé hlawy, rozpukne ſe mu: nemáli w nj tekutého mozku, nebude z něho mjti zrcadla: nemáli plechowé kůže, newytrpj formacy: nemáli olowěnného ſedadla, newyſedj nic, roztrauſý wſſecko: a bez zlatého měſſce, kdeby nabral čaſu, kde mi-

miſtrů, žiwých y mrtwých? Či mnjš že tak weliké wěcy darmo přicházeti mohau? Y porozuměl ſem kam ſe to směřuge, že ſe k tomu ſtawu, zdrawj, wtip, vſtawičnoſt, trpnoſt, a náklad, přináſſeti muſegj: a řekl ſem, takť ſe tedy opprawdu řjcy může, Non cuivis contingit adire Corinthum. Nekaždému ſe dřewu doſtane býti ſtadrem.

3 Y wegdeme dále do brány, a widjm, an každý ten ſtrážný, gednoho neb wjce gich na prácy wezma, a s nim ſe weda, do vſſj mu cos dmýchá, oči protjrá, nos a chřjpě wyparuge, gazyk wytahuge a obkraguge, ruce a prſty ſkládá a rozkládá, a newjm co wjc nedělá. Někteřj ſe y hlaw prowrtowati, a cos nalewati pokauſſeli. Nadčjmž Tlumočnjk zděſſeného mne wida, nediw ſe, řekl: Včenj ruce, gazyk, oči, vſſi, mozek, a wſſecky wnitřnj y zewnitřnj ſmyſly ginakſſj než hlaupý lidu obor mjti muſegj: protož ſe tu přeformowáwagj, a to bez práce a odpornoſti býti nemůž. W tom pohledjm a ſpatřjm gak nebozý mnoho od toho přeformowánj dáwati muſeli. Ne o měſſcy, než o kůzi, gjž muſeli naſtawowati, prawjm. Tytýž zagiſté pěſt, raſige, ferule, metla, na ljcy, na lebu, na hřbetě, pod ſedadly, ſe octla, až krwawau cedili, a téměř napořád prauhů, ſſrámů, modřin, mozolů, plnj byli. Což někteřj widauc, dřjw než ſe gim dali, gen do brány nahlédnauc, cauſali:

Neſnadné a boloſtné k nim wcházenj.

Memoria artificialis.

 ginj

ginj formowatelům těm z rukau se wy-
drauc, zvtjkali tolikéž. Menssj gich po-
čet dotrwal, až na prostranno pusstěni:
až y gá také, do toho stawu chut mage,
formacy tu sem, ač ne bez nesnadnostj
a trpkostj, wystál.

Heslo každé-mu včené-mu dané.

4 Z brány když wycházýme, widjm že
každému tomu ponabraussenému cech
dáwagj, po němžby že mezy včence při-
náležj, poznán býti mohl, kalamář za
pás, za vcho péro, a do ruky práz-
dnau knihu, k shledáwánj vměnj:
y dostal sem toho také. Tu pak dj mi
Wssezwěd: Nu giž tu máme čtwero
rozcestj, do filozoffie, medycýny,
Juris prudentiæ, a theologie: kam
neydřjw chceme? Gak saudjš, řekl sem.
On zase: dogděme neyprw na plac kdež
se wssickni scházegj, aby se na ně zespol-
ka podjwal: potom Auditoria po růžnu
procházeti budeme.

Y mezy včeny-mi nedostatky.

5 Y vwede mne na něgaký rynk, a ay
tu oblakowé sstudentů, mistrů, doktorů,
kněžj, mládenců y ssediwců! Z nichž ně-
kteřj po hromadách se držeji, spolu roz-
mlauwagjc a dysputugjc: ginj se do kau-
tů tiskli, giným z očj. Někteřj (což sem
dobře wyssetřil, ale sem gim toho tam
mluwiti nesměl) měli oči, a neměli
gazyka; ginj měli gazyk, a neměli
očj, někteřj toliko vssi, bez očj a
gazyka ꝛc. takž sem porozuměl že y
tu nedostatkowé přebýwagj. Wida
pak gá, že wssickni tito odkuds wychá-
zegj, a zase tam wcházegjce, gako wčely

z aule a do aule ſe motagj, pobjdnu abychom tam také weſſli.

6 Takž wegdeme: a ay tu ſjň weliká, gjž ſem ani konce neznamenal, a w nj po wſſech ſtranách plno polic, přjhrad, ſſkatulj a krabic: žeby gich na ſta tiſýcých wozů neodwozyl, a každá měla ſwůg nápis a tytul. Y řekl ſem: Do gakéž ſme toto pak apatéky weſſli? Do apatéky, řekl Tlumočnjk, kdež ſe lékowé proti neduhům myſli chowagj: a ta wlaſtnjm gménem bibliotéka ſlowe. Pohleď gacy tu neſkonalj ſkladowé maudroſti! Hleděč tedy gá widjm včenců páteře přicházegjcých rozličně ſe okolo toho zatáčeti. Někteřj neypěkněgſſj a neyſubtylněgſſj wybjragjce, po kuſu z nich wytahowali a do ſebe přigjmali, powlowně ſobě žwýkagjce a zažjwagjce. Gá přiſtaupě k gednomu, tážj ſe, co to dělá? Odpowěděl mi: Proſpjwám. A gaká w tom chut? djm gá. On zaſe: Dokud ſe to w vſtech žwýká, náhořkoſt neb nákyſeloſt čjti, potom ſe obracý w ſladkoſt. A nač pak to, řekl ſem. Odpowěděl: Lehčegi mi to přicházý wnitř noſyti, a gſem tjm giſtſſj: A co vžitku newidjš? Y hledjm na něg pilněgi, a widjm geg tluſtého a tučného, barwy kráſné, oči ſe mu gako ſwjce ſſkwěly, řeč byla pozorná, a wſſecko při něm čilé. Y dj mi Tlumočnjk: Owſſem pak tito.

Wypſánj bibliotéky.

7 Y pohledjm, a ay někteřj tu welmi lakotně s tjm zacházegj, pořád co gim k rukám přiſſlo, do ſebe cpagjce. Na něž pilněgi hleděč, newidjm nic aby gim bar=

Neřád w ſtudowánj.

barwy, neb těla, neb tuku co přibýwalo, kromě samého břicha odutj a rozecpánj: a widjm že co do sebe nacpali, zase to wrchem y spodkem nezažité z nich lezlo. Někteřj z těch takowých y w záwrat upadali, a s smyslem se pomjgeli: někteřj od toho bledli, schli, y mřeli. Což ginj widauc na ně sobě ukazowali, a gak nebezpečno s knihami (nebo tak krabicým těm řjkali) zacházeti, sobě wyprawowali, někteřj prchali pryč: ginj aby gen opatrně s nimi zacházeli, napomjnali se. Protož toho do wnitř nepřigjmali, než z předu y zadu pytljků a mossen sobě nawěsyc, do těch ty sskatule (neywjc na kterých napsáno widěli, Wokabulář, Dykcyonář, Lexicon, Promtuarium, Florilegium, Loci communes, Postille, Konkordancý, Herbář ꝛc. každý gak k swé wěcy býti saudil) cpali: a ty nosyc, když co promluwiti neb napsati bylo, z kapsý wytahowali, a odtud do úst a péra brali. Gá znamenage to, řekl sem: Tito tussjm w kapsých uměnj nosý? Odpowěděl Tlumočnjk: Memoriæ to subsidia; čiš neslýchal? Slyssel sem pak od některých ten způsob chwáliti, že ti prý gen usezené wěcy wynássegj. A můžeť býti: než gá sem giné tu nepohodlj znamenal. Přihodilo se při mé přjtomnosti, že někteřj swé sskatule roztrausyli, a některým když gich poodložili, oheň zegma se popálil. Ach gakého tu běhánj, rukama lomenj, nařjkánj, na retu wolánj! nechtěl žádný po tu chwjli wjc dysputowati, psáti, kázati; než zwěsa hlawu

cho=

chodil, chaulil ſe, rděl, v koho wěděl proſbau y penězy zaſe nádobjčko ſhledáwage: geſſto kterj wnitř zachyſtánjčko měli, takowé přjhody ne tak ſe báli.

8 Gá mezy tjm opět giné ſpatřjm, kteřjž ani ne do kawjy ſobě ty ſſkatule dáwali, než noſyli do pokogjků kamſy: za nimiž wegda, widjm ani pěkná na ně pauzdra ſtrogj, rozličnými barwami ljčj, někteřj y ſtřjbrem a zlatem obkládagj, do polic pořádagj, a zaſe wytahugjc na ně hledj: pak zaſe ſkládagj a rozkládagj, přiſtupugjce a odſtupugjce, ſobě y giným, gak to pěkně ſtogj vkazugj, wſſe powrchu: někteřj také čaſem na tytule, aby gmenowati vměli, nazýrali. Y djm: Co pak tito leſſkugj? Odpowj Tlumočnjk: Milý bracho, pěkná wěc geſt pěknau mjti bibliotéku. Y když ſe gj nevžjwá? djm gá. A on: Y ti kdož bibliotéky milugj, mezy včené ſe počjtagj. Gá ſobě na myſli: gako někdo kladiw a kljſſtj hromady mage, a k čemu gich vžjwati neweda, mezy kowáře. Rjcy wſſak toho, abych ſobě nětco nevtržil, neſměl ſem. Eſtudenti bez ſſtudowánj.

9 Než wygdauc my zaſe na ſýň, vzřjm gá že těch apatekářſkých nádob wždy wjc a wjc po wſſech ſtranách přibýwá, a hledjm odkud ye pak noſý? Y widjm, že z gakéhos zaſtřenj: za kteréž gá také wegda, ſpatřjm mnoho ſauſtruzjnjků, ani ted geden nad druhého pilněgi a kſtaltowněgi, z dřewa, koſtj, kamenj, a rozličných materyj, ſſkatule ty formugj, a maſtj, či drytákem naplnjc, k obecnému vžjwánj dáwagj. A Tlumočnjk mi dj: Neřád w knih ſpiſowánj.

Tito gsau ti chwály a wsselikého zwelebowánj hodnj lidé, kteřjž neyvžitečnėgssjmi wėcmi pokolenj swému slaužj, že pro rozmnoženj maudrosti a vmėnj, žádné práce, žádného vsylj nelitugjce, slawnými dary swými s ginými se zdėlugj. Y vdėlá mi se chut podjwati se, z čeho a gak se to (co tak dary a maudrostj nazwal) dėlá a strogj. A spatřjm gednoho tussjm či dwa, kteřjž wonná kořenj a byliny shledáwagjce, krágeli, třeli, wařili, dystyllowali, rozkossné drryáky, lektwáře, syrůpy, a giná žiwotu lidskému vžitečná lékařstwj strogjce. Naproti tomu giné spatřjm, že gen z giných nádob wybjrali, a do swých překládali: a těch bylo na sta. Y řekl sem: titoť wodu přelévwagj. Odpowěděl mi Tlumočnjk: Y tak se vmėnj množj. Nebo zdaž se gedno a též ginák a ginák přjstrogiti nemůž? A k prwnėgssjm wėcem wždy se něco přidati a přioprawiti můž. A zkazyti také: řekl sem gá s hněwem, wida patrně že se faleš prowodj. Některý zagisté cyzý nádobky dopadna, aby swých několik naplnil, rozřjdil gak mohl, leda pomygj přiléwánjm: giný zase přidáwánjm lecgakés matlaniny, třeba prachu a smetj, zahustil, gen aby se také nowé zadělánj zdálo. Mezy tjm, nápisy nádhernėgssj než onino přiwěssowali, a nestydatě gako ginj drryáčnjcy každý swé welebil. Kdež mi y diwno, y

hně=

hněwno bylo, že (gakž sem prw nawrhl) řjdký kdo wnitřnj podstatu examinowal, než wssecko napořád aneb aspoň bez rozdjlu, brali; a pakli kteřj wybjrali, gen zewnitřnjho kštaltu a nápisů hleděli. A tu sem porozuměl čjm to gest, že gich tak málo k wnitřnj čerstwosti mysli přicházý: nýbrž čjm kdo těch léků wjce do sebe hltal, tjm že se wjce dáwil, bledl, wadl a chřadl. Spatřil sem pak přeweliký djl milých těch drnáků, gimž se nikdý k žádnému lidskému užjwánj přigjti nedostalo, než gen molům a čerwům, pawaukům a mauchám, prachu a plesniwosti, naposledy smutným sskřinkám a zadnjm kautům, za podjl byli. Čehož bogjce se někteřj, gak brzy drnák swůg dostrogili (ba někteřj drjw než strogiti dobře začali) hned po sausedech, Præfacý, werssů, Anagrammat, prosýce, běhali; hned patrony, kteřjžby nowým strogům gména a měssce půgcili, shledáwali; hned tytule a nápisy gak neyozdobněgi ljčili: hned rozličných figůr a kuprsstyků kwětowánjm gak neykadeřawěgi premowali: sami to také lidem wstřjc nosyli, podáwali, a gako řka bezděk cpali. Ale widěl sem že naposledy ani to giž nepomáhalo: proto že to přes přjliš přemnoženo bylo. Y litowal sem negedněch, že mohauc čistý mjti pokog, bezewssj potřeby a užitku, nýbrž w ssanc sázenjm gména swého, a se sskodau bližnjch w to drnáčnictwj se dáwagj. O čež když sem náwěsstj dáwal,

nenáwiſt ſem zýſkal, gakobych obecnému dobrému překážel. Mlčjm giž gak někteřj z wěcý naproſto gedowatých ty ſwé konfekty ſtrogili: tak že tak mnoho ſe tráwenin gako lékařſtwj prodáwalo a nelibě ſem ten neřad neſl; ale nebyl kdo toho naprawiti.

Newole a různice. 10 Takž zaſe na plac včených wygdeme: a ay ſwády, různice, rwacký, ſhon mezy nimi. Rjdký tu byl kdožby s někým táhanice neměl: negen mladj (cožby ſe nedoſpělého wěka drzoſti přičjſti mohlo) než y ti ſtarcy weſpolek ſe drancugjce. Nýbrž čjm kdo za včeněgſſjho aneb ſám ſebe držel, aneb od giných gmjn byl, tjm wjce různic začjnal, a na giné wůkol ſſermowal, ſekal, házel, a ſtřjlel, až hleděti hrozno bylo; pochwalu a ſlowautnoſt w tom ſobě zakládage. Y řekl ſem: Ale což to pro milý Bůh? wſſak ſem gá myſlil, a takť mi od wás ſlibowáno, že toto neypokogněgſſj ſtaw geſt: gá pak tak mnoho různic nacházým. Odpowěděl Tlumočnjk: Synu nerozumjš ty tomu: wſſak ſe to oni brauſý. Co brauſý? řekl ſem. An gá rány widjm, a krew, a hněw, a wražedlnau gednech k druhým nenáwiſt. Wſſak ſem podobného nic w žádném ſtawu řemeſlnjků neſpatřil. Bez pochyby, řekl on: oněch vměnj gſau řemeſlná otrocká, těchto ſwobodná. Protož čeho ſe oněm nedowoluge, anižby

ſe

se při nich trpělo, toho těmto plná swoboda. Ale gak to řádem slauti má, řekl sem, gá newjm. Zbrog sye gegich na pohledění strassného se nezdálo nic. Nebo kopj, kordy, a tulichy, gimiž na sebe sekali a bodli, kožennj byli: gichž nedrželi w rukau, než w ústech. Střelba pak gegich byla z třtin a pjsku, kteréž prachem wodau rozpusstěným, nabjgegjce papjrowými sstáky na sebe házeli. Nic prawjm to, po wrchu hledě, hrozného se nezdálo: gá wssak wida, gak když někdo mjrně trefen byl, sebau trhal, křičel, winul, utjkal, snadně mi porozuměti bylo, že to ne žert, než opprawdowý bog gest. Na někoho gich mnoho dotjralo, až wssecko od mečů okolo ussj břinkalo, a kulj papjrowých gako krupobitj naň padalo: někdo statečně se bráně obránil se, a wssecky odbůgce swé rozehnal: giný ranami gsa přemožen, padl. A widěl sem tu neobyčegnau ginde ukrutnost, že ani poraženým giž a mrtwým neodpausstěli, nýbrž tjm wjc a neljtostiwěgi na ně sekali a flekali, každý na tom který se mu giž nebránil, neyraděgi rekowstwj dokazuge. Někteřj s sebau mjrněgi zacházeli, wssak hádky a nedorozuměnj prázdni nebyli. Nebo sotwa kdo co promluwil, aby mu hned giný někdo na odpor newstaupil, y o snih bjlýli gest či černý: y o oheň, horkýli gest či studený, hadrunky byly. Weliká gegich zaplетenost.

11 Wtom se někteřj w ty nesworností wkláz

wkládali, a ku pokogi raditi začali: čemuž sem gá se zradowal. Powstala y powěst, že wssecky rozepře k porownánj přigjti magj: a byla otázka, kdo to konati bude? Odpowědjno, že powolenjm Králowny Maudrosti, ze wssech stawů negsaudněgssj wybráni býti magj, gimž se moc dá, aby wyslýchagjce odporných stran při každé wěcy smysly, rozeznánj činili, a co prawěgssjho gest wyhlassowali. Y shluklo se nemálo těch kteřjž saudcowé býti měli, a chtěli: a shluklo se předně těch, kteřjž mezy sebau pro smyslů rozdjlnost různice měli, množstwj weliké. Mezy nimiž sem také widěl Aristotelesa s Platonem, Cicerona s Sallustiem, Scota s Aquinatem, Bartola s Baldem, Erasma s Sorbonysty, Rama a Campanellu s Peripatetyky, Copernyka s Ptolomeem, Theophrasta s Galenem, Hussa, Lutéra, a giné s Papežem a Jezujty, Brentia s Bézau, Bodina s Wierem, Sleidana s Suriem, SSmidlina s Calvinysty, Gomara s Arminyem, Fratres Rosæos s Filozofasstry, a giných bez počtu. Gimž když Conciliatores žaloby a stjžnosti, důwody a odwody co w negkratssj slowa pogaté psané sobě podati poručili, oni takowé haldy knih nakladli, žeby k přehlédnutj gich ssest tisýc let nestačowalo: žádagjce, aby to summownj smyslu gegich ponawrženj na ten čas přigato bylo: dále pak potom, gakby potřeba ukazowala, sssjřegi swau wyswětlowati a prowozowati aby gednomu každému plná swoboda zů-

zůſtáwala. Y začali nahlédati do těch knih: a kam kdo nahlédl hned ſe odtud napiw, toho zaſtáwati počal, a wznikly mezy pány obrmany a ſmlauwcy weliké roztržitoſti, když ten toho, onen onoho zaſtáwal. A tak nezprawjc nic, rozprchli ſe; a včenj k hadruňkům ſwým ſe nawrátili: čehož mi do pláče ljto bylo.

Kap. XI.

Pautnjk přiſſel mezy filozoffy.

Wegné.

Ydj mi Tlumočnjk: Nu giž tě, ale mezy ſamy filozoffy, gegichž práce geſt k naprawenj nedoſtatků lidſkých proſtředků wyhledáwati, a w čem prawá maudroſt záležj vkazowati, vwedu. A gá řekl: Tuť ſe ſnad bohdá giſtému něčemu naučjm. On řekl; Owſſem: nebo to gſau lidé, kteřjž prawdu každé wěcy znagj, mimo gegichž wědomj ani nebe nic nedělá, ani propaſt ničeho neſkrýwá; kteřjž žiwot lidſký k ctnoſtem vſſlechtile formugj, kteřjž obce a kraginy oſwěcugj, kteřjž Boha přjtele magj, maudroſtj ſwau k geho tagnoſtem doſahugjcý. Y podmež, řekl ſem, podme mezy ně, proſým, tjm ſpjſſe. Ale gakž mne tam vwedl, a gá množſtwj ſtarců, a diwné gegich trety ſpatřil, ſtrnul ſem. Tu zagiſté Bion tiſſe ſeděl, Anacharſis ſe procházel, Thales létal, Heſio-

dus oral, Plato w powětřj Ideas honil, Homerus zpjwal, Aristoteles dyſputowal, Pythagoras mlčel, Epimenides ſpal, Archimedes zemi odſtrkowal, Solon práwa, a Galenus Recepty ſpiſowal, Euclides měřil ſýň, Cleobulus budaucy wěcy zpytowal, Periander powinnoſti rozměřowal, Pittacus wálčil, Bias žebral, Epictetus ſlaužil, Seneca mezy tunami zlata ſedě chudobu wychwalowal, Socrates o ſobě každému, že nic newmj, powjdal, Xenophon na proti tomu každého wſſemu nauciti ſlibowal, Diogenes z ſudu wykaukage wſſecky mimo gdaucy haněl, Timon wſſechněm zlořečil, Democritus wſſemu tomu ſe ſmál, Heraclitus naproti tomu, plakal, Zeno ſe poſtil, Epicurus hodowal, Anaxarchus prawil že to wſſecko nic nenj, gen že ſe to tak zdá. Giných drobněgſſjch filozufků mnoho bylo, a každý obzwláſſtnjho něco prowodil: čehož ſem ani nepamatowal wſſeho, aniž mi ſe připomjnati chce. Djwage ſe pak na to řekl ſem: Ale totoliž gſau ti mudrcowé, ſwětlo ſwěta? ach ach, gák ſem ſe ginakſſjch wěcý nadál. Wſſak tu gako ſedlácy w krčmě, každý wyge, a každý ginác. Řekl mi Tlumočnjk: Tys blaud, ty těm tagemſtwjm nerozumjš. Gá ſlyſſe že tagemſtwj gſau, počnu o nich bedliwě přemyſſlowati, a Tlumočnjk počne mi ge wykládati. Wtom ay přiſtaupj gakýſy, také w filozofſkém habitu (gmenowal ſe Pawlem Tarſenſkým) poſſeptal mi do vcha: Zdáli ſe ſobě kdo maudrým býti w tomto ſwětě, budiž bláznem, aby maudrým včiněn

byl. Maudrost zagisté swěta toho=to, bláznowstwj gest v Boha. Ne=bo psáno gest: Zná Pán přemyšlo=wánj maudrých, že gsau marná. S kterauž řečj poněwadž sem widěl, že co mé oči a vši widj a slyšj, se srowná=wá, ochotně sem na tom přestal, a pod=me někam ginam, řekl. Tlumočnjk pak můg bláznů mi nadal, že mage gá se od maudrých něčemu naučiti, od nich v=tjkám. Ale gá šel mlče, předce. 1 Cor. 3. 18, 19, 20.

2 Wešli sme do Auditorium gaké=hosy, kdež ay plno s tafjčkami, mladých y starých, malugjcých litery, čárky a puňktjky: a když geden ginák než druhý napsal, aneb wyslowil, gednák se sobě wysmjwali, gednák wadili. Zatjm roz=wěšowali po stěnách slowa, a hádali se o ně, co které kterému přigde zč. a tu ge skládali, rozkládali, přestawowali, rozličně. Načež gá nadjwage se, a nic mimo to newida, řekl sem: Toť gsau dě=tinské wěcy: podme ginam. Přišel mezy grá=matyky.

3 Wešli sme tedy do giné sjně, kdež ay mnoho gich stálo s penžljky, smlau=wagjcých se, gakby slowa buď napsaná, aneb z vst do powětrj puštěná, na ze=leno, čerweno, černo, bjlo, a gakby kdo chtěl, barwena býti mohla. Ptal sem se, Načby to bylo? Odpowědjno mi: Aby se poslauchagjcýmu tak y ginak mozek zabarwiti mohl. A gá zase: K ljčenjli pak prawdy, či lži, těch ličidel se vžjwá? On, co přigde, řekl. Tak mnoho tedy tu falše a mar= Mezy reto=ryky.

no=

nosti, gak prawdy a vžitků, djm gá: a gdu odtud.

Mezy poéty. 4 Takž wstaupjme ginam: a ay tu hauff křeykých gakýchsy gonáčků, na wážkách odwažugjcých, a na pjdi odměřugjcých syllaby, a plésagjcých okolo toho a skáčjcých. Y diwjm se co to gest: a Tlumočnjk mi dj: Ze wssech vměnj která z liter powstáwagj, nenj řemeslněgssjho a weselegssjho nad toto. A co pak gest? djm gá. Odpowěděl: Co se prostým slowo vljčenjm zprawiti nemůž, to se tjmto gich s faldowánjm zprawj. Wida pak gá že ti kteřj se tomu slow faldowánj včj, do gakýchsy knih nahlédagj, nahlédnu y gá, a widjm tam; de Culice; de Passere; de Lesbia; de Priapo; de Arte Amandi; Metamorphoses; Encomia; Satyræ; summau, frasssky, básně, frege, a wsselikau bůgnost. Což mi wssecku tu wěc gaksy zosskliwilo. Zwlásstě wida gá že kdo těm syllaboměrcům pochlebowal, wsseckо vměnj na zwelebowánj geho wynakládali; kdo se gim w hod newčinil, wsseligakými naň odewssad vsstjpkami házeli: tak že se toho vměnj gen aneb k pochlebowánj, aneb k sstjpánj, vžjwalo. Znamenaw tedy gá, gak to wássniwj lidé, pospjssil sem od nich chutně.

Mezy dyalektyky. 5 Odauce tedy, wkročjme do giného stawenj, kdež dělali a prodáwali Perspicilla. Y ptám se, co to gest? a odpowědj mi, že gsau Notiones secundæ, kdo ge má, že wsseckо vhlédá, negen po-

wr-

wrchu, ale do wnitř wěcy: zwláſſtě pak do mozku geden druhému nahlédati, a w rozumu gemu ſe přebjrati že můž. Y přicházeli mnozý a kupowali ty brylle, a miſtři ge včili gak naſtrkowati, a kde potřebj nakrucowati magj. Miſtři pak kteřjž ge dělali obzwláſſtnj na to byli, djlny ſwé po kautech magjce: ale nedělali gednoſtegných. Někdo dělal hrubé, giný malé; někdo okrauhlé, giný hranaté; a každý ſwé chwálil, a kupce wábil, a hádali ſe newkogitedlně, y házeli na ſebe. Některý od každého kaupil, a wſſecky ſobě k noſu zpřjpjnal, někdo gen gedny wybral a přilepil. Tu pak někteřj prawili, že předce nemohau widěti tak hluboko: ginj prawili že widj, a vkazowali ſobě až za mozek geſſtě, a za wſſecky rozumy. Ale z těch negedny ſem widěl, že když poſtupowati začali, hned přes kamenj a ſſpalky, a do dolů (o nichž ſem prw powěděl, že gich wſſudy plno bylo) padali. Y ptal ſem ſe: Gak pak to, poněwadž ſe ſkrze ty brylle wſſecko widj, že těm vſtrkům newyhýbagj? Odpowědjno mi, že ne brylle, než ti kdo gich vžjwati nevmějj, winni gſau. Miſtři pak prawili, že nenj doſti brylle dyalektyky mjti, než že ſe zrak gaſným collyrium z fizyky a matematyky wyčiſtiti muſý. Protož aby do giných Auditorij ſſli, a zrak ſobě proprawili. Sſli tedy, geden ſem, druhý tam. A gá ſwým wůdcům: Podmež y my, řekl. Ale toho ſem

ne-

neobdržel džjwe než až sem také ponauškánjm Wsseztwěda, několikery ty brylle sobě zgednal, a zpřipjnal: a zdálot mi se, prawda gest, že cosy wjc widjm, a některa wěc několikerým způsobem widjna býti mohla. Ale sem wždy abychom dále ssli, že gá toho Collyrium o němž tu mluwili zkusyti chcy, dotjral.

Mezy fizyky. 6 Y ssli sme, a uwedli mne na nějaký plac, v prostřed něhož uzřjm weliký rozložitý strom, na němž wsseligaké ljstj, a wsseligaké owoce (w sskořepinách wssecko) rostlo: prawili mu Natura. Filozoffů wůkol něho zástup byl, wzhlédagjcých a ukazugjcých sobě gak které ratolesti, listu, a owocy, řjkagj. Y řekl sem: Tito slyssjm že se gmenowati těch wěcý učj, ale aby přirozenj stjhati měli, gesstě newidjm. Odpowěděl mi Tlumočnjk: O to ne každý býti můž: než hleď na tyto. Y widjm některé wětwowj ulamowati, a ljstj y owoce rozwjnati, a kde na ořech přisslo zubami hrýzti, až gimi třeskotali: ale oni prawili že to sskořepiny prasstj: a přebjragjce se w nich chlubili se že gádro magj, tagně gedni druhým, ale řjdkým ukazugjce. Gá pak, nahledage také mezy ně pilně, patrně sem widěl, že zewnitřnj syc sslupinu a kůru zhmožděnau a rozmačkanau měli, neytwrdssj wssak sskořepina w njž zawinuté gádro leželo, gesstě byla celá. Wida gá tu tedy y marnau honosnost, y daremné kwaltowánj (widěl sem zagisté, gak některj y oči sobě

wy.

wyhleděli, y zuby wylámali) pobjdl sem, abychom ginam ssli.

7 Takž wstaupjme do něgaké sýně, a ay tu páni filozoffowé krátwy, osly, wlky, hady, a wsseligakau zwěř; ptactwo, zeměplazy; též dřjwj, kamenj, wodu, oheň, oblaky, hwězdy a planéty, až y angely, před sebau magjce, dysputowali, gakby se každému tomu tworu to co od giných rozdjlného má odgjti mohlo, tak aby wssickni sobě podobnj včiněni byli. Y swlékali z nich, neyprw formu, pak materyi, naposledy wssecky přjpadnosti, až holé Ens zůstalo. A tu se hádali, gsauli wssecky ty wěcy gedno a též? gsauli wssecky dobré, a gsauli wssecky w prawdě tjm čjm gsau? a podobných na sebe wjc otázek dáwali. Kterýchž pozorugjc někteřj, začali se diwiti a wyprawowati, gak lidský wtip wysoko wyssel, že hle wsseckn bytnost přesáhnauti, a wssech tělesných wěcý tělesnost odlaussiti, může a vmj: až sem se y gá w subtýlnostech těch kochati počal. Ale w tom geden wystaupě, wolal, že to gen gsau fantazye, aby toho nechali. Y potáhl někteeré po sobě: a ginj byli zhůru, za Heeretyky ge odsuzugjce, že od filozofie neywyšssj vměnj, a gako hlawu Artium, odtjti chtěgj. Kterýchž hadruňků gá naposlauchage se, ssel sem odtud. Mezy metafizyky. Unum, Verum, Bonum. (P. Ramus.)

8 Wtom gdauce, trefjme mezy gakésy kteřjž plnau sýň cyfer magjce, přebjrali se w nich. Někteřj berauc z hro- Mezy arythmetyky.

z hromady, rozſazowali ge; ginj zaſe přehrſſljm ſhrňugjc, na hromádky kladli: ginj opět z těch hromádek djl wbjrali, a obzwláſſť ſypali: ginj opět ty djly w gedno ſnáſſeli: a ginj zaſe to dělili a roznáſſeli, až ſem ſe tomu gegich djlu podiwil. Oni mezy tjm wyprawowali, gak w celé filozofij giſtſſjho wměnj nad toto gegich nenj, tu že nic chybiti, nic wgjti, nic nadbýti nemůž. Nač pak to wměnj geſt? řekl ſem. Oni mé hlaupoſti ſe podiwjc, hned geden přes druhého diwy mi wyprawowati začnau. Geden, že mi powj kolik huſý w ſtádě letj, nepočjtage gich: druhý že mi powj w kolika hodinách čiſterna pěti raurkami wyteče. Třetj že mi powj, kolik w měſſcy groſſů mám, nenahlédage tam ꝛc. až ſe geden naſſel, kterýž ſe pjſek mořſký w počet wwéſti podwolowal, a o tom hned knihu ſepſal. (Archimedes) Giný přjkladem geho (ale wětſſj ſubtýlnoſti dokázati chtěge) dal ſe w počjtánj w ſluncy létagjcýho práſſku. (Euclides.) Y wžáſl ſem ſe: a oni mi k ſrozuměnj poſlaužiti chtjce, wkazowali ſwé regule, Trium, Societatis, Alligationis, Falſi; kterýmž ſem gakž takž wyrozuměl. Než když mne do neyzadněgſſj, genž Algebra, aneb Coſſa ſlowe, wwéſti chtěli, takowých ſem tam diwokých gakýchſy klik a háků hromady ohlédal, že mne o málo záwrat nepopadl: a zawra gá oči, proſyl ſem aby mne odtud wedli.

Mezy geometry.

9 Y přigdeme k ginému Auditorium, nad nímž Οὐδεὶς ἀγεωμέτρητος εἰσίτω,

napsáno bylo: a gá zastawě se, budem-liž tam mocy, řekl sem, poněwadž tam geometry toliko paussti? Pod předce, řekl Wssudybud. Y wegdem: a ay tu gich mnozstwj, kteřjž čáry, háky, křjže, kola, quadráty, punkty, psali, každý sobě sám tisse. Pak geden k druhému přicházel, a vkazowali sobě; některý prawil že ginak býti má, a tento že dobře: tož se wadili. Wynalezl-li kdo nowau něgakau čáru neb kliku, wýskal radostj, a swolage giné vkazowal: kteřjž ckali, prsty a hlawami točili, a w swůg kaut každý běže, také sobě takowau dělal: geden trefil, giný ne: tak že wssecka ta sýň, po zemi, po stěnách, po stropě plná byla čar, a nedali sobě na ně sslapati, ani se gich dotýkati.

10 Kteřj mezy nimi neyvčeněgssj byli, sstupowali se do prostřed, a pokaussseli se očsy welmi vsylně, načež widěl sem že gi-nj wssicini s otewřenými vsty očekáwagj: a bylo o tom řečj mnoho, gakby to nadewssého swěta subtýlnosti diwněgssj bylo, a kdyby se wynalezlo, žeby giž nic nebylo nemožného. Gá tedy co to gest, wěděti žádostiw gsa, přistaupil sem, a spatřil že kolo mezy sebau magj, o něž otázka gest, gakby z něho Quadrát vdělán býti mohl. A když se toho s newypravitedlnau pracý wyhledáwalo, rozstaupili se zase, aby každý o tom přemyssslowal, sobě poručjc. Tožť po malé chwjli nenadále geden wyskočj, wolage, mám, mám,

Præcipua apud Geometras controversia, de qvadrando Circulo.

(Joh. Scaliger.)

tagemstwj odkryté, mám. Y shlukli se k němu wssickni, widěti a diwiti se chwátagjce. A on wynesa welikau knihu in Folio, ukazowal gim. Y stali se hlasowé
(Joh. a prokřikowánj, gakéž po wjtězstwj býwá.
Clavius.) Ale tomu plésánj giný hned brzo přjtrž učinil, co hlasu měl křiče, aby se mámiti nedali, že Quadrát nenj: a postawiw gesstě wětssj knihu, wssecky onoho domnělé Quadráty zase w kola obrátil, mocně to prowodě, že oč se onen pokusyl toho dowéstř člowěku možné nenj. Y sklopili wssickni hlawy, a nawrátili se k čárám a klikám swým.

Mezy geodety. 11 My pak odtud do giné sýně sme přissli, kdež prsty, pjdi, lokty, sáhy, wáhy, mjry, sochory, hewery, sskřipce, a podobné nádobj, prodáwali, a plno bylo měřjcých a wážjcých. Někteřj samu tu sýň měřili, a každý téměř ginák naměřil, pak se nesnadnili, a měřili znowu. Někteřj měřili stjn, na dýl, na ssjř, na tlaussť: ginj geg na wáhu wážili. Summau prawili, že nic nenj w tom swětě, ani krom swěta, čehoby se oni doměřiti nemohli. Ale gá trochu se na to gegich řemeslo podjwage, poznal sem že wjce pochluby, než potřeby, bylo. Protož sem hlawau pokyna, odtud ssel.

Mezy muzyky. 12 Y přigdem do giného pokoge, kdež plno hudeb a zpěwů, břinkánj a hlučenj rozličných nástrogů spatřjm: a někteřé okolo nich stogjcý, a z wrchu, z důlu, po stranách na-

zýragjcý a vdch nastawugjcý, co to, kde, kudy, a kam znj, gak a proč co se čjm znj, neb neznj, wystihnauti chtjce. Někteřj prawili že giž wědj, a plésali, prawjce tu Božského cosy býti, a tagemstwj nad tagemstwj: protož to s welikau chutj a poskakowánjm rozbjrali, skládali, překládali. Ale k tomu se geden z tisýce newydařil: ginj gen hleděli. Pakli kdo také ruky přičiniti chtěl, sskřjpalo to a wrzalo, gako y mně. Takž gá wida některé dosti, gakž se zdálo, wzáctné lidi, za hřičku a mařenj času to mjti, ssel sem odtud.

13 Tehdy wede mne Wssudybud po schodech na gakés pawlače, kdež hromady vzřjm lidj žebřjky dělagjcých, a k obloze přistawugjcých zhůru, a lapagjcých hwězdy, a roztahugjcých přes ně ssňůry, prawidla, záwažj, kružidla, a cesty běhů gegich měřjcých. O čemž někteřj vsadjc se regule psali, kdy, kde, a gak se které scházeti neb rozcházeti magj, wyměřugjce. Y podiwil sem se opowážliwosti lidské, že až do nebe se zpjnati, a hwězdám regule dáwati směgj: a zachutnaw sobě to tak slawné vměnj, žiwě sem se ho y sám také chápati počal. Ale powbjraw se s tjm, čistě sem spatřil, že hwězdy ginák než gim tito haudli, tancowaly. Což y oni sami znamenawsse, na anomalitatem Cœli nařjkali, wždy ginák a ginák w řád ge sobě vwésti se pokaussegjce, až y mjsta gim měnjce, ně-

Mezy astronomy.

které dolů na zem ſtrhugjce, zemi pak zhůru mezy ně ſázegjce: ſummau tak y ginák Hypotheſes wymyſſleli, an dokonale nic ſe treſowati nechtělo.

Mezy aſtrology. 14 Někteřj tedy nelezli tam wjce, než zdůlu toliko na ně wzhlédagjce, k čemu ſe která ſtrogila ſt..žili: a ſpořádagjc Trigóny, Qvadráty, Sextjle, Conjuncý, Oppoſicý, a giné Aſpecty, wyhlaſſowali budaucý, buď weřegně ſwětu, aneb ſaukromně giſtým oſobám, ſſtěſtj a neſſtěſtj, Nativitéty a pranoſtyky pjſſjc, a mezy lidi pauſſtěgjc. Z čehož negednau na lidech bázeň a ſtrach, negednau weſeloſt, ſe dèlala, zwláſſť některých: ginj nedbali nic, házeli tjm w kaut, zpjlali z hwězdlhářů, prawjc že oni y bez pranoſtyky doſti ſe nagjſti, napiti, naſpáti, mohau. Na kterýž wſſak poſtrannj ſaud zdálo mi ſe že dbáti neſluſſj, geſtli že gen vměnj ſamo w ſobě giſté geſt: ale čjm ſem na ně wjc ſſetřil, tjm ſem giſtoty méně znamenal: treſiloli předpowjdánj gednau, pětkrát zato chybilo. Rozumège gá tedy, že tu y bez hwězd hádati neneſnadno, kdež vhodnauti pochwalu, chybiti wýmluwu má, za marnoſt ſem položil déle ſe s tjm meſſkati.

Mezy hyſtoryky. 15 Y wygdeme opět na giný plac, kdež ay nowau wěc ſpatřjm. Nebo tu nemálo gich ſtálo s gakýmis křiwými, ohnutými trubami, gegichž geden konec k očjm ſobě cpali, a druhý přes rameno za hřbet ſobě ſtawěli.

Coż

Coż coby bylo kdyż sem se ptal, odpowěděl mi Tlumočnjk, że gsau Perspicille kterýmiż se za hřbet hledj. Nebo prý kdo člowěkem býti chce, musý negen co před nohama leżj widěti, ale y na to co giż přesslo, a za hřbetem gest, se ohlédati, aby z minulého přjtomnému a budaucýmu se včil. Takż gá za nowau to wěc mage (newěděl sem zagisté před tjm, aby takowé okłikowaté Perspicille býti mohly) prosyl sem gednoho, aby mi trosstu na pohlednutj zapůgčil. Y podali mi gich několik: a ay, potworná wěc! skrze każdé ginač a ginač widěti bylo. Skrze gedno wěc některá daleko se zdála; skrze druhé tatáż blj; skrze gedno té, skrz giné giné barwy; skrz třetj toho třeba ani nebylo: tak że sem to wyprubowal, że se tu nač vbezpečiti nenj, żeby tak gakż se vkazuge bylo, neż gak které Perspicillum přistrogeno, tak że wěc očjm barwj. Z nich pak widěl sem że każdý swé Perspectiwě wěřj; protoż se o lecos dosti trpce hádali. Coż mi se nelibilo.

16 Kdyż mne ginam wésti počnau, ptám se, brzyli pak těm včenym konec bude? wssak giż aż tesskno mezy nimi se motati. Neylepssj pozůstáwá, řekl Wssudybud. Y wkročjme na negakau sjň, kteráż plná byla obrazů, po gedné straně pěkných a libých wesélice, po druhé straně mrzutých a přepotworných: okolo nichż chodili filozoffi, negen na ně wzhledagjce, Mezy ethyky a polityky.

 ale

ale y což oněm k kráse, těmto k mrzutosti barwami přidati mohli, přidáwagjce. Optal sem se, co to gest? a Tlumočnjk mi dj: Co newidjš nápisů na čeljch? a wodě mne vkazuge mi ty nápisy, Fortitudo, Temperantia, Justitia, Concordia, Regnum &c a z druhé strany, Superbia, Gula, Libido, Discordia, Tyrannis &c. Filozoffi pak prosyli a napomjnali wssech přicházegjcých, ty pěkné aby milowali, sskaredé w nenáwist brali, onyno gak neywjc mohli schwalugjce, tyto gak neywjc mohli, haněgjce a hyzdjce. Což mi se dobře ljbilo, a řekl sem: Nu tutoť giž aspoň lidi nacházým, kteřjž hodnau wěc pokolenj swého činj. Mezy tjm vhlédám gá, že ti milj napominatelé nic wjce sami k pěkným těm kontrfektům, než k druhým, nelnuli, ani se těchto co wjc než oněch ostýchali: nýbrž negedni welmi chutně okolo nich se ometali: a ginj to widauc také se tam obraceli, a s těmi potworami lasskowánj a kratochwile sobě strogili. Y řekl sem s hněwem: Tutoť gá widjm, že lidé (gakž Ezopů wlk řekl) giné mluwj, a giné činj: co vsty chwálj, od toho gim mysl letj, á co sobě gazykem osskliwj, k tomu gim srdce lne. A ty tussjm angelů mezy lidmi hledáš? řekl ofukna se Tlumočnjk. Takéli pak se tobě kdy co ljbiti bude? wssudy ty vhonu nagdeš. Takž sem vmlkl, a hlawu sklopil: zwlásstť wida že y ginj wssickni, kteřj že gich pozorugj ro-

zuměli, nelibě na mne wzhlédali. Wyssel sem nechage gich tu wen.

Kap. XII.

Pautnjk prohlédá alchymii.

A Wssudybud dj: Nynj aspoň pod, uwedu tě tam kdež wrch gest wtipu lidského, a tak rozkossná práce, že kdo se k nj gednau obrátj, dokud žiw pustiti gi, pro vsslechtilé kochánj kteréž mysli přinássj, nemůže. Y prosyl sem aby nedlil vkázati mi toho. Tákž mne vwede do gakýchsy sklepů, a ay tu několika řady stálo ohnissť, pýcek, kotlů, a sklenných wěcý, až se wssecko blysstělo. Lidé pak chodjc snássely a podkládali rozdj: tož dmýchali, pak hasyli zas, nalévagjce cosy a přelévagjce rozlicně. Yptal sem se, kdo gsau to, a co dělagj? Odpowěděl mi: negjubtýlnégssj filozoffi, kteřjž co slunce nebeské horkostj swau w střewách země za několik let zprawiti nemůž, doprawugj, kowy wsseligaké na neywyšssj stupeň wywodjce, to gest na zlato. A načiž ge to? řekl sem: wssak se wjc železa a giných kowů, než zlata, vžjwá. Eys ty blaud, řekl on: wždyť gest zlato neywzácnégssj wěc, kdo ge má, chudoby se nebogj.

2 Nadto, wec ta kteráž kowy w zlato měnj, má giné také předivné mo- Lapis Philosophicus.

mocy: gako y tu, že zdrawj lidſké až do ſmrti w celoſti zachowáwá, a ſmrti (leč po dwau neb třech ſtech letech) nepřipuſtj. Nýbrž kdyby kdo vžjwati toho vměl, neſmrtedlného by ſe včiniti mohl. Nenj zagiſté Lapis ten giného nic než ſýmě žiwota, gádro a wýtah wſſeho ſwěta, z něhož zwjřata, zroſtliny, kowowé, y ſami žiwlowé bytnoſt berau. Y vlekl ſem ſe tak diwné wěcy ſlyſſe, a tedy tito neſmrtedlnj gſau? řekl gſem. Odpowěděl: ne wſſechněm ſe toho nagjti doſtáwá. A y kteřj doſtáwagj, ne wždycky s tjm dokonále zacházeti vmègj. Gá bych ſe přičinil, řekl ſem, kdybych ten kámen měl, tak s nim zacházeti aby ke mně ſmrt nemohla, a zlatabych pro ſebe y giné doſti mjti chtěl. A kde pak ſe ten kámen béře? Odpowěděl, tu ſe ſtrogj. W těch kotljcých? řekl ſem. Ano.

Přjhody alchymiſtů. 3 Takž gá žádoſtiwě ſobě chodjm, na wſſecko pohlédage, co a gak ſe tu dělá: a widjm že ſe gim ne wſſechněm gednoſtegně dařj. Některý vdělal přjliš ſtudený oheň, nedowařilo ſe mu. Giný měl přjliš prudký, rozpukly ſe mu nádoby, a coſy wydmýchlo wen: on prawil že mu Azoth wyletěl, a plakal. Giný přeléwage rozlil, aneb zle ſtemperowal. Giný ſobě wyčadil oči, nemohl k kalcynowánj a fixacý dohlédati: aneb napuſtě ge ſobě kauřem, než ge zaſe protřel, Azoth mu w tom vletěl. Někteřj také dymu ſe nalkagjc, mřeli. A negwjc gich bylo kterýmž vhlj w měſſcy neſtáwalo, muſyli

ginam wypůgčowati běhati; w tom wy- stydlo, a wssecko w nic přisslo. A ta přjhoda welmi tu byla častá, a téměř vstawičná. Neb ač žádného mezy sebe, leč s plným měsscem nepausstěli, každému wssak welmi rychle gaksy wyprábl, že w něm nic nezůstalo: a on aneb Operacy tak nechati, aneb o wypůgčku ginam běhati musyl.

4 Y řekl sem na ně se nadjwage: těch gá tuto kteřj nadarmo pracugj dosti widjm: kteřjby pak kamene dostáwali, žádného newidjm. Zlato widjm že tito wařjc a žiwot sskwařjc, oboge promařugj a prosskwařugj: kde pak gsau ti s hromadami zlata, a nesmrtedlnostj? Odpowěděl mi: Wed se ti nezgewj, anižbych gim radil: musý se takowá drahá wěc w tagnosti chowati. Syc kdyby se o kterém z potentátů někdo dowěděl, chtělby geg mjti, a bylby tak mnoho gako wězněm wěčným: protož se tagitk musegj.

5 W tom widjm že se někteřj z těch vsskwařených sstupugj: a gá nastawě vssi, slyssjm, že nedařenj swého přjčin mezy sebau wyhledáwagj. Geden na filozoffy, že přjliš zawinutě vměnj to popisugj, winu kladl: druhý na křehkost sklenných nádob nařjkal: třetj na newčasné a newhodné planét aspekty vkazowal: čtwrtý na zemské kalnaté při Merkuryássowi přjmisky se hněwal: pátý na nedostatek nákladu žalowal. Summau přjčin těch

tak bylo mnoho, že newěděli uměnj swému gak spomocy, widěl sem to. A tak když geden za druhým wen wychazeli, ssel sem y gá.

Kap. XIII.

Pautnjk se na Rose-Crucios djwá.

FAMA FRATERNITATIS, Anno 1612 Latinè ac Germanicè edita.

Hned tu na placu uslyssjm trauby zwuk, po němž vhlédna se widjm gezdjcyho na koni a swolawagicyho filozoffy. Kteřjž když se stádně odewssad walili, začal gim pěti gazyky o nedokonalosti swobodných uměnj a celé filozofie, wypravowati: a kterak někteřj slawnj od Boha na to wzbuzeni mužj, takowé wssecky nedostatky giž wyssetřili a doplnili, a maudrost lidskau na ten stupeň na kterémž w rági před pádem byla, přiwedli. Zlato dělati, že mezy staukusy neymenssj v nich gest: proto že celá Natura gim nahá giž a odkrytá gest, kterémn twořu formu odnjti a neb dáti chtěgj, že mohau dle libosti. Gazyky wssech národů že uměgj, co se po wssem okrsslku zemském, y na nowém swětě děge, wssecko wědj, a s sebau y wzdáleni gsauce, by na tisýc mil bylo, rozmlauwati uměgj. Lapidem že magj, a njm

njm wsseligaké nemocy dokonale ho-
gj, y dlauhowěkost dáwagj. Nebo
Hugo Alverda, gegich Præpositus že
giž 562 let stářj gest, a Collegowé
geho ne mnoho njž. A ač po tolik
set let se tagili, sami toliko (sedm
gich) w naprawowánj filozofie pra-
cugjce: nynj wssak, poněwadž giž
k dokonalosti wsse přiwedeno, a nad
to wědj, že wssemu swětu Reforma-
cý nastáwá, déle giž tagiti že se
nechtěgj: nýbrž zgewně se ohlassu-
gjce, s gednjm každým drahými ta-
gemstwjmi swými se zděliti hotowi
gsau, kohožby gen hodného seznali.
Ohlásýli se gim kdo, w gakémkoli
gazyku a národu, že gich wsseckо
dogde, a žádný bez laskawé odpo-
wědi zanechán nebude. Pakli kdo
nehodný bude, kterýžby z lakomstwj
toliko, neb z wssetečnosti dogjti gich
žádostiw byl, ten že se nedoptá nic.

2 To wypowěda posstýř ten, zmizel: gá pak po včencých těch hledě, wsseckу ge téměř nowinau tau zděssené widjm. Počjnagj mezy tjm pomalu hlawy snásse- ti, a gedni possepmo, ginj hlasem, saud o tom wynásseti. Takž gá, tu y tam přistaupě, poslauchám: A ay gedni ná- ramně plésali, radostj kam se djti newědauce, Litowali předků swých, gimž se za gegich wěku podobného nic nedostalo; sebe pak blahoslawi- Varia de Fama Judicia.

 li,

li, gimž dokonalá filozofia giž se plně podáwá. Tak že bez omylu wssecko wěděti, bez nedostatku wsse-ho dosti mjti, bez nemocy a ssedin kolik set let žiw býti mocy bude, kdo gen chtjti bude. A wždycky opě-towali, Sstastný přessťastný náš wěk. Gakýchž řečj gá doslýchage, počal sem y sám wesel býti, a že se y mně bohdá toho, nač se ginj braufy, dostane, na-děgi sobě činiti. Ale spatřil sem gi-né w hlubokých mysslenjch, kteřjž co o tom smýssleti, hrubě na roz-pacých byli. Aby prawé bylo to, cž hlásati slysseli, bylibý rádi: ale se wěcy zatemnělé, a rozum přewyssugjcý, býti zdály. Ginj zgewně odpjrali, ssal-bau a podwodem to býti prawjce: Bylili prý od tolika set let, proč se prw nezgewili? gsauli wěcmi swými gisti, proč směle na swětlo newystaupj? než z kauta gen odkuds ze tmy, co netopýřowé, hwjz-dagj. Filozofia že gest dobře vstano-wená, a reformacý nepotřebuge: dagjli sobě tu z rukau wyrazyti, že nebudau mjti žádné. Ginj nad to hrozně na ně láli, a klnuli, za wěsst-ce, čaroděgnjky, a wtělené ďábly ge wyhlassugjce.

Fraternitatem ambientes. 3 Summau, hluk byl na celém pla-cu, a každý téměř žádostj dogjti gich ho-řel. Protož nemálo gich supplikacý spisowalo (gedni tagně, ginj zgew-ně)

ně) a odsýlali gim: plésagjce radostj, že giž také do spolku přigati budau. Ale widěl sem, že každému supplikacý geho, wssecky zběhawsse kauty, bez odpowědj se wrátila, a weselá naděge obracela se w teskno st: nýbrž od nedowěrců oněch smjch měli. Někteřj psali znowu, po druhé, třetj, y wjc, skrze wssecky Musas, gak neyhlauběgi kdo mohl a uměl, prose, ba zaklinage, aby dusse uměnj žádostiwé nezdržowali. Někteřj odkladu netrpěliwj, sami osobně od gednoho krage swěta k druhému běhali na swé nesstěstj naříkagjce, že sstastných těch lidj nagjti nemohau. Čehož winu geden nehodnosti swé, giný new hodnosti oněch připisowal: a odtud geden sobě zaufal, druhý se ohlédage, a k wysliděnj gich nowých cest ohleduge, znowu se trápil, až mne samého konce se dočkati nemohaucýho, teskno bylo.

4 W tom ay opět začne se traubenj: za kterýmž zwukem když gich mnoho běžj, y gá také, spatřjm gakéhos an krám rozkládage, lidj k spatřowánj a kupowánj předivných tagemstwj nabjzý, kteráž prý z pokladů nowé filozofie wzatá gsau, a wssechněm tagné maudrosti žádostiwým zadosti učinj. Y byla radost, že tu giž swaté růžowé bratrstwo zgewně se a sstědře poklady swými zděluge; přistupowali a kupowali mnozý. Wssecko pak to což se prodáwalo, Continuatio Famæ Rosæarum.

zawinuté bylo w sskatuljch, kteréž malowané byly a s wsseligakými pěknými nápisy: Portæ Sapientiæ: Fortalitium Scientiæ: Gymnasium Universitatis: Bonum Macro-micro-cosmicon: Harmonia utriusqve Cosmi: Christiano-cabalisticum: Antrum Naturæ: Arx Primaterialis: Divino-magicum: Tertrinum Catholicum: PyramisTriumphalis: Hallelujah, &c. Každému pak kdo kupowal, zapowědělo se odwjrati. Nebo tagné té maudrosti že takowá gest moc, že pronikánjm operuge: ale kdyby se odewřela, žeby wypáchla. Nic méně, wssetečněgssj něktevj nezdrželi se, aby odewřjti neměli: a nalezsse sskatule swé naprosto prázdné, vkazowali ginym, kteřjž když také swé zodwjrali, nenassel žádný nic. Y křičeli, podwod, podwod, a zůřiwě člowěku tomu mluwili: ale on ge pokogil, co neytagněgssj tagnostj býti prawě, že wěcy ty, kromě Filiis Scientiæ, nespatřitedlné gsau, čehož gednomu z tisýce že se nedostáwá, on že tjm winen nenj.

Eventus Famæ.

5 Y dali se tjm na wětssjm djle wssickni vpokogiti: za tjm se on sklidil, a diwácy s negednostegnými humory, geden sem, druhý tam, se rozcházeli: z nichž doptalli se kdo tagnostj těch nowých či nedoptal, nic posawád wěděti nemohu. To wjm toliko, že se wssecko potom gaksy tissilo, y kteréž sem zprwu neywjc běhati a těkati widěl, ty sem potom leckdes w kautě gako s zamčenými vsty seděti widěl: buď že k tagnostem gsauce připusstěni

ni (gakž se o nich někteřj domýssleli) přjsáhu mlčeliwosti byli wykonati museli; aneb že (gakž se mně mimo brylle hledjcýmu zdálo) za naděgi, a wynaloženau swau prácy, se hanbili. Takž se tedy wssecko to rozcházelo a tissilo, gak když se po bauři bez desstě mračna rozcházegj. A gá k průwodčjm swým řekl: A což z toho wssého nic býti má? ach mé naděge! gáť sem se tu takowé trossty wida, těssil, že přjhodnau mysli swé pastwu nagdu! Odpowěděl Tlumočnjk: Kdo wj, gesstěť se toho dostati můž: snad oni hodiny swé wědj, kdy se komu zgewiti magj? Gáli na to čekati mám? řekl sem, neweda aby se z tolika tisýc včeněgssjch než sem gá, komu zdařilo, gedinkého přjkladu. Nechcy po tom déle zewlowati: podme odtud.

Kap. XIV.

Pautnjk Medicinu prohlédá.

Takž mne mezy fizyckým a chymickým Auditorium, vličkami gakýmis prowedauc, postawj na giném placu, kdež sem hrozné diwadlo spatřil. Rozpiali sobě člowěka, a řežjc geden aud za druhým, párali se mu we wssech wnitřnostech, s chutj sobě co kde nassli vkazugjce. Y řekl sem: Ale což toto za vkrutnost, s člowěkem gako s howadem zacházeti? Musý to býti, dj Tlumočnjk, to gegich sskola. *Anatomia.*

Bothanographia. 2 Oni mezy tjm nechagjc toho, rozběhli se po zahradách, lukách, poljch a horách, a co tam kdo rostaucých wěcý nasšli, sskubali to, a nanesli takowé hromady, žeby k přebjrání a přehlédánj tolikо toho mnoho let nestačilo. A každý giž zhromady, co se mu widělo, aneb trefilo, vchytě, běžel k rozpáranému onomu tělu: a nad audy geho roztahugjc, gedno s druhým na dýl, na ssjř, na tlaussť, měřil. Ten prawil že se toto k tomu trefuge, onen že netrefuge; pak se o to s welikým křikem hádali: ba y o sama gména trawin těch weliké byly nesnáze. Kdo gich neywjc znal, měřiti a wážiti vměl, tomu z nich wěnec vpletauc, korunowali ho, a kázali Doktorem toho vměnj gmenowati.

Praxis medendi. 3 W tom spatřjm, an teď k nim wsselikaké wnitř y zewnitř poraněné, hnigjcý a kyssjcý, nosý a wodj: k nimž oni přistupugjc, do shnilin gim nahlédali, puchu od nich gdaucýho čenichali, w nečistotách wrchem y spodkem odcházegjcých se párali, až osskliwo: a tomu prawili Průba. Pak wařili teprw, pařili, pražili, sskwařili, prudili, studili, pálili, sekali, řezali, bodli, ssili zas, wázali, mazali, twrdili, měkčili, zakrýwali, zaléwali, a newjm co wjc nedělali. Mezy tjm pacyenti mezy rukama předce gim hynuli: nemalý djl s nařjkánjm na ně, že od gegich buď nevmělosti, buď nedbánliwosti, zcházegj. Summau, widěl sem, že ač milým těm hogičům vměnj gegich zysku něco přináſſelo, přinássélo wssak také (ač chtělili powolánj za dosti činiti) mnoho, a welmi mnoho,

vspl

wsylné, a na djle y osſklivé práce: naposledy nelibosti tak mnoho gako přjzně. Y neljbilo mi se to.

Kap. XV.

Pautnjk spatřuge Juris prudentiam.

Naposledy tedy wedli mne do gednoho gesſtě ſſirokého Audytoryum, w němž sem wjc než kde znamenitých lidj whlédal. Ti wůkol po stěnách malowané měli zdi, sruby, ploty, parkany, ſſraňky, přjhrady a přjwory: a zase skrze ně ty y giné mezery a djry, dwéře y wrata, záwory a zámky, a rozličné k nim kljče, kljčky a háky. Na to wſſe oni vkazugjc sobě, kde se a gak přegjti můž neb nemůž, rozměřowali. Y ptám se, co pak ti lidé dělagj? odpowědjno mi, že wyhlédagj gakby gedenkaždý w swětě při swém ostáti, aneb také z giného na sebe něco pokogně přewésti mohl, pro zachowánj řádu a swornosti. Řekl sem, to ge pěkná wěc: ale podjwage se trosſku, zoſſkliwil sem gi sobě. Finis Juris.

2 A to předně proto, že do těch ſſraňků, gakž sem znamenal, ani duſſe, ani mysl, ani tělo člowěka se nezawjrá, než statek toliko, přjbytná při člowěku wěc, na njž tak mnoho přenesnadné práce wážiti, gakauž sem tu widěl, nezdálo mi se aby za to stálo. Jus circa qvid verſetur.

Fundamentum Juris. 3 K tomu widěl sem, že wssecko to vměnj gen na chuti některých založeno bylo, že se tomu neb onomu, to neb ono za práwo vstanowiti widělo, tak toho ginj ssetřj: aneb (znamenal sem to tu) gak se kterému mozku zawrtj, tak hradby neb mezeru dělá a bořj. Protož tu mnoho bylo gednoho druhému práwě naodpor: čehož k zprawenj a srownánj ginj diwného subtylného hlaw lámánj vžjwati musyli: až sem se diwil, že nad ledadrobnými wěcmi, z nichž se některá w tisýcy sotwa letech přihážý, a za welmi málo stogj, tak se hřjli a potili: a to s nemalau hrdostj. Nebo čjm kdo wjce hradbu probořowati, leckdes mezeru protrhnauti, a zase zatarasowati vměl, tjm wjce sobě se ljbil, a ginj naň ckali. Někteřj wssak (y oni wtip protjragjce) wstupowali oněm na odpor, že tak, a ne onak, se hraditi, aneb mezeřiti má, wolagjce. Tož byly roztržitosti a hádky, a rozstaupjce se malowal ten tak, onen onák, každý k sobě diwáky wábě. A gá lasskowánj tomu se nadjwage, a hlawau zatřasa, pospěssme odtud, giž mně tu teskno, řekl sem. A Tlumočnjk mi s hněwem: Takéli se pak tobě w tom swětě co ljbiti bude? y negvssslechtilegssjm ty wěcem, wrtkého mozku člowěče, hanu nagdeš. Wssudybud mu odpowj: Zdá mi se že mu mysl nábožnosti zapáchá; poweďme ho, snad sobě ale tam wnadu nagde.

Perplexitas Juris.

Kap. XVI.

Pautnjk se na promocý mistrů a doktorů djwá.

Ale ay w tom traubý zwuk zawznj, gako swolawagjcých se k slawnosti: a Wssezwěd srozuměge co bude, dj: Nawratme se gesstě medle, tu se bude nač podjwati. Y což to bude? djm gá. On: Academia bude korunowati ty kteřjž nad giné bywsse pilněgssj wrchu vměnj dosáhli: ti prawjm ginym na přjklad korunowáni budau. Gá tedy wěc tak zwlásstnj widěti žádostiw gsa, a haufy zbjhagjcých se wida, wegdu za ginými také: a ay tu pod filozofickým nebem gakýsy stál, s papjrowým sceptrum, k němuž z prostřed haufu někteřj přistupowali, swědectwj wysokého vměnj žádagjce. On žádost gegich že slussná gest, schwáliw, poručil aby co vmějj a nač stwrzenj žádagj, na cedulce poznamenané dali. Y odwozowali, geden Filozofie summu, giný Medicýny, giný Jurisprudentiæ: měsscem přitom aby to hladčegi ssło, podmazugjce.

2 On tedy gednoho za druhým bera, každému na čelo tytul, toto gest swobodných vměnj Mistr; toto Medicýny Doktor; toto Práw obogjch Licencyát &c. přilepil, a pečetj přitwrdil, pod nemilostj Bohyně Pallady wssechněm přjtomným y nepřjtomným poraučege, aby gich na potkánj žádný ginák negmenowal.

wal. A s tjm ge, y zástupy rozpustil. Y řekl sem: Budeliž co wjce? A což tobě gesstě dosti nenj? dj Tlumočnjk. Či newidjš gak gim wssickni vstupugj? Gakož pak vstupowali.

3 Nicméně gá chtěge wždy, co pak dále z nich bude widěti, hledjm po gednom tom vměnj mistru, ani mu ted počjtati cos poraučegj, on nevměl; poraučegj měřiti, nevměl; poraučegj hwězdy gmenowati, nevměl; poraučegj Syllogismy dělati, nevměl; poraučegj cyzými gazyky mluwiti, nevměl; poraučegj swým gazykem řečňowati, nevměl; poraučegj naposledy čjsti a psáti, nevměl. Ký pak hřjch, řekl sem gá, mistrem sedmerého vměnj se psáti, a žádného nevměti? Tlumočnjk odpowěděl: Nevmjli ten, vmj druhý, třetj, čtwrtý; nemůž wssudy plné býti. Tedy gá rozumjm, řekl sem, že po strávenj w sskolách wěku, po wynaloženj na to statku, po přiwěssenj tytulů a pečetj, naposledy zeptati se potřebj, včilli se čemu? Bovpomozy té zpráwy. Ty muderlantstwj nepřestaneš, dj on, leč sobě něco vtržjš, žwi gen předce, přisahámť že se s něčjm potkáš. Y nu tedy, řekl sem, nechť gsau třeba sedmdesatera sedmera vměnj mistřj a doktořj, a nech třeba wssecka vměgj, aneb žádného, řjkati nic wjc nechcy: gen podme odtud.

Kap. XVII.

Pautnjk prohlédá staw nábožnjků.

Y prowedau mne průchody gakýmis, a přigdeme na rynk, kdež množstwj na rozličnau formu stawených chrámů a kaplic stálo, a wycházegjcých a wcházegjcých zástupowé. Y wkročjme do neybližssjho, a ay tu po wssech stranách rytiny a slitiny mužů a žen, též wsseligakých zwjřat, ptactwa, zeměplazů, stromowj a zrostlin: tolikéž slunce, měsýce, a hwězd; až y ďáblů mrzutých, plno. Z přicházegjcých pak každý sobě co se mu wíděla wybera, před tjm klekl, ljbal, kadil, pálil. Kdež ač mi diwná byla wssech tu swornost, že každý takměř swau wěc ginák konage, trpěli sobě to, a pokogně každý každého při geho smyslu nechávwal (čehož sem ginde potom nespatřil): a wssak mne y puch gakýsy smrdutý tu zarážel, y hrůza podgjmala: tak že sem wen pospjssil. Pohané.

2 Wegdeme tedy do giného chrámu, bjlého a čistotného, w němž žádných kromě žiwých obrazů nebylo: ale ti gednák hlawami klátjc tisse cos breptali, gednák se wstyčjc, a vssi zacpagjc, huby dokořen zodwjrali, hlas wlčjmu wytj nepodobný wydáwagjce. W tom sstupugjce se do hromady, nahlédali do gakýchsy knih: k nimž přistaupě y gá, widjm diwná malowánj. Ku přjkladu, pečenau a křjdlatau zwěř, nepečené Židé. (Talmudi figmenta.)

a bez

a bez křjdel ptactwo; howada s lidſkými: a lidi s howadjmi, audy; gedno tělo s mnoha hlawami, a zaſe gednu hlawu s mnoha těly. Některá potwora měla mjſto ocaſu hlawu, a mjſto hlawy ocas; některá oči pod břichem, a nohy na hřbetě. Některá očj, vſſj, vſt, noh, bez počtu, giná nic toho: a wſſe to diwně zpřeſtawowané, ztočené, zpřehýbané, zkřiwené, a w weliké nerownoſti; geden aud pjdi druhý ſáhy zdýlj; geden prſtu druhý ſudu ztlauſſtj: ſummau, potworné wſſecko, wjc než ſe wěřiti můž. Oni wſſak prawili že to hyſtorye gſau, a chwáljce gak to wſſe vſſlechtilé geſt, vkazowali ſtarſſj mladſſjm za tagemſtwj. A gá řekl: Ale kdožby ſe nadál aby lidé byli, kteřjž ſobě takowé nechutné wěcy chutnati mohau. Nechme gich, gděme ginam. A wygda, ſpatřjm ge mezy ginými také ſe procházeti: tak wſſak že wſſechněm omrzalj byli, a gen ſmjch a hřičku z nich ſobě ſtrogili. Což mne, abych gimi pohrdl, připonuklo.

Mahometani. 3 Takž wkročjme do giného chrámu, kterýž okrauhlý byl a neméně onoho wnitř ſſwárný, bez ozdob: kromě některých po ſtěnách liter, a po podlaze kobercü. Lidé pak w něm byli tiſſe a nábožně ſobě počjnagjcý, bjle přiſtřeni, a čiſtoty welice milownj, nebo ſe wždycky vmýwali, a almužny dá-

dáwali, tak že mi ſe twárnoſtj tau miloſt k nim dělati počala. A řekl ſem: Gaký pak oni těch wěcý základ magj? Odpowěděl mi Wſſezwěd: Onino geg pod ſuknj ſchowaný noſý. Y přiſtaupjm a widěti žádám. Oni že toho giným kromě wykladačů widěti neſluſſj. Gá předce widěti chcy, dowolenj od P. Oſuda předſtjrage.

4 Y dobyta geſt, a vkázána mi tabule, na njž ſtál ſtrom kořenem zhůru do powětřj ſe pnaucý, ratoleſtmi pak w zemi ſtrmjcý: okolo kterýchž množſtwj krtic rylo, a geden weliký krt wůkol chodě giné ſwolávwal, a w prácy tu zawodil. Y powjdali mi že na ratoleſtech toho ſtromu pod zemj wſſeligaké libé owoce roſte, kteréhož prý ti tiſſj a pracowitj žiwotčjſſkowé dobýwagj. A to geſt, dj Wſſezwěd, ſumma nábožženſtwj toho. Y porozuměl ſem, že základ geho na wětru domněnj geſt; cýl a owoce geho, pýſkati ſe w zemi, a troſſtowati ſe newiditedlnými, kdež neroſtau, rozkoſſemi, a ſlepě hledati, newěda čeho. Summa Alkoránu.

5. A odegda odtud, djm wůdcy ſwému: Čjm pak oni, že to giſtý geſt a prawý nábožženſtwj základ dowodj? Odpowěděl mi, pod a wiz. Y wegdeme za koſtel na plac; a ay tu bjlj ti a vmytj lidé, chrňugjce lokty, giſkřjce očima, hryzauce pyſky, a řwauce ſtraſſliwě, běhagj, koho potkagj ſſawlugj, a we krwi lidMahometanſtwj náſylým ſtogj.

ské se máchagj. Čehož gá zlekage se, a zpátkem běže, řekl sem: Y což pak to oni dělagj? Odpowědjno mi: Dysputugj o náboženstwj, a dowodj že Alkorán prawá gest kniha.

Mezy Persany a Turky o Alkorán roztržitost.

6 Y wegdeme do kostela zase, a ay tu mezy těmi kteřjž onu tabuli nosyli také hádka o toho, gakž sem srozuměl neypředněgssjho krta. Gedni zagisté prawili, že sám on drobněgssj ty krtice zprawuge; ginj, že má dwa pomocnjky. O kterauž wěc tak se nevkogitedlně táhali, že naposledy tak rowně tu s sebau, gako wně s ginými železem a ohněm dysputowali, až hrozno.

Kap. XVIII.

Prohlédá náboženstwj Křesťanské.

Y wida mne wůdce můg děsyti se, dj mi: Nu podme, vkážiť Křesťanské náboženstwj, kteréž na gistých Božjch zgewenjch založeno gsauc, a neysprostněgssjm y neywtipněgssjm dosti činjc gakož prawdu nebeskau gasně na swětlo stawj, tak zase odporné bludy porážj, a gehož ozdoba gest swornost a láska, a kteréž w nesčjslných protiwenstwjch nepřemožené posawád zůstalo, a stogj. Z čehož rozuměti snadně můžeš, že půwod geho z Boha býti musý, a potěssenj prawého tu že se doptati budeš mocy. Y zradowal sem se těm řečem, a ssli sme.

2 A když přicházýme, widjm že bránu magj, skrze niž se k nim musý. Ta brána stála w wodě, kterauž musyl každý přebřjsti, a vmyti se, a wzýti heslo gegich, bjlau a čerwenau barwu: s přjsahau, že k práwům a řádům gegich státi chce, tak gako oni wěřiti, tak gako oni se modliti, týchž gako oni nařjzenj ostřjhati. Y ljbilo mi se to, gakožto wsslechtilého něgakého řádu začátek. — Křest

3 Progdauc skrze bránu, spatřjm zástupy lidu weliké: mezy nimiž někteřj habitem od giných rozdjlnj zde onde na wýstupcých stogjce, vkazowali gim obraz gakýsy tak vměle wymalowaný, že čjm wjc kdo naň hleděl, tjm wjc nač se djwati měl: než že nebyl zlatem aneb blýskawými něgakými barwami hrubě okrássleny, nebyl zdaleka přjliš patrný. Protož sem widěl, že kteřj zdaleka stáli, méně krásau geho gjmáni byli: kteřj bljže, nasytiti se hleděnjm nemohli. — Kázanj slowa.

4 Ti pak kteřjž ten kontrfekt nosyli, welebili geg náramně, nazýwagjc geg Synem Božjm, a prawjce že w něm wsseligaké wsslechtilosti wyobrazeny gsau: a že z nebe na zem poslán gest, aby lidé gak při sobě ctnosti pořádati magj, z něho mustr brali. Y byla radost a plésánj, a padagjce na kolena zpjnali k nebi ruce, a Boha chwálili: a gá to wida, připogil sem hlas — Obraz Krystůw.

hlas swůg také, a Pána Boha, že mi na ta mjsta přigjti dal, pochwálil.

Křesťanů duchownj hody.

5 Mezy tjm slyssjm mnohá a rozličná napomjnánj, każdy aby se k obrazu tomu formowal: a spatřjm že se po mjstech ostupugj, a ti kterýmž obraz swěřen byl, maličké kontrfekty z něho dělagjce, w zawinutj gakémsy wssechněm rozdáwagj, a oni ge s nábožnostj do vst berau. Ptám se tedy co se tu to dělá? Odpowědjno mi, že nenj dosti na často gmenowaný obraz zewnitřně toliko hleděti, než že se do wnitřku přigjti musý, aby se člowěk w krásu geho proměniti mohl. Nebo tak prý nebeskému tomu lékařstwj hřjchowé vstupowati musegj. Na kteréž zpráwě gá přestaw, Křesťany sem za blahoslawené lidi, kteřj k zaháněnj zlého takowé prostředky a pomocy magj, sám v sebe weselebil.

Křesťanů rozpustilost.

6 Mezy tjm wssak hleděž gá po některých, kteřjž málo před tjm Boha k sobě (gakž prawili) přigali, widjm ani geden za druhým do pitek, různic, nečistot, krádežj a laupežj, se dáwagj: ale newěře gá očjm swým, hledjm pilněgi, a widjm w prawdiwé prawdě, že pigj a bligj, wadj se a bigj, lstj a mocý gedni druhým berau a derau, bůgnostj řehcý a skáčj, wýskagj a pjskagj, smilnj a cyzoložj, hůř než sem které giné widěl: summau, že wssecko naopak proti tomu gakž napomjnáni byli,

byli, a slibowali, činj. Protož zkormautiw se, ljtostiwě sem řekl: Ale pro Pána Boha což se toto děge? gáť sem tu giného hledal. Nediw se tak hrubě, odpowěděl Tlumočnjk. Co se lidem k následowánj předstjrá, gest stupeň dokonalosti, na kterýž wystaupiti ne každému dá mdloba lidská: kterj giné wedau dokonalegssj gsau: ale za nimi obecný člowěk, který w přjčinách gest, netak stačiti můž. Podmež tedy mezy ty wůdce, řekl sem, ať se na ně podjwám.

7 Y přiwede mne k těm na wýstupcých stogjcým: kteřjž napomjnali syc lidu k milowánj krásy obrazu toho, ale to slabě gaksy, gakž mi se zdálo, dělali. Nebo poslechlli kdo a následowal, dobře: pakli nic, také. Někteřj chřestali gakýmis kljči, prawjc se moc mjti, kdo neposlechne, fortnu gemu kudy se k Bohu chodj, zawřjti, a mezy tjm nezawjrali žádnému. Pakli to činili, gako z žertu činili. A syc widěl sem je ne hrubě směli směle toho dělati. Nebo když některý trosska ostřiti chtěl, láli naň že na osoby káže. Protož někteřj vstně nesmějjc, psaně na hřjchy žehrali: ale y na ty křičeli, že passkwile roztrussugj: protož se, aneb od nich odwraceli aby neposlauchali, aneb ge z stupňů zhazowali, mjrnégssj sobě wystawugjce. Což wida, řekl sem: Toť gest bláznowstwj, že tito z wůdců a rádců swých následownjky a pochlebnjky mjti chtěgj. Tak gest swěta

Kazatelů galowost.

běh, řekl Tlumočnjk: a nesskodj to. Kdyby wolawcům těm wssecko wolno bylo, kdo wj čehoby sobě oni neoswobodili? musý se y gim wyměřiti pokud čára.

Duchownjch lidj mezy Křesťany tělesnost.

8 Podme tedy, řekl sem, ať gá se na ně samy, gak doma krom kadebry wěcy swé spořádané magj, podjwám: wjm že gim tam aspoň žádny newyměřuge a nepřekážj. Y wstaupjme tam kdež sami kněži bydleli, a gá mysle že ge modljcý se, a zpytugjcý tagemstwj nagdu, nalezl sem po hřjchu, ani teď po peřinách rozwáleni chrápj; tamto za tabulemi rozsázeni hodugj, až do němoty do sebe cpagjce a legjce, ginj prowodj reyry a skoky; někteřj měssce, truhly, komory wycpáwagj; ginj se s fregi a bůgnostmi objragj; někteřj s připjnánjm ostroh, tulichů, kordů, tučnic zacházegj; někteřj s psy a zagjcy se honj: tak že neymenssj čas s Biblj tráwili, někteřj sotwa gi kdy do rukau brali, Včitelé wssak pjsem se gmenugjce. Což spatřiw gá, řekl sem: Ach nastogte mého hoře, totiž ti wůdcowé do nebe, přjkladowé k ctnostem býti magj? Ale nagduli pak co w swětě w čemžby ssalby a podwodu nebylo? To vslyssawsse někteřj z nich, a že na gegich irregulárnj žiwot naříkám porozuměwsse, ssilhawě na mne hleděti a reptati začali: hledámli pokrytců, a powrchnjch něgakých swatáčků, abych gich ginde hledal, oni že

wědj

wědj gak y w kostele powinnost swau konati, y doma a mezy lidmi lidsky se chowati. Takž sem mlčeti musyl, patrně syc wida že to potworstwj gest, na komži pancýř, na birýtě lebku: w gedné ruce zákon w druhé meč, po předu Petrowy klíče po zadu Gidássů měssec, nosyti! mysl w pjsmě wybraussenau, srdce w praktykách wyčwičené; a gazyk plný nábožnosti, oči plné bůgnosti mjti.

9 Wida pak některé obzwlásstě, kteřjž na kázanjch welice uměle a nábožně řečňugjce, sobě y ginym neginák než gako z nebe spadlj Angelé se ljbili, žiwota pak rowně gako ginj rozpásaného byli, nemohl sem se předce zdržeti, abych neřekl: Hle trauby, skrze něž wěcy dobré plynau, samých se nechytagj! Tlumočnjk dj: Y to gest dar Božj, o wěcech Božjch pěkně mluwiti uměti. Gest dar Božj, djm gá: ale na slowjchliž se stawowati má? A ginym nebeskými dary přislušowánj, ne sobě.

10 Mezy tjm, wida gá, že wssickni tito nad sebau Starssj swé (Biskupi, Arcybiskupi, Opatowé, Probosstowé, Děkanowé, Superintendenti, Inspectores rc. nazwané) magj, muže wážné a wzácné, gimž wssickni poctiwost činili, myslil sem, proč pak oni těchto nižssjch w řádu nedržj? A chtěge přjčině wyrozuměti, wegdu za gednjm do pokogjka geho, potom za druhým, třetjm, čtwrtým rc. a widjm ge zaměstknané hrubě, že neměli kdy k oněm dohlédati. Zaměstknánj pak gegich (mimo ne gedny wěcy s oněmi společné) Biskupů neřádowé.

bylo s regstry důchodů a pokladů (gakž prawili) Cýrkewnjch. Y řekl sem: Omylem gim tussjm Duchownj Otcowé řjkagj: Duchodnj Otcowé slautiby měli. Odpowěděl Tlumočnjk: Musýť o to péče býti, aby Cýrkew w tom co gj Pán Bůh přege, a od pobožných předků nadáno, nehynula. W tom wystaupě z nich geden na pasu dwa wisuté kljče magjcý (gmenowali ho Petrem) řekl: Muži bratřj
Skut. 6. nenj slussné, abychom my opausstěgjc Slowo Božj, přisluhowali stolům a truhlám. Wyberme muže dobropowěstné a poručme gim tu prácy: sami pak pilnj buďme modliteb a služby slowa. Což gá slysse, zradowal sem se, proto že to podlé zdánj mého dobrá rada byla. Ale z nich žádný tomu rozuměti nechtěl: počjtali, přigjmali, wydáwali, předce sami, modlitby a službu slowa giným poraučegjce, aneb běžně odbýwagjce.

11 Vmřelli z nich který, a péče prwotnosti na giného přigjti měla, spatřil sem nemálo obcházenj, nahlédánj, přimluw shledáwánj, každý se k té pořádce držjw nežby mjsto wychládlo, tlačil. Ten pak který prázdné mjsto osaditi měl, bral od nich a o nich hlasy; kteřjž welmi rozdjlnj byli. Geden se hlásal býti krewnjm přjtelem: druhý po ženě přjbuzným: třetj že dáwno giž Starssjm slaužil odměny se nadál: čtwrtý že slib měl, tjm se trosstowal: pátý pro swé z poctiwých rodičů zplozenj na

po-

poctiwé mjsto posazenj čekal: ssestý schwálenj sebe od ginud wyžádané předstjral: sedmý dárky podstrkowal: osmý hlubokých, wysokých, a ssirokých smyslů gsa, mjsta sobě kdeby se rozprostřjti mohl, žádal: a newjm co toho wjc. Což gá spatře, řekl sem: Toť snad nenj řád, třjti se na takowá mjsta, wssak by se tu na zawolánj čekati mělo. Tlumočnjk odpowj: A cožby bezděčných wolali? Musyť se kdo k tomu vmysl má ohlásyti. Gá sem oprawdu myslil, djm gá, že se tu na Božj zawolánj čekati musy. On zase: A co mnjš že Bůh někoho z nebe zawolá? Božj zawolánj gest přjzeň Starssjch, kteréž sobě každému kdo se k zawolánj howj, dobýwati wolno gest. Widjm tedy, řekl sem, že tuto k službě Cýrkwe žádného hledati a doháněti netřeba, odháněti spjsse. Mezy tjm, máli se wždy přjzně hledati, takby se hledati gj mělo, aby každý pokorau, tichostj, pracowitostj, Cýrkwi milým činiti se hleděl, a ne gakž gá tu widjm a slyssjm. Nechťge co chce, neřádowé gsau toto.

Křesťanů trossty na wjru, bez skutků.

12 Na tom když mne státi widěl Tlumočnjk můg, řekl mi: Prawdať gest, že w žiwotě křesťanském y samých Theologů. něco wjce nerownosti gest než ginde: ale zase toto gest prawé, že Křesťané y zle žiwi gsauce, dobře vmjragj. Proto že spasenj lidské ne na skutcých, než na wjře, záležj: kte-

ráž když prawá gest, nemůže spasenj chybiti. Nehorš se tedy, že žiwot při Křesťanech negistý gest, když gen wjra gest gistá, dostik gest.

O wjru hádky. 13 Srownáwagjliž se tedy aspoň o wjře wssickni? řekl sem. Odpowěděl: Gestiť y tu trossičku rozdjlnosti: ale co na tom? základ magj wssickni geden. Y wwedau mne za gakés mřjže uprostřed kostela toho welikého, kdež gá okrauhlý weliký na řetěze wisycý kámen spatřjm: prawili mu Prubyřský kámen. K tomu přistupowali lidé přednj, každý w ruce něco nesa, ku přjkladu: Kus zlata, střjbra, železa, olowa, pjsku, plew ꝛc. pak otjral každý o ten kámen to co přinesl, a chwálil že průbu držj: ginj djwagjcý se prawili, že nedržj. Tož na sebe křikali, žádný sobě swého haněti nedal, žádný také druhému geho wěcy potwrzowati nechtěl: pak na sebe láli, klnuli, za kápě, za wssi, a kde mohli se chytagjc a táhagjc. Ginj hádali se o sám ten kámen, gaké gest barwy: někteřj prawili že modrý, ginj že zelený, ginj že bjlý, někteřj že černý: až se nassli kteřjž prawili že gest proměnných barew, gaká se wěc přistrčj, takowý že se y on zdá. Někteřj radili, aby ho rozbili, a na prach zetrauc gaký bude pohleděli: ginj nedali. Někteřj nad to wýš prawili, že ten kámen gen růžnice tropj, aby ho sňali a preč dali

Pjsmo S. prubyřský kámen.

že

že se snáze porownagj: k čemuž gich weliký djl, a neypředněgssjch, přistupowalo: ginj toho zase bránili, prawjce že žiwoty raděgi složj, než tomu dopustj: gakož pak negedni, když se růžnice a ssarwatka rozmohla, y zbiti gsau, kámen pak zůstal předce. Nebo byl okrauhlý a welmi hladký, kdo na něg sahal, vgjti ho nemohl, wyklauzl se mu hned, a vprostřed ssranků těch předce se točil.

14 Z těch ssranků gá wygda, spatřjm aj kostel ten mnoho má wůkol kaplic, do nichž se ti, kteřjž se při průbýřském tom kamenu srownati nemohli, rozcházegj, a za každým gistý lidu djl se táhne; kterýmž oni gak a čjm se od giných děliti magj, regule dáwali. Tito, aby se wodau y ohněm znamenali, ginj aby znamenj křjže w hrsti a w kapsy wždycky pohotowě měli: ginj aby wedlé hlawnjho onoho kontrfektu, w němž se wssickni wzhlédati magj, pro wětssj dokonalost, giných drobněgssjch co neywjc při sobě nosyli: ginj aby modléc se neklekali, že to Faryzegská wěc: ginj aby muzyky, gakožto wěcy bugné, mezy sebau netrpěli: ginj aby se žádnému, na wnitřnjm Ducha zgewowánj dosti magjce, včiti nedali. Summau, wssudy obzwlásstnj něgaké nařjzenj, kaply ty prohlédage, widěl sem.

Křesťanů na sekty roztrhánj.

15 Gedna z nich neywětssj byla a neyozdobněgssj, třpytjcý se zlatem a kamenjm drahým, a w njž hluk wese-

Neynádherněgssi mezy nimi gedna,

lých nástrogů slyssán. Do té sem obzwlásst uweden, a pokjzýn abych hleděl, že tu pěkněgssj než kde náboženstwj. A ay po stěnách tu plno bylo figůr gakýchsy, gak se do nebe dostáwati, ukazugjcých. Tu někteřj namalowanj stáli, dělagjcy sobě žebřjky, přistawugjcy k nebi, a lezaucy po nich. Ginj snássseli na hromadu wrchy a kopce, aby po nich zhůru mohli: ginj sobě křjdla strogili a připjnali: ginj křjdlatých tworů nalapagjce, a několik spolu sepnauce, k nim se přiwazowali, wedlé nich zhůru wyletěti sobě traufagjce ꝛc. Kněžj pak rozličných křtaltů mnoho bylo, kteřjž ty figůry lidem ukazowali a schwalowali: rozmanitým ge přitom ceremonyjm, gak se od giných děliti magj, wyučugjce. Geden pak zlatem a ssarlatem přioděný seděl na wysoké stolicy, poslussným a řádům těm dowěrně obcugjcým, znamenité dary rozděluge. Y zdál se mi tu pěkný řád, a weselegi než kde. Ale když sem giné sekty přebjhati, na ně hrozně dotjrati, a gegich ty wssecky wěcy haněti a sljhati widěl, wzal sem to w podezřenj. Zwlásstě wida při těchto nesmělé odpowjdánj a sebe zastáwánj, leč kamenjm, wodau, ohněm a mečem, z strany gedné, z strany pak druhé, zlatem podwodně lidj k sobě wábenj. Nýbrž spatřil sem mezy nimi samými mnohé roztržitosti, swády, záwisti, z mjst sebe strkánj, a giné neřády: protož sem odtud ssel na giné, kteřjž se obnowenými gmenowali, podjwati se.

16 Kdež widjm, že některé ty kaply (dwě, tři, bližšj sebe gsauc) aby za gedno byly, se smlauwaly: mezy tjm wšak žádnau měrau, gakby se mezy sebau porownaly, trefiti nemohly, každý co w hlawu zawzal na tom stál, giné na to též narazyti wsyluge. Někteřj hlaupěgšj co se gim namátlo, toho se drželi: ginj chytřegšj, gak kde fortel widěli tak přistupowali, a odstupowali, až sem nad tjm mjzerným milých Křesťanů matenjm a motánjm welice horlil.

Giné se o sgednocenj daremně smlauwagj.

17 Mezy tjm byli tu někteřj, kteřjž se nic do těch roztržitostj nemjti prawili, chodili mlčjc, tiše, gako w přemyšlowánj, a wzhlédagjc tytýž k nebi, a přjwětiwě se magjc ke wšechněm: a byli nepatrnj, ošklubanj, postem a žjznj wyschlj. Z nichž ginj gen smjch měli, powolávali a pohwizdowali za nimi, drbali a trhali, widliček podáwali, nohy podráželi, a zlořečili gim: oni pak wšeho trpjc, gako slepj, hlušj, němj, mezy ginými chodili. Kteréž když sem z gakéhos w kůru zastřenj wycházeti a wcházeti widěl, chtěl sem wgjti a pohleděti co tam magj. Ale mnau Tlumočnjk trhl. Co pry tam dělati chceš? či chceš také z sebe smjch udělati? máš tam proč dychtiti. Takž sem nechal. Ale ach tu sem přehlédl, od nešťastného swého Mámila zmámen byw: tu sem Centrum nebe y země, a cesty k sytosti

Skutečnj Křesťané.

Gichž pautnjk nepoznal.

potěssenj wedaucý chybil, a do mo=tanin Labiryntu Swěta zase vwe=den, dokudž mne Bůh můg neretowal, a na pochybenau na tomto mj=stě cestu zase neodwedl. Což kdy a gak se stalo, nјže wypwјm. Ale sem gá toho tehdáž nesaudil, nýbrž zewnitřnјho gen pokoge a pohodlј hledage, ginam zewlowati pospјchal.

Přjhoda geho w tom stawu. 18 Nepominu mlčenјm co mne gesstě wјc w té vlicy potkalo. Namlauwal mne můg Wssudybud, abych se mezy Duchownјky dal, gistě mi to, že gá osudem do toho stawu náležјm: gakož přiznám se že mi to k mysli bylo, gakkoli sem obyčegů gegich ne wssech libowal. Y dám se nawésti, wezmu kápi a kuklu, wstaupјm tu y tam wedlé giných na wýstupek, až mi y wlastnј vkázán. Ale hleděgá po nich, widјm že mi gedni hřbet obracegj, druzý hlawami krautј, třetј na mne okem mhauragj, čtwrtј prstem hrozý, pátј widličky vkazugj. Naposledy někteřј se obořјc seženau mne, a wstawј giného, hrozýc že na tom dossti nebude. Gá lekna se běžјm prýč, k swým wůdcům řka: Ale bјdněgssјhož toho swěta! wssak se pak s gednјm wssecko trhá! Bezpochyby, řekl Tlumočnјk, proč se nemáš na pozoru, aby sobě lidј nedrážbil? Kdo s lidmi býti chce, k lidem se formowati musý: ne tak gako ty wssudy zhlaupa tesati. Gižť gá newјm, řekl sem: tedyť ale wssého tak nechati.

Ne

Ne tak, ne tak, dj Wſſudybud: nemuſýme zaufati. Nebudeli z tebe to, bude něco giného. Pod gen, hledme dál: a vgma mne za ruku, wede.

Kap. XIX.

Pautnjk ſtaw Wrchnoſtj ſpatřuge.

Přiſſli ſme tedy do giné vlice, kdež po wſſech ſtranách plno widjm wyšſſjch y nižſſjch ſtolic: na nichž ſedjcým Pane Rychtáři, Pane Purgmiſtře, Pane Wřednjče, Pane Regente, Pane Purkrabj, Pane Kanclýři, Pane Mjſtodržjcý, Páni Saudcowé, Miloſtiwý Králi, Knjže, Pane ɾc. řjkali. Y dj mi Tlumočnjk: Nu tu máš ty lidi, kteřjž ſaudy a wýpowědi w rozepřech konagjce, zlé treſcýce, dobrých přichraňugjce, řád w ſwětě zdržugj. Tok geſt owſſem pěkná, a mám za to newyhnutedlná, w lidſkém pokolenj wěc, řekl ſem. Odkud ſe pak takowj lidé berau? Odpowěděl mi: Někteřj ſe k tomu rodj: ginj od nich, aneb od obce, wybráni býwagj, ti kteřjžby za neymaudřegſſj ze wſſech a neyzkuſſenègſſj, a ſprawedlnoſti a práw neypowědomègſſj, vznáni byli. Y to pěkně, djm gá. Wrchnoſtj rozdjlnj ſtupňowé.

2 W tom mi ſe pohleděti vdá, a ſpatřjm an ſe někteřj do ſtolic wkupugj, ginj wyproſſugj, ginj wpochlebugj, ginj ſami ſázegj: a wida to, Hle, hle, neřád! zkřikl ſem. Y mlč wſſetečko, dj Tlumočnjk,

čnjk, zlým toho zažiweš, vslyssjli. A proč nečekagj djm gá, azby zwoleni byli? Odpowěděl, Herež, oni sebe bezpochyby powědomi gsauc, s tu prácy se býti znagj: když ge za ty ginj přigjmagj, co tobě do toho?

3 Gá tedy vmlknu, a přiopprawě sobě brylly, hledjm pilně po nich, a vzřjm wěc nenadálau, že gmenowitě řjdko který z nich wssecky audy měl, každému téměř něčeho potřebného se nedostáwalo. Někteřj neměli vssj, gimižby stjžnostj poddaných wyslýchati; ginj očj, gimižby neřády před sebau znamenati; ginj nosu, kterýmžby ssibalu proti práwu vkłady čenichati; ginj gazyku, kterýmžby za němé vtisstěné promlauwati; ginj rukau, kterýmižby vsudky sprawedlnosti wykonáwati, mohli: mnozý ani srdce neměli, aby co sprawedlnost káže, konati směli.

4 Kteřj pak wssecko to měli, widěl sem ge vtrápené lidi býti: nebo na ně vstawičně nabjháno, ani pogjsti, ani pospáti pokogně nemohli. Gessto ti druzý wjc než odpolu zahálivý žiwot wedli. Y řekl sem: Ale proč pak takowým těmto saudy a práwa swěřugj, kteřj potřebných k tomu audů nemagj? Odpowěděl Tlumočnjk, že toho nenj, než že se mně tak zdá. Nebo pry, qvi nescit simulare, nescit regnare: Kdo giné zprawuge, musý často newiděti, neslyssetí, nerozuměti, byť y widěl, slyssel a rozuměl. Čemuž ty, gakožto w wěcech politických neprossly, nerozumjš. A wždyť gá widjm na mau wěru, řekl sem, že při nich toho cožby by=

ti mělo, nenj. A gá tobě radjm, dj on, mlč: ſlibugiť ſyc, nepřeſtaneſſli mudrowánj, octneš ſe kdeby nerád. Co newjš, že ſaudce porjkati k hrdlu ſahá? Takž ſem vmlkl, a tiſſe ſe na wſſecko djwal. Než newidj mi ſe, co ſem na které ſtolicy obzwláſſť ſpatřil, wſſecko wyčjtati: dwogjho toliko dotknu.

5 Zaſtawil ſem ſe neypilněgi při ſaudu Senátorſkém, kdež ſem gména Panů Saudců tato ſpatřil: Atheus, Swárurád, Sluchoſud, Stranobig, Oſobolib, Zlatomjl, Darober, Nezkus, Malowěd, Nedbal, Kwapil, Ledabyl: wſſech pak Preſydent a neywyšſſj Sudj, aneb Prymas byl, Pan Tackcymjť. Z kterýchž gmén hned ſem ſe, gacý tu ſaudowé býwagj, dowtipowati začal: a wſſak přjklad ſe w mé přjtomnoſti trefil. Sproſtnoſt obžalowána byla od Soka, žeby některé dobré lidi zhaněla, lichewnjkům lakomců, pigánům ožralců, ſpjlagecý, a newjm co wjc přemluwiwſſi. Swědkowé wedeni byli Klewefa, Lež, Podhled: Prokurátorem ku práwu byl Podchleba, z gedné ſtrany, z druhé Darmotlach, kteréhož wſſak Sproſtnoſt prawila ſe nepotřebowati: a tázána bywſſi, ználi ſe k tomu co na ni prožalowáno, řekla: Znám milj Páni Saudcowé, a přidala, Teď ſtogjm, ginák mluwiti nemohu; Pán Bůh mi pomáhey. Tu ſaudcowé ſhlukſſe ſe, zbjrali hlaſy. Atheus

Saudů obecnjch, časťá neſpráwa a křiwdy.

 řekl:

řekl: Takť gest sye gak to ženſko prawj: ale co ona to třápati má? nechámeli gi tak, pokuſy ſe y o nás třeba hubau tlaucy, přimlauwám ſe ať gest ztreſtána. Swáturád řekl: Owſſem. Nebo kdyby to gednomu proſſlo, gijžby také chtěli aby ſe gim promjgelo. Sluchoſed řekl, Gá sye newjm wlaſtně gak to bylo: než poněwadž ſobě Sok tu wěc tak wyſoce wede, rozumjm žeť ho oprawdu olj; nechť gest ztreſtána. Stranobig řekl: Gá jsem giž prwé wěděl, že ta Drchta wſſecko co wj wypleſſtj: potřebj gi hubu zacpati. Oſobilib dj: Uraženy gest můg dobrý přjtel, měloť ho pro mne aſpoň uſſetřiti, a ne tak ſſpincowati: hodná gest potreſtánj. Zlatomjl dj: Wſſak wjte gak ſe onen ſſtědře ukázal, hoden gest zaſtánj. Darober: Tak gest, newděčnj bychom byli, kdyby pře geho zeſpod měla zuſtati. Nezkus dj: Gá podobného přjkladu newjm: co zaſlaužila nechť trpj. Malowěd: Gá tomu nerozumjm, gak uſaudjte dáwám ſwé powolenj. Ledabyl: Gakkoli, gá ke wſſemu přiſtupugi. Nedbal: Pakli té pře odložiti chceme? ſnad ſe to dále potom ſamo ukáže? Kwapil: Nic, za chuti ať gest ortel. Pan Sudj: Owſſem: na koho ſe nám třeba ohlédati? co práwo chce mjť, to muſy gjť. A wyſtaw, učinil wýpowěd: Poněwadž ta ſſtěbetná žena w tak neſluſſné wěcy ſe dáwá, že wſſeligak o lidi dobré ſe otjrá, k ſkrocenj neważného gegjho gazyka,

a na přjklad ginými, ať se gi 40 poličků bez gednoho dá, ta se gj wýpowěd činj. Tu Sok s Prokurátorem a swědky pokloniwsse se, z sprawedliwého nálezu poděkowánj včinili: a Sprostnosti to též poručeno. Ale ona w pláč a zpjnánj rukau se wydala. Protož, že práwa neoctila, přiosčiti gj rozkázali, a pochytjc k kázni wedli. Kterauž gi stalau křiwdu gá wida, a zdržeti se nemoha, zkřikl sem hlasem: Ach gestližeť takowj wssecko w swětě saudowé býwagj, pomozyž mi Bože wssemohaucý, ať gá ani saudcem negsem, ani se s žádným nesaudjm! Y mlč ztřesstěnče, řekl wlože mi na vsta pěst, Tlumočnjk: přisahámť že je tehož, nehorssjholi něčeho domluwjš. A ay Sok s Pochlebau swědky proti mně obwáděti začnau: a gá to znamenage a lekna se, new jsa gak sem odtud, sotwa ducha popadage, wyletěl.

6. Když pak sobě tu před tau saudnicý wydychugi, a oči protjrám, widjm mnohé s rozepřj k saudu přicházeti, an každemu y hned Prokurátoři (Darmotlach, Pochleba, Křiwotwed, Práwotah, a ginj) wstřjc běžjc, ku poslaužení se ofěrowali, ne gakau kdo má při negprw, než gaký wašek, nahlédagice. Každý pak swůg zákon (čehož sem mezy Teology nebyl spatřil) při sobě pilně nosyl, a do něho tytýž nahlédal. Na nichž na některých exemplářjch nápis sem widěl, Zrawá Hrnzenj Zemská: na některých zase, Drawá Ssjzenj Zemská. Ale se giž wjce na to hleděti nechtělo, ssel sem wzdychage odtud. Prokurátorů přewrácenost.

Knjžat plnomocné panowánj: a předníků gegich lſti.

7 Wſſezwěd mi dj: Geſſtě neylepſſj zůſtáwá. Hoď, podjwáš ſe na zpráwu králů, knjžat, a giných dědičně nad poddanými panugjcých: ſnadť ſe to zaljbj. Y wegdeme opět kamſy, a ay tu na tak wyſokých a ſſirokých ſtolicých ſeděli, že řjdký k nim přiſtaupiti a dojáhnauti mohl, kromě po náſtrogjch. Měl zagiſté každý dlauhé gakéſy mjſto vſſj z obau ſtran trauby, do nichž když kdo co mluwiti chtěl, ſſeptati muſyl. Ale byly cklikowaté a děrawé, mnoho ſlow než ſe hlawy doneſlo mimo wen wybjhalo: a která doſſla, na wětſſjm djle změněná docházela. Což ſem odtud znamenal, že ſe newzdycky mluwjcým odpowěď dáwala, někdo y doſti tuze wolage, dowolati ſe do mozku nemohl; někdy ſe dáwala odpowěď, ale nic k wěcy. Podobně mjſto očj a gazyku trauby byly, ſkrze něž ſe čaſto ginák než wěc byla widělo, a ginák než ſám třeba Pán mjnil, odpowjdalo. Čemuž ſrozuměw, řekl ſem: Ale proč pak těch trub neodložj, a gako ginj lidé proſtě wlaſtnjma očima, vſſima, gazykem, nehledj, neposlauchagj, neodpowjdagj? Pro wzácnoſt oſoby a důſtognoſt mjſta, dj mi Tlumočnjk, takowé okolowánj býti muſý: či ſe tobě to ſedlácy zdagj, aby ſe gim každý o oči, vſſi, gazyk, otjrati měl?

Raddy muſeti mjti gaké nepohodlj.

8 W tom widjm některé wůkol trůnu obcházeti, z nichž gedni Pánu do vſſj wedlé těch trub cos dmýchagj; ginj na oči gednák oné barwy brylle ſázegj; ginj pod nos coſy kauřj; ginj

ruce

ruce ſkládagj a překládagj; ginj noby ſpjnagj, a zaſe popauſſtègj; někteřj pod nim ſtolicy oprawugj a hlobj, a tak dále. To wida gá, ptám ſe: Kdo gſau to, a co dělagj? Odpowj mi Tlumočnjk: Gſau tagné Raddy, Krále a weliké Pány informugjcý. Gá'bych gim toho newytrpěl, řekl ſem, kdybych na tom mjſtě byl: nýbržbych ſobě ſwými audy a činy wolen býti chtěl. Němuſý gedinýčlowěk, dj on, na ſobě zakládati, ani ſe toho gemu dopauſſtěti má. Tedyť gſau, djm gá zaſe, welicy tito páni nad ſedláky bjdněgſſj, tak ſwázanj gſauce aby ſe ani hnauti, leč po wůli giných, nemohli. Ale gſau ſebau tak, dj on, giſtſſj. Pohled na tyto.

9 Y obhlédnu ſe, a ay někteřj na těch ſtolicých nedali ſe muſtrowati, rozháněgjce ty Informowatele od ſebe pryč: což k mému winſſi bylo. Než hned ſem tu giné nepohodlj vhlédal. Mjſto zagiſté těch kolikaſy odehnaných mnoho giných přicházelo, kteřjž gemu do vſſj, do noſu, do vſt, dmýchati, oči rozličně zakrýwati a odkrýwati, ruce pak a nohy ſem a tam roztahowati ſe pokauſſeli: každý gmenowitě kdo přiſſel, nač ſobě vpřel, na to ho nawéſti a natáhnauti chtěl: až některýten neboh ý Pán newěděl co činiti; komu powoliti, neb komu ſe bránitř, a gak wſſechněm odoláwati má. Y řekl ſem: Giž widjm, že lépe geſt některým wybraným ſe ſwěřiti, než tak wſſechněm na rwačku býti. A co ſe to pak wždy něgak ginák zaopatřiti

A bez nich gewſſtě hůřegi.

ti

ti nemůž? řekl ſem. Takžby ſe opatřilo, dj on. Powolánj to s ſebau to neſe, ode= wſſech ſtjžnoſti, žaloby, proſby, wolánj, důwody a odwody, přigjmati, a wſſech= něm za ſprawedliwé činiti. Lečby tak gako tito gſau.

Cho= ſtegnj Páni.

10 Y ukáže mi gich koliks, kteřjž žádné= mu k ſobě nabljž nedali, kromě kteřj poho= dlj obmyſſleli a ſtrogili. W těch ſem widěl lidi wůkol obſkakugjcy, pohlazugjcy, pol= ſſtáře podkládagjcy, zrcadla před oči ſta= wěgjcy, ſochrowánjm wětřjček dělagjcy, peřj a ſmeti zbjragjcy, ſukni a třewjce ljbagjcy, wſſe po předu: někteřj y wy= hozenau od Pána ſlinu a ozher ljzali, že ſladké chwáljce. Ale to mi ſe opět nic ne= ljbilo: zwláſſtě že ſem wěděl, gak ſe každé= mu téměř takowému ſtolice gakſy zwikla= la, a s nim než ſe nadál ſe zwrátila, když oněch wěrněgſſjch podpůrců nebylo.

Paut= njkowa nebez= pečná přjho= da.

11 Stalo ſe w mé přjtomnoſti, zwikla= la ſe také gednomu y rozſmekla; y wypadl na zemi. A ay udělal ſe hluk lidu, za nimž gá ſe ohlédage, ſpatřjm an ſobě giného we= dau a ſázegj, wyſkagjce že tu ginák bude než býwalo: a obſkakugjce hlobj pod njm a twrdj, kdo můž. Y mage gá za to, že obecnému dobrému napomáhati ſluſſj (ne= bo tak prawili) také přiſtaupě kljn či dwa přiſtrčjm: což mi někteřj chwálili, ginj ſſkaredě hleděli. W tom onen s ſwými ſebera ſe, a s kygem mezy nás wpadna, pe= re do haufu až ſe wſſecko to rozprchá, a některým krky ſpadagj. Gá ſtrachem zdě= ſſený byw ani ſe upamatowati nemohu, až Wſſezwěd můg, ſlyſſe že ſe kdo wjc ſázeti a twrditi pomáhal? ptagj,

mnau

mnau trhne, abych prchal také. Mámil že netřeba: načež gá rozmyslege se, kterého poslechnauti, tok zawadjm o ssermugjcý okolo mne kyg, zlupě se teprw běžjm w kaut. A tak sem porozuměl, že y na těch stolicých seděti, a okolo nich býwati, y gich se dotýkati, tjm y giným způsobem nebezpečno. Protož sem tjm raděgi odtud ssel, s pomyslenau toho mage abych se tam kdy wjc wraceti měl. Gakož sem y řekl wůdcům swým: Nech se kdo chce těch hor dotýká, ne gá.

12. Zwlásstě poněwadž sem y to wyssetřil, že ač swěta zprawcowé gmenowáni býti chtěli wssickni ti, nezpráwy wssak wssudy plno bylo. Nebo buď že poddané sám Pán, neb po trubách, k sobě pausstěl; sám, neb s nadmnychowánjm giných, wýpowědi činil: tak mnoho sem křiwd gako práwa widěl, tak mnoho wzdychánj a úpěnj gako weselosti slyssel, a že se sprawedlnost s bezpráwjm, a moc s saudem misý; rathauzowé, saudnice, kanceláře, tak neprawosti gak sprawedlnosti wersstatowé že gsau, a kteřj se obhágcowé w swětě řádů tytulugj, že tak mnoho neřádu gako řádu (a často wjc) býwagj, patrně sem wyrozuměl. A podiwě se gak ten staw mnoho marnosti a blyssticý se bjdy w sobě kryge, požehnal sem gich tu, a ssel odtud. Lidská wssudy nezpráwa.

Kap.

Kap. XX.

Staw wogenský.

Takž wegdeme do poslednj vlice, kdež hned w prwnjm placu ne málo lidj stogj čerwené přioděných: k nimž při- staupě slyssjm, že se smlauwagj, gakby se smrti křjdla dáti mohla, aby tak z daleka gako z blizka, w okamženj mohla pronikati. Jtem, gakby se co po mnohá léta stawěno, za hodinu rozmetati mohlo. Y vleknu se řečj těch: nebo až posawád co sem kde z lid- ských činů widěl, o wzdělawánj a rozssi- řowánj lidj a pohodlj lidského žiwota to- liko býwaly řeči, a práce: tito pak o zhau- bu žiwotů a pohodlj lidských se radili. Od- powěděl Tlumočnjk: Y těchto vsylowánj to též gest, ale ginakssj drobet cestau, skrze odklizenj gmenowitě toho což ku překážce gest. Potom tomu wyrozumjš.

Vkrutnost lidská.

2 W tom přistaupjme k bráně: kdež mjsto wrátných gakésy s bubny státi spa- třjm, každého wgjti chtjcýho se tážjcý, má- li tobolu? když vkázal a odewřel, nasy- pali mu peněz a řekli: Kůže ta zaplace- ná buď: a pustjc geg do gakéhos sklepu, wywáděli zase odtud železem a ohněm ob- loženého, a kázali dále do placu gjti.

Werbunky.

3 Ale gá, co w tom sklepě gest spatřiti gsa žádostiw, také tam neyprw wstaupjm; a ay tu po wssech stranách, až konce wi- děti nebylo, tolikéž po zemi, hromady ga- ko neywětssj hranice, žeby na množstwj ti-

Zeughaus, aneb Zbrognice.

ſſce wozých neodwozyl, wſſeligakých vkrutných k bodenj, sekánj, řezánj, pichánj, raubánj, ſſtjpánj, tjnánj, trhánj, pálenj, summau k odgjmánj žiwota nástrogů, od železa, olowa, dřjwj a kamenj, až mne hrůza podgjmala, a řekl sem: Na kterýž toto diwoký twor takowé přjprawy? Na lidi, odpowěděl mi Tlumočnjk. Na lidi? djm gá: ach gát sem myſlil, že na něgakau wſteklau zwěř a diwoké ljté ſſelmy. Ale pro Boha gakáž to vkrutnoſt, geſtli že lidé na lidi takowé tyto hrozné wěcy wymýſſlegj! Cos tak chauloſtiwý? dj on, a směge se.

4 Wygdauce odtud gdeme hlauběgi tam, a až na rynk, kdež ay lidj těch železem přioděných, rohy a pazaury magjcých a haufně gedněch k druhým zpřipjnaných, ſtáda widjm: ležjcých v gakýchs koryt a džberů, do nichž se gim gjſti a pjti sypalo a ljlo, a oni geden přes druhého chlemtali a ſlopali. Y řekl sem: Co se pak tu wepřowé na gatku krmj? widjm syc lidſkau twárnoſt, než swiňſké činy. To geſt pohodlj toho ſtawu, dj Tlumočnjk. Oni w tom od koryt wſtanauc, dagj se w reyry a ſkoky, křepčenj a wýſkánj: a Tlumočnjk: Hle widjſſli rozkoſſe žiwota tohoto? oč se ti ſtaragj? nenjliž tu býti weselo? Počkám, co dál bude, řekl sem. Oni mezy tjm dagj se w honěnj a ſſacowánj giného ſtawu lidj, koho napadnau. Za tjm rozwálegjc se, páchagj sodomſtwj a hanebnoſt bezewſſeho ſtudu a bázně Božj, až sem se pýřil, a řekl: Ey tohoto by ge gim

Žiwot soldátſký pro ſlopáſſný.

trpěti nemělo. Trpěti ſe muſý, dj Tlumočnjk. Nebo ten ſtaw wſſelikė ſwobodě chce. Oni pak wſadjc ſe chlem- tali zaſe: a naperauc a nalegjc ſe do ně- moty, pak ſe pokáceli a chrápali. Potom ge wywedli na plac, kdež na ně děſſť, ſnjh, kraupy, mráz, ſlota, žjzeň, hlad, a wſſeli- ké neřeſti prſſely, že ſe ne geden třáſſl, drko- tal, chřadl, ſcepenal, wſſem, pſům, krkaw- cům, na pokrm: ginj wſſak nedbali nic, hýřili předce.

Wy- pſánj bitwy.

5 W tom ſe cos na buben vdeřj, a za- wznj trauba, a vdělá ſe hřmot a křik! a aj wſtnčjc ſe každý, a zchápagjc řezá- ky, teſáky, bodáky, a co kdo měl, ſtr- kagj to bezewſſj ljtoſti do ſebe weſpo- lek, až krew ſtřjká, ſekagj a ſlekagj na ſebe hůř než neyljtěgſſj ſſelmy. Tu ſe hřmot na wſſecky ſtrany rozmáhá, tu ſlyſſeti duſot konj, chřeſt pancýřů, břinkot mečů, rochánj ſtřelby, fičenj okolo vſſj létagjcých ſtřel a kulj, zwuk trub, třeſkot bubnů, křik ponaukagj- cých k bogi, křik wjtězýcých, křik zrá- něných a vmjragjcých: tu widěti olo- wěnné hrozné krupobitj: tu ohniwé ſtraſſliwé blýſkánj a hřjmánj ſlyſſeti; tu gednák tomu gednák onomu ruka, hlawa, noha, preč létá; tu geden přes druhého ſe kácý, a wſſecko we kr- wi zplýwá. Ach wſſemohaucý Bože coš ſe toto děge, řekl ſem, zahynautiliž má ten ſwět? A ſotwa ſe vpamatowaw, z toho placu, nic newjm gak, a kam ſem wypadl,

a

a trossičku sobě wydchna, a wssak se wssecken třesa, průwodčjm swým řekl: Kamž ste mne ale owedli? Odpowěděl Tlumočnjk, rozmazanėgssjhož tebe! to gest býti člowěkem, smjti dotřjti. Y což sobě pak vdělali? řekl sem. Odpowěděl: Páni se pohodli, pak se ta wěc porownati musyla. A což se to oni rownagj? djm gá. Odpowěděl, Owssem. Nebo kdoby weliké pány, krále, a králowstwj, kteřjž nad sebau saudce nemagj, rownal? sami to mezy sebau mečem rozhodnauti musegj. Kdo lépe druhému železem zassermuge, a ohněm zakauřj, ten swau postawj na wrchu. O barbarstwj! ó howadstwj! djm gá: nebyloližby giných k mjřenj se cest? diwokým sselmám, ne lidem, tak se mjřiti slussj.

6 Wtom vzřjm an ted z bogowisstě negedny s odsstjpenýma rukama, nohama, hlawau, nosem; s zwrtaným tělem, střapenau kůžj, wsse krwj zohawené, wedau a nesau: naněž když ljtostj sotwa hleděti mohu, Tlumočnjk mi dj: Wssecko se to zhogj, wogák musý otrlý býti. A co pak, djm gá, kteřj tam krků nechali? Odpowěděl: Giž ta kůže zaplacená byla. Gak to? djm gá. A cos newiděl gakého se gim prwé pohodlj přálo? A gakého také nepohodlj řekl sem, pogměti museli? Mezy tjm byť pak pauhé rozkosse předessly, bjdnáť gest to wěc člowěku, proto se krmiti dáti, aby hned na gatku musyl. Ossklivýť gest ten staw, co ho koli, nechcy, nechcy ho, podme odtud. Požůstali po bitwě.

Kap.

Kap. XXI.

Staw rytjřſký.

Sſle- chetſtwj a erby zač ſe dáwa- gj.

Podjwey ſe aſpoň, dj Tlumočnjk: gaká počeſtnoſt kdo ſe tu hrdinſky chowá, a ſkrze meče, oſſtjpy, ſſjpy a kaule probige. Takž mne wedau na gakýs palác, kdež v- zřjm ſedjcýho pod Mageſtátem, a některých geſſto ſobě zmužilegi počjnali, před ſebe po- woláwagjcýho. Y přicházeli mnozý, ne- ſauce s ſebau leby, hnáty, žebra, pěſti, mě- ſſce a wačky, nepřátelům zodtjnané a zod- gjmané: což gim chwáleno bylo, a ten pod Mageſtátem dáwal gim za to coſy malo- waného, a zwláſſtnj gakéſy před ginými ſwobody: což oni na žerd naſtrčjce, tak na odiwu wſſechněm noſyli.

Giných také ſe do toho ſtawu třenj.

2 To widauce ginj, negen z bogownjků gako před čaſy, ale negedni y z řemeſel, a od knih, také přiſtupowali: a nemagjc ga- ko onino ſſrámů, aneb nepřátelům zodgj- maných nábytků, kteréžby vkazowali, wy- tahowali a předſtjrali ſwé wlaſtnj měſſce, aneb ſſtrychy kterých nadělali w knihách. Y dáwala ſe gim také takowá gako oněm, a obyčegně nádherněgſſj znamenj, a pau- ſſtjni byli na wyſſſj ſýň.

Ozdoby rytjřů.

3 Za nimiž gá wegda, ſpatřjm gich hro- mady ſe procházeti, s podpéřenými hlawa- mi, zaoſtřenými patami, a přiocelenými boky. Y neſměl ſem bljzko přiſtaupiti, a vdělal ſem dobře. Nebo ſem hned vhlédal, gak ſe giným mezy ně ſe pletaucým ne wſſechněm ſſwárně wedlo. Někteřj zagi- ſté přjliš ſe gim bljzko k boku plichtjce, ně- kteřj doſti w ſtranu newyhýbagjce, někteřj

doſti

dosti njzce kolen neohybugjce, někteřj tytu-
li dosti pořádně wyřikowati neuměgjce, s
pěstmi se potkáwali. Čehož y gá se boge,
prosyl sem abychom odtud šli. Ale Wsse-
zwěd řekl: Podjwey se gesstě lép, gen
opatrně.

4 Hledjm tedy sobě zdaleka, gacýby či- Rytjřs-
nowé gegich byli: a spatřjm, že práce ské činy.
gegich (podlé swobod stawu toho,
gakž prawili) gest, sslapati dlážku;
přewěssowati dwě nohy přes koně;
honiti chrty, zagjce, a wlky; zawo-
diti sedláky do robot; sázeti ge do
wěžj, a pausstěti zase; užjwati dlau-
hých rozličnými misami wysazowa-
ných tabulj, a pod nimi co neydél no-
hy držjwati; uměti ssaustati nohama,
a ljbati prsty; přebjrati řemeslně
wrhcáby a kostky; tlampati bez stu-
du o wěcech slzkých a plzkých; a těm
podobné. Měli pak to swobodami stwr-
zené, gakž prawili, aby cokoli činj sslech-
tictwjm slaulo, a žádný k nim, kromě
poctiwý člowěk, aby se nemjsyl. Někteřj
sobě wespolek sstjty měřili gedni s druhými
rownagjc: a čjm který wetssegssj a za-
sslegssj byl, tjm byl wjc wážen: kdo nowý
nosyl, za tjm gini hlawami mrdali. Wjce
sem tu y giného ledcos uhlédal, což se mi
diwné a nemotorné zdálo: ale wsseho pra-
witi nesmjm. Toto gen pawjm, že nadj-
wage se gá dosti na ty marnosti gegich, zno-
wu sem průwodčj swých, abychom ssli pro-
syl, a obdržel.

Cesta k hradu Fortůny. 5 Když gdeme dj mi Tlumočnjk: Nu gižs prohlédl práce a kwaltowánj lidſká, a nezljbilot ſe nic; proto že ſe ſnad domnjwáš, že mimo prácy lidé ti nic nemagj. Ale wěz že wſſecky ty práce k odpočinutj gſau ceſta, k němuž napoſledy wſſickni kdo ſebe w pracech nelitowali, přicházegj: že totiž když ſtatku a zbožj, aneb ſláwy a poctiwoſti, aneb pohodlj a rozkoſſj doſáhnau, myſl gegich doſti ſe w čem kochati má. Protož gjž tě ale k hradu Potěſſenj powedeme, aby ſe, gaký cýl geſt pracý lidſkých, podjwal. Čemuž ſem ſe zradowal, tam ſobě giſté myſli odpočinutj a potěchu ſlibuge.

Kap. XXII.

Pautnjk mezy nowináře trefil.

Nowináři ledačemu ſe diwj. Když nadcházýme k bráně, ſpatřjm po lewé ſtraně na rynku hromadu lidj, a Wſſudybud dj: Ey těchtoť mjgeti nemuſýme. Což tu magj? řekl ſem. On, pod, a wiz. Y přigdeme mezy ně, a ay oni po dwau, po třech, ſtogjce, točj geden proti druhému prſtem, krautj hlawau, pleſká rukama, drbe ſe za vſſi: napoſledy gedni wýſkagj, druzý pláčj. Y co ſe pak to tu zprawuge? djm gá: Komedyli tito gakau ſtrogj? Ba neměgž ty toho za hru, dj Tlumočnjk. Oprawdowéť oni wěcy magj, gichž gim diwno, ſměſſno, hněwno,

wno, gak která. Wždytbych gá rád wěděl, řekl sem, co to gest čemuž se diwj, čemu směgj, nač hněwagj. Wtom pohléďňa spatřjm, ani se s pjšťalkami gakýmis pěstugj, a geden druhému přichýle se do vcha pjšká: kterýž pjskot byl-li libý, plésali; pakli sskřipawý něgaký, traudili se.

Pjšťaly negednostegného zwuku.

2 A wšak toto mi bylo diwné, že gedné a též pjšťalky zwuk gedněm se tak hrubě ljbil, že se skákánj zdržeti nemohli: druhým tak se mrzutý zdál, že vssi zacpáwali a w stranu běželi: aneb poslauchali, a rozkwjljc se vsedawě plakali. Y řekl sem: Totoť gest potworného cosy, gak to gedna a táž pjšťala gedněm tak sladce druhým tak trpce, znj. Tlumočnjk dj: Rozdjlnost ne zwuku než sluchu to působj. Nebo gakož pacyentům gedno a též lékařstwj negednostegně operuge, gak čj nemoc: tak tato, gaká gest čj wnitř passio aneb k wěcy náklonnost, takowý zewnitř o nj zwuk, sladký neb hořký.

Kulhawý posel.

3 A kde pak se ty pjšťaly berau? Přinássegj ge odewssad, dj on: Co newidjš podawačů? Takž pohledjm, a ay tu chodj a gezdj naschwál k tomu nařjzeni, pjšťalky ty roznássegjcý. Z nichž mnozý na prudkých konjch gezdili, a od těch kupowali mnozý: ginj chodili pěssky, někteřj se y na berlách kulhagjce; a od těch rozumnj kupowali raděgi, prawjce že býwagj gistssj.

Ljbost nowin.

4 Negen pak sem se djwal na ně, ale y poslauchal sám, tu y tam se zastawě: a poznal sem že to oprawdu gaká ljbost tak rozdjlné odewssad přicházegjcý hlasy slysseti. Toto mi se neljbilo, že někteřj nemjrně sobě

w tom počjnali, wssecky pjsstaly co gich dostati mohli skupugjce: an popjskagjc sobě drobet, každau zase preč wrhli. Byli tu z rozdjlných stawů, kteřjž řjdko doma sedjc wždycky tu na rynku čjhali, kde co pisklo ucha nastawugjce.

Marnost nowinářstwj.

5 Owssem pak neljbilo mi se, když sem marnost wěcy té poznal. Nebo častokrát smutný se hlahol rozcházel, že se kormautili wssickni: po chwjli wssak zawzněl giný, a byl z strachu smjch. Opět některé pjsstaly zwuk tak libě zněl, že wssickni wýskali a plésali, a hned se proměniw, aneb utissil, aneb w smutné sskřjpánj obrátil: tak že kdo se gimi zprawowali, ledakdy se ledačemus daremně těssili, ledačehos děsyli, an to w dým bylo. Bylo se tedy čemu zasmáti, že lidé každého wětru zawanutj ssáliti se dagj. Protož sem ty chwálil, kteřj ssibřinků těch nedbagjce, pracy swých hleděli.

Nepohodlj bez nich y z nich.

6 Ale opět sem nepohodlj spatřil, že když kdo na to co se okolo pjská pozoru nedal, od ledakuds mu lecos na krk-připadlo. Naposledy wssak y to sem tu widěl, že s těmi pjsstalami zacházeti ne wsseligak bezpečno bylo. Nebo poněwadž hlahölowé ti rozdjlným ussjm rozdjlnj byli, různice, y rwačky negednau odtud powstáwaly: gakž sem sey sám s přjhodau potkal. Dopadna gá gedné bystře znějicý pjsstalky, podal sem přjteli swému: ale ginj přegmauc gi, o zem dali a possłapali, na mne se že takowé wěcy roztrussugi potrhugjc: tak že wida ge wztekle rozpálené, prchati sem musel. Že pak wůdcowé mogi wždy mne hradem Fortúny těssili, ssli sme k němu.

Kap. XXIII.

Pautnjk prohlédá hrad Fortůny: a neyprw přjſtup k němu.

Když k tomu milému hradu přigdeme, widjm neyprw záſtupy lidu, že wſſech měſta vlic ſe zbjhagjcých a obcházegjcých, a kudyby ſe zhůru doſtati mohli ohlédagjcých. Byla pak na ten Hrad gediná, wyſoká, a vzká brána; ale kteráž zabořená, zawálená, a trnjm zaroſtlá byla: ſlaula poně Ctnoſt. A praweno mi o nj, že před čaſy ona ſama toliko k wcházenj na hrad wyſtawená byla, ale že ſe brzy potom přjhodau gakauſy zabořila: protož giných menſſjch že naděláno, a té nech※áno, poněwadž přjliš přjkro, nepřjſtupno, a nezwolno bylo choditi ſkrze ni. Ctnoſt zapadlá brána k ſláwě,

2 Prolámány tedy zdi, a naděláno forten z obogj ſtrany; kteréž gá prohlédage, widěl ſem nápiſy gich. Pokrytſtwj, Lež, Pochlebenſtwj, Neprawoſt, Fortel, Nájmlj ꝛc. ale když ſem to tak gmenowal, a kteřj tudy wcházeli ſlyſſeli, hněwali ſe na mne, reptali, zhoditi mne dolů chtěli: tak že ſem ſtauliti muſel. Djwage ſe pak, widěl ſem že někteřj předce tau ſtarau branau, ſkrze rům a trnj, lezli; gedni prolezli, a ginj nic: a ti teprw ſe zaſe do dolegſſjch forten wraceli, a gimi procházeli. Poſtrannj fortny.

3 Y wegdu tam také, a ſpatřjm že tu geſſtě hrad nenj, než plac, na němž množſtwj lidj ſtogj, zhůru k wyšſſjm palácům wzhlédagjcých, a wzdychagjcých. Když ſem ſe dau ptal, co ti tu dělagj? odpowědjno mi, že chytj, Sſtěſtj koho náhodau

toho wynáſſj. gſau čekancy, laſkawého panj Fortůny wzezřenj, a na hrad puſſtěnj očekáwagjcý. A co ſe ne wſſickni geſſtě tito tam doſtanau? wſſak wſſickni o to wěrně pracowali. Odpowěděl: přicjněti ſe každý můž gak wj a vmj; napoſledy wſſak na panj Fortůně, koho ona k ſobě přigjti chce neb nechce, záležj. Můžeš ſe podjwati gak to gde. Y widjm že tam giž wýſſe žádných ſchodů, ani bran nenj, než kolo gakéſy vſtawičně ſe točjcý, k němuž kdo ſe připal, zhůru na podlahu wyneſſen byl, a tam teprw od panj Fortůny přigat a dále puſſtěn. Dole pak nemohl kdo chtěl kola ſe chytiti, než koho k němu vřednice panj Fortůny, gménem Náhoda, přiwedla, aneb na ně wſadila: ginému každému ruce zklauzly. Ta pak Regentka Náhoda, chodila mezy haufem, a koho ſe gj vdálo, toho chytila a na kolo wſadila: geſſty ſe gj někteřj welmi na oči tiſkli, rukau podáwali, proſyli, ſwé wynaložené práce, poty, mozoly, ſſrámy, a giné zaſlauzilosti, předſtjragjce. Ale gá držjm že naproſto hluchá y ſlepá býti muſyla, tak ſe nic ani oſobám newzhlédala, ani proſeb nedbala.

Čekanců na ſſtěſtj teſkliwý způſob. 4 Mnozý tu z wſſeligakých ſtawů byli, kteréž ſem prwé widěl, že w powolánj ſwém a ſkrze bránu Etnoſti, aneb také ſkrze poſtrannj fortny, práce a potu nelitowali, a wſſak ſe ſſtěſtj dočekati nemohli: giný, na to třeba ani nemyſljcý, byl za ruku vgat, a zhůru neſſen. Z oněch pak čekanců mnozý přewelmi teſklili, že na ně pořádka při=

přigjti nechtěla, až negeden osseditwěl: někteřj sobě zaufali, a pustjc o sstěstj, wraceli se k lopotowánj swému: z kterýchž opět někteřj roztaužjce se, k hradu lezli, oči y rukau panj Fortůně podáwagjc: tak že Expectantů těch způsob tak y ginak bjdný a tesklivý sem shledal.

Kap. XXIV.

Pautnjk způsob boháčů prohlédá.

Řekl sem pak wůdcy swému: Nu gižbych také, co tam na hoře gest, gak Fortůna swé hostě ctj, rád spatřil. Dobře, řekl on, a wznesl se než sem zwěděl se mnau zhůru; kdež panj Fortůna na kauli stogecy, koruny, sceptra, regimenty, řetězy, zápony, měssce, tytule a gména, medy a cukry, rozdáwala, a teprw dále zhůru pausstěla. Y pohledjm na stawenj hradu, kteréž o trogjm ponebj bylo; a spatřjm, že některé do dolnjch, giné do prostřednjch, giné do wrchnjch pokogjků vwozugj. Y dj mi Tlumočnjk: Zde dole přebýwagj, které panj Fortůna penězy a zbožjm poctila: w prostřednjch pokogjch ti které rozkossemi krmj: w hornjch pak palácých, které sláwau přiodjwá, aby od giných spatřowáni, chwáleni a ctěni býti museli. Některým dwogjho spolu, neb y wsseho trogjho přege; a ti se kam chtj, procházeti mohau,

hau. Widjš gak ssťastná wěc gest komu se sem dostati dostane.

Bohatstwj pauta a břemena.

2 Podmež tedy řekl sem, mezy tyto třebas neyprw. Takž wegdeme do dolnjch sklepů, a ay tam tma a newesele! tak že sem nic téměř newiděl poneyprw, gen že sem břinkánj gakés slyssel, a puch stuchliny zarážel mne ze wssech kautů. W tom když se mi trossku zrak probere, widjm plno ze wsseligakých stawů lidj, ani tu chodj, stogj, sedj, ležj, a každý má pautami zpaté nohy, a ruce swázané řetězem, někteřj při tom y na krku řetěz, a na hřbetě břjmě něgaké. Y zděsyl sem se, a řekl: Což pak toto pro krále, do žaláře sme něgakého přissli? Odpowěděl mi, jměge se, Tlumočnjk: Gakýs ty nerozum? wssak toto darowé gsau panj Fortůny, kterýmiž ona milé syny swé obkládá. A gá ohleduge gednomu, y druhému, y třetjmu, těch geho darů, widjm ocelowá pauta, železné řetěze, olowěnnau neb hliněnnau nůssi: A gacýž to darowé? djm, o tytbych gá nestál. Ale blaude, zle ty hledjš, dj mi Tlumočnjk, wssak pak zlato gest wssecko to. Y hledjm znowu gesstě pilněgi, a powjdám mu, že gá předce newidjm než železo a hlinu. Ey nemudrug tak přjliš, dj on: wěř ginýmwjce než sobě: pohled gak oni sobě toho wážj.

Mámenj boháčů.

3 Y hledjm a spatřjm swůg diw, gak se oni přewelice w tom opautánj swém kochali. Tento sobě počjtal kraužky řetězu swého; giný ge rozbjral, a zase skládal;

dal; giný řetězu sobě rukau potěžkáwal; giný ho na pjdi měřil; giný k vstům bera, ljbal; giný ho před mrázem, horkem, a vrazem chráně, ssátkem obwinowal. Někteřj dwa neb třj se sstaupjc, měřili ge sobě, a potěžkáwali geden proti druhému; kdo swůg lehčegssj znamenal, kormautil se a bližnjmu záwiděl: kdo wětssj a těžssj měl, chodil wůkol, duř se, honosyl a chlubil. Ač mezy těmi opět někteřj tisse w kautě sedjc, w welikosti řetězů a paut swých tagně se kochali, nestogjc o to aby ginj widěli: záwisti, za to mám, a krádeže se bogjce. Ginj zase plné truhly měli hrudj a kamenj, kteréž sem y tam překládali, odmykali a zamykali: nikam odtud, aby o to nepřissli nesmějce, ani nespějce. Někteřj gesstě ani truhlám newěřili, nawázali a nawěsseli toho okolo sebe tak mnoho, že ani choditi, ani státi s tjm nemohli, než leželi toliko, dychtjce a chroptjce. Což gá wida řekl sem: Ale totiž magj pro wssecky Swaté, sstastnj lidé slauti! an sem dole, práce a kwaltowánj lidská prohledage, nic bjdnějssjho nespatřil, gako toto sstěstj gest. Wssezwěd řekl: Prawda gest sic (což tagiti?) že mjti toliko tyto Fortůny dary, a gich neužjwati, wětssj starost gest než rozkoš. Ale tjm panj Fortůna winna nenj, dj Tlumočnjk, že někdo darů ge-
 gich

gich vžjwati nevmj? Ona se s swým neskaupj; než ti někteřj stuchljcy, ani sob ani giným ku pohodlj toho obrátiti nevměgjcy. Ač naposledy, děley ty z toho co děley, předcek gest to weliké sstěstj, Mjti. Gá o takowé sstěstj gaké tu widjm nestogjm, řekl sem.

Kap. XXV.

Způsob rozkossných swěta.

Rozmazanj rozkossnjcy.

Wssezwěd dj: Podmež tedy zhůru, tam ginakssj wěcy vhlédáš slibugik, samy rozkosse. Y wegdeme po schodech, do prwnj sjně: a ay tu ložj, měkkými peřinami postlaných, wisutých a koljbawých, několik řadů, po nichž se někteřj wáleli, služebnjků s eháňkami, fochry, a giným nástrogi, k wsseligaké službě hotowých, plno wůkol sebe magjce. Wstáwalli který, ruce se hned ze wssech stran podkládaly; oblekalli se, ne giná než hedbáwná měkká raucha se podáwala: byloli kam přegjti potřebj, na stolicých polsstáři postlaných přenássěli. Nu tu hle máš pohodlj, gehožs hledal, dj Tlumočnjk. Co nad to žádati můžeš? tak mnoho wssehô dobrého mjti, aby se o nic nestaral, ničeho nedotýkal, co dusse ráčj wsseho hognost měl, a ani zlému wětru na sebe wanauti nedal, nenjli to blahoslawená wěc? Odpowěděl sem: Owssem žeť tu hned weselegi než w dolnjch těch mučjrnách: ne wssecko mi se wssak y tu podobá. Co opět? řekl on. A gá: že ty lenochy s wypuklýma očima, odutau hlawau, oteklým břichem, nedotkliwými audy, gako bolawým

wře-

wředem, widjm; zawadjli kde, neb se kdo oň otře, neb na něg odporný wjtr zawane: hned mu zle. Stogatá woda hnige a smradj se, slýcháwal sem, tuto pak toho přjklady widjm. Také tito žiwota nic neužjwagj, poněwadž ho přespěgj a přezahálegj: nic to pro mne nenj. Diwnýs ty filozoff, dj Tlumočnjk.

2 A wedau mne na druhau sýň, kdež gá očjm a ussjm plno wnady spatřjm, zahrady rozkossné, rybnjky a obory, zwěř, ptactwo, ryby, muzyku wsseligakau libau, a towaryšstwa weselého haufy: ani sobě skáčj, honj se, tancugj, sstwau, fechtugj, hry prowodj, a new jm co wjc netropj. To nenj stogatá woda, dj Tlumočnjk. To prawda, djm gá: ale nech mne, ať sobě na to pohledjm. Podjwage se pak, řekl sem: Widjm že se žádný těch kratochwilj nenagj a nenapige: nýbrž unawě se každý běžj w stranu, giným zase něčjm wyraženj hledage. Malá mi se to zdá rozkoš. Hledássli tedy w gjdle a pitj rozkosse, dj on, podme sem. Hry a diwadla.

3 Takž wkročjme na třetj sýň; kdež ay spatřjm plné stoly a tabule hodugjcých, ani před sebau wsseho hognost magj, a weseli gsau. Tu přistaupě spatřjm gak někteřj pořád do sebe mecy a legj, až gim břicha nestačowalo, popasowati museli: někteřj až se gim wrchem y spodkem přeljwalo. Ginj lahůdky gen wybjrali, pomlaskáwagjce sobě, a krku tak dlauhého gak čeřábi magj (aby chutnost Hodownjcy.

 dlau-

dlauho čjtiti mohli) sobě winssugjce. Někteřj se chlubili, že od desýti neb dwadcýti let slunce wychazeti a zapadati newiděli: proto že když zapadalo, nikdá střjzwj, když wycházelo nikdá wystřjzwělj, nebyli. Neseděli pak tu zasmussile, než muzyka wsseligaká musyla znjti, k njž každý také připogowal hlas swůg, tak že tu wsselikého ptactwa a zwjřat zpěwowé slyssáni byli: geden wyl, druhý řwal, třetj kwákal, čtwrtý sstěkal, pátý hwjzdal, ssestý ssweholil, sedmý lkal ec. s diwnými přitom pusuňky.

Pautnjk mezy hodownjky gaké měl hody.

4 A tu se mne Tlumočnjk ptal: Gak mi se ta harmonya ljbj? Kusa nic, řekl sem: kterýž řekl: Y cožť se pak ljbiti bude? stoneklíž gsy pak, že tě ani tato weselost rozwezati nemůž? W tom mne někteřj z nich před stolem ohlédagj, a geden mi připjgeti; druhý abych přisedl, očima bljkage, náwěsstj dáwati; třetj, kdo gsem a co tu chcy, examinowati začne; čtwrtý se na mne oděřj, proč Rač Bůh žehnať, neřjkám? Načež gá rozhorle se djm: A což aby Bůh takowým swiňským hodům také žehnal? To než gá dobře dopowjm, ay toť talířů, mis, kofljků a sklenic, krupobitj na mne, že sem se sotwa uhýbati, a schytě se preč wypadnauti stačil. Ač gesstěť mně střjzwému snáz utjkati, než gim ožralým wne trefowati přisslo. A Tlumočnjk mi: Hle, nepráwilliť sem dáwno, měg gazyk za zuby, a nemudrug: hleď se zprawowati lidmi, a ne aby ginj twé kotrby ssetřiti musyli.

5 Wssu-

5 Wssudybud pak zasmáw se, a za ruku mne vgma, Podme tam gesstě gednau, řekl: a gá nechtěl. On: Gegstě se tam nač djwati máš, a mohls, kdyby byl mlčel. Pod, gen sobě opatrně počjney, zdaleka třeba stoge. Y dám sobě řjcy, a wegdu zase: a co zapjrati? y nawésti sem se dal, že sem přisedl, přjpjgeti sobě dal, splňowal sem, a chtěge wždy na konec, gaká pak w tom weselost gest, wyzkusyti, začal sem y přizpěwowati, přiwyskowati, a přiwyskakowati sobě: summau co ginj dělali dělati. Ale to wsse nesměle gaksy: proto že mi se naprotiwo že mi to neskussj zdálo: gakož pak někteřj widauce že w to trefiti nemohu, smáli mi se, ginj že nesplňugi baužili se. Mne mezy tjm cosy pod kabátem hrýzti, cosy pod čepicý laupati, cosy mi se z hrdla wydjrati, nohy potáceti, gazyk drkotati, hlawa kolem choditi, a gá teprw na sebe y na swé wůdce hněwati se začnu, zgewně giž wolage že to howadstwj gest, a ne lidstwj: zwlásstě když sem na giných těch rozkossnjčkůch rozkosse trochu gesstě lépe se podjwal. Zase tam ssel.

6 Tu zagisté některé sem naříkati slyssel, že gim gjdlo a pitj ani ssmakowati, ani do hrdla gjti nechce; kterýchž ginj litowali, a aby gim spomoženo bylo, museli kupcy sem tam po swětě, coby se k chuti nagjti mohlo wyhledáwagjce, běhati; museli kuchaři wsseligakých mustrů swých, gakby lahůdkám zwlásstnj wuni, barwu, chut, dadauc, do žaludka wlauditi mohli, ohledáwati; Bjdný způsob rozkossnjčků.

museli lékaři, aby gedno druhému vstupowalo, zwlášť chu y zespod po trychtýřjch nalévati. Tak že s welikau pracý a nákladem, co do sebe wecpati a wljti měli, gim se shledáwalo; a welikými do nich chytrostmi a obmysly wprawowalo; s welikau bolestj a swjránjm, aneb w břisse třpělo, aneb wen dobýwalo. A syc, napořád byli plnj nechutenstwj, ssťkánj, řjyánj, a sskrkánj, spali zle, chrkali a frkali, slinili se a soplili, wýwratků a leyn plnj byli stolowé a wssickni kautowé: chodili neb wáleli se s shnilým břichem, podagrowatýma nohama, třeslawýma rukama, kyssjcýma očima ꝛc. A magj toto rozkosse býti? řekl sem. Ach podme odtud, abych něco wjc mluwiti nemusyl, a zase sobě něco newtržil. Tak odwrátě oči, a zacpage nos, ssel sem.

Veneris regnum. 7 Y přigdem, w týchž pokogjch gesstě na ginau sýň, kdež obogjho pohlawj haufy spatřjm, ani se za ruce wodj, obgjmagj, ljbagj; a nechť neprawjm co tu wjce bylo. Toto powjm toliko, což sem k wýstraze swé spatřil, že wssickni tu od panj Fortůny zawřeni, zákožnj pálciwau prassiwinu měli, kteráž gim ustawičný swrab působila, že pokoge mjti nemohauc, kam přissli, a oč mohli, česali se, až do krwe: tjm wssak drbánjm swrab ten upokogiti se nikoli nedal, ale gen wjce rozněcowán byl: začež oni syc se styděli, a wssak tagně a po kautech nic neděLibidinis æstus. lali, než drbali se. Což že mrzutý a nezhogitedlný neduh byl, patrně bylo sauditi. Morb. Gall. Negedněm z nich y po wrchu se osstliwost wysypala, tak že se sami gedni druhých sstjtili, těžcý a odpornj sobě wespolek gsauce; Libido despe-rationis owssem pak zdrawým očjm a mysli nesnely.

ſytedlno bylo hleděti na ně, a puchu od nich gdaucýho cýtiti. Naposledy, widěl ſem že to na těch rozkoſſe palácých poſlednj giž byl, odkudž ſe ani zpátkem, ani dál nemohlo, kromě djry gakés wzádu tam, ſkrze niž negedni hlauběgi ſe w bugnoſt dáwagjcý, propadali, a za žiwa do těch za ſwětem temnoſtj ſe doſtáwali. præcipitium.

Kap. XXVI.

Způſob powýſſených ſwěta.

Y wygdeme odtud do wrchnjho palácu, kterýž otewřený byl, žádného nad ſebau přikrytj, kromě oblohy, nemagjcý. A ay tu mnoho ſtálo ſtolic, gedny nad druhé wyěſſjch, wſſe okolo kragů, aby z dûlu z měſta widjny býti mohly, na nichž ſeděli, gak kdo od panj Fortuny wýš neb njž poſazen byl, gimž wſſickni mimo gdaucý (po předu wſſak) činjce čeſt, hýbali koleny a kýwali hlawami. Y řekl mi Tlumočnjk: Hle nenjliž čiſtá wěc tak wywýſſenu býti, aby odewſſad widjn byl, a wſſickni na tebe hleděti muſyli? A gá přidal: a býti na ráně, aby na tě déſſť, ſnjh, kraupy, horko y zyma, biti mohlo. Odpowěděl on: Herež o to. Ale geſt čiſtá wěc na tom byti mjſtě, kdež na tě wſſickni pozor dáwati a ſſetřiti tě muſegj. Prawda geſt že ſſetřj, řekl ſem: ale kteréž ſſetřenj ſotwa nenj wětſſjm břemenem než pohodljm. Nebo po každém z nich gak gich mnoho paſe, giž gá Powýſſených lidj nepohodlj.

wi=

widjm, hnauti se nesmj a nemůž, aby wssickni newiděli a nepřesaudili: gakéž to pohodlj? zwlásstě když sem widěl, že gak mnoho po předu k nim ssetrnosti, tak mnoho po zadu a po stranách neważnosti bylo. Za každým zagisté tom w sedle rozloženém někteřj stáli, kteřjž naň ssilhawým okem házeli, pysky a hlawami zmjtali, widliček podáwali, po hřbetě jj.nau, ożherem neb něcjm giným káleli; někteřj y stolice podrýwagjce pád obmýssleli, s nimž se přenegeden w mé přjtomnosti, tau y ginými přjhodami, potkal.

Powýssených nebezpečenstwj. 2 Nebo stolice ty gakž sem řekl, po kragich stály, maluko gi pojmekna hned se zwrátila: a ktery se před tjm dul, letěl dolů. A byly gaks na obrtljcých strogene, gak je gj kde dobře doteki, wrtla sebau, a sedjcý se octl na zemi: cjm která wyšssj byla, tjm snáz bylo zakláčiti gj a wypadnauti z nj. A nalezl sem tu welikau gedněch k druhým nepřjzeň, záwistiwé na sebe wzhlédánj, gedněch od druhých z stolic wysazowánj, regimentů wydjránj, korun srážentj, tytulů sobě wespolek smazowánj: tak že tu gen se měnilo wždycky, geden lezl na stolicy, druhý z nj, buď lezl aneb pohlawě letěl. Načež djwage se, řekl sem: Ey toť ge sspatné, že za tak dlauhau a trpkau prácy, kteráž se než se na tato mjsta přigde wystáti musý, tak krátká gest odměna! Wssak pak někdo sláwy užjwati nepočne, a hned zase konec. Tlumočnjk odpowěděl:

děl: Tak to panj Fortůna rozdělowati musy, aby wssickni kterez poctiti chce, poděleni býti mohli; musegjť gedni druhým vstupowati.

Kap. XXVII.

Sláwa slowautných w swětě.

Mezy tjm, kteřj se tu dobře chowagj (řekl dále Tlumočnjk) aneb sobě toho syc zaslužugj, má panj Fortůna giný na to prostředek gak ge nesmrtedlnostj poctiti. Y gak to medle, řekl sem? toť gest slawného něco, nesmrtedlným včiněnu býti: medle vkažte mi to. Y obrátj mne Wssezwěd, a vkáže mi na témž palácu k západnj straně wyšssj gesstě plac aneb wýstupek, také pod čirým nebem, kamž z tohoto nižssiho schodek, a dole při něm dwerka byly, a v těch seděl gakýsy plno w sobě ze wssech stran očj a vssj magjcý, až potworno (gmenowali mi ho Censuram Vulgi, Wssesudem) gemuž se každý kdo na plac Powěsti chtěl, negen opowědjti, ale y wssecky swé wěcy, pro něž se nesmrtedlnosti hodným býti nadáwal, vkázati, a k rozwáženj odewzdati musyl. Byloli w činech geho co zwlásstnjho a neobyčegného, dobreho neb zlého, pusstěn byl zhůru: pakli nic, dole zanechán. Dostáwalo se pak tam, gakž sem znamenal, negwjc lidj z stawu wrchnostj, bogownjků, a včených: z stawu náboznjků, řemeslnjků, a domownjho, méně.

Fama
ex
vulgi
opinione
constat.

Indignis qvoque confertur. 2 Mrzelo mne pak welice, že tak mnoho zlých (laupežnjků, tyranů, cyzoložnjků, wrahů, palićů ꝛč.) gako dobrých, tam paustěli. Nebo sem rozuměl, že to nemůže než přewráceným lidem w necźnostech posylau býti: gakož se y trefilo, že geden přissel nesmrtedlnosti žádage, a tázán byw, co nesmrtedlné památky hodného způsobil? Odpowěděl: že co neyslawněgssjho w swětě wěděl zkazyl, naschwál chrám na něgž sedmnáctero králowstwj tři sta let prácy a náklady wedlo, zapáliw, a gednoho dne w rům položiw. Y užasl se ten Censura té hanebné opowážliwosti, a pustiti ho tam, za nehodného saudě, nechtěl. Ale přissla panj Fortůna, a pustiti ho kázala. Kterýmž přjkladem posyleni gsauce giný, lecos hrozného, co spáchali, wyčjtali; tento že co neywjc mohl lidské krwe wylil: giný, že nowé rauhánj, gakby se Bohu zlořečiti mělo, wymyslil: giný, že Boha na smrt odsaudil; giný, ž slunce z oblohy strhna, do prostřed propasti pohřjzil; giný, že nowé towaryšstwo palićů a morděřů, skrze něž lidské pokolenj třjbeno bude, začal ꝛč. a byli wssickni napořád zhůru pausstjni: což prawjm welmi mi se nelibilo.

Herostratus.

Marnost Powěsti. 3 Wessel sem wssak za nimi tam, a ay tu hned ge gakýsy také panj Fortůny vřednjk, gménem Fama, aneb Powěst, přigjmal, gehož nic nebylo než vsta. Gak zagisté dolnj ten plný očj a vssj, tak tento plný že

wssech stran vst byl a gazyků, od nichž ne=malý se hluk a zwuk rozcházel: a milý ten Immortalitatis Candidatus ten odtud vži=tek měl, že se tjm křikem gméno geho sem a tam rozwoláwalo. Ale na to když sem be=dliwě pozorowal, spatřil sem že se o každém tom vdělaný pokřik zase pomalu tissil, až y vtichlo wssecko, a něcj giného znjti začala. Y gakáž to nesmrtedlnost? řekl sem: wssak každý téměř trossku pobuda, hned zase z očj, vst, a mysli lidem wypadá. Odpowěděl Tlumočnjk: A to=bě pak wssecko málo. Nu podjwey se na tyty aspoň.

4 Takž ohlédna se, spatřjm sedjcý maljře, ani po některých tu hledjce ge kontrfektugj: a ptám se, proč to děla=gj? Odpowěděl: Proto aby to ne tak gako zwuk hlasu mizelo a mjgelo: těch giž památka nepřestane. Y hle=djm, a ay každého wykontrfektugjc wyhodj rowně gako giného do rokle, obrazu toliko tu nechádwagj, a aby odewssěch spatřowán býti mohl, na žerdi wystrkugj. Ach gakáž to nesmrtedlnost? řekl sem. Wssak pak se tu gen papjru a černidla gménem gegich přiljčeného nechádwá, sami ga=ko ginj bjdně hynau! ale ssálenjk gest to, milý Bože, ssálenj. Nebo co mi potom, že sobě mnau někdo papjr na=ssmaruge, a semnau se zatjm kdo wj co stane? Nic o tom nesmýssljm. Tlumočnjk to slysse, ztřesstěných mi nadá, a co ge po mně na swětě s takowými wssech=něm ginými odpornými rozumy, ptá se.

Do hy=storyj se dostati gaká čač?

Y w hystorých falsse mnoho.

5 Mlčel sem tedy: a ay w tom nowau fáleš ohlédám. Něčj kontrfekt gegž sem žiwého krásného a zpanilého widěl, přepotworný byl: ginému naodpor, mrzutemu, widjm že co neykrásněgssj kontrfekt mohli, udělali: některému postawili dwa, tři, čtyry, obrazy, a každý byl ginakssj: až mi té na djle nedbalosti, na djle newěry maljřů těch hněwno bylo. Spatřjm také y marnost toho. Nebo prohlédage ty obrazy, widjm gich mnoho zasslých, zaprássených, zpráchniwělých, zhnilých, že málo aneb zprosta nic, znáti bylo: některých na hromadě pro giné widěti nebylo, žádný téměř na ně nikdá nehleděl: tožť ta sláwa!

Wyzdwižené památky také hynau.

6 Mezy tjm přicházela Fortuna, a kázala některé ty, negen staré a wetché, ale y nowé čerstwé kontrfekty, dolů házeti: a yá sem porozuměl, že gakož ta milá nesmrtedlnost sama z sebe ničjmž gest, tak y pro bláznowau gakausy Fortůny wrtkawost (an gednák na swůg hrad přigjmala, gednák wyhazowala) nenj se čjm ubezpečiti: čjmž sem sobě gi, y s gegjmi tu dary, tjm wjc zosskliwil. Nebo tytýmž způsobem ginde po hradě se procházegjc s syny swými zacházela: rozkossnjkům rozkossj, a boháčům bohatstwj, gednák přidáwagjc, gednák ugjmagjc, a ledakdys nenadále wssecko odgjmagjc, a wen z hradu wystrkugjc.

Smrt wssecko předce hubj.

7 Owssem pak smrt mi hrůzy přidáwala, kterauž sem y tu na hrad docházeti, a gednoho za druhým odkljzeti widěl: ale ne-

negednostegným způsobem. Na bohaté střjlela obecnými ssjpy; aneb přikleťagjc řetězy těmi zassřrcowala, a zadussowala: rozkossnjčkům nasýpala do lahůdek gedu: slawné zhazowala, aby hlawy lámali, aneb ge skrze kordy, ručnice, tulichy, probáněla, každého téměř neobyčegným negakým způsobem z swěta prowoděcy.

Kap. XXVIII.

Pautnjk sobě zausati počjná, a s swými wůdcy se hádá.

Wlekl sem se, že tak nikdež nic w swětě, ani na samém tom hradu Potěssenj, nenj čehožby se mysl bezpečně směle a cele chopiti mohla. Kteráž myssllenj welmi kormautliwě mne, čjm dál tjm wjc, rozcházela: z nichž mne Tlumočnjk můg, Mámil (ač wsseligak ohledáwal) wyrazyti nigakž nemohl, až sem y zkřikl: Ach mého hoře, nicliž pak na tom bjdném swětě potěssenjého nenagdu? wssak pak při wssem wssudy kwaltowánj a tesknosti plno. Tlumočnjk dj: A kdo tjm než ty sám, nechutné kyselo, winen? když sobě wssecko ossklitwjš, coť se ljbiti má? Hleď na giné, gak každý w swém stawu wesel a mysli dobré, dosti sladkosti w wěcech swých mage. A nebo ť blázni wssickni napořád, řekl sem, aneb lhau: nebo aby potěssenj prawého požjwali možné nenj. Blázni y ty, dj Wssudybud, aby swé tesknosti polehčil. Odpowěděl sem: Ani

Sapientiæ apex, desperatio de rebus Mundi.

Ani w to trefiti newmjm: wſſak wjš že ſem kolikrát ohledowal, a wždycky mne ze wſſeho wyrazylo ſpatřowánj prudkých a každau wěcy proměn, a bjdného cýle.

W ſwětě čeho lidſká myſl hledá, nenaléžá.

2 Tlumočnjk dj: Co to než twá fantazye dělá? Kdyby ty ſe ne tak w lidſkých wěcech přebjral, a wſſjm wſſudy co ſwině wěchtem zmjtal, bylby gako ginj myſli pokogné, potěſſenj, radoſti, ſſtěſtj požjwage. Kdybych totiž gako ty, řekl ſem, w zewnitřnoſtech wězel, a nápadné něgaké nemaſtné zaſmánj za radoſt; přečtenj něgakých trochu ſſkaret za maudroſt; kauſek něgaký nápadného ſſtěſtj, za wrch ſytoſti držel. Ale kde pak žůſtanau, pot, ſlzy, ſtonánj, motánj, nedoſtatkowé, pádcwé, a giná neſſtěſtj, gimž ſem počtu mjry, a konce žádného neſpatřil po wſſech ſtawjch? Ach auwech naſtogte! ach auwech bjdného tohoto žiwota! Prowedli ſte mne ſkrze wſſecko, a co mi to platno? Slibowalo mi ſe a vkazowalo tytýž, zboží, vměnj, potěſſenj a bezpečnoſt. Ale co mám? Nic. Co vmjm? Nic. Kde ſem? Newjm ſám. To wjm toliko že po tak mnohém motánj, po tak mnohých pracech, po tak mnohém wyſtálém nebezpečenſtwj, po tak mnohém myſli vnawenj a zemdlenj, nic napoſledy nenaléžám, než v ſebe ſám boleſt, v giných k ſobě nenáwiſt.

3 Tlu=

3 Tlumočnjk: A hodně, proč se nezprawugeš radau mau, kteráž hned zpočátku byla, Nic nepodhlédati, wssemu wěřiti: nic neprubowati, wsse přigjmati: nic nesstrafowati, wsseclo libowati. Toby cesta byla po njžby pokogně ssel, přjzeň v lidj měl, a y sám sobě pěkně se ljbil. Na to gá: Pěkně bezpochyby od tebe gsa zmámen, gako ginj fantowal, semotam blauděl plésal, pod ghem chroptě křepčil, stůně a mra sobě wýskal. Widěl sem, spatřil a poznal, že ani sám nic negsem, nevmjm, nemám, ani ginj: gen že se nám cosy zdá, stjn lapáme, prawda vcházý wssudy. Ach auwech nastogte!

A čjm se lidé zawozugj, a mámj.

4 Tlumočnjk. Eoť sem prawil gesstě prawjm, sám gsy sobě winen, proto že welikého cosy a neobyčegného žádáš, čehož se žádnému nedostáwá. Odpowěděl sem. A protož se trápjm tjm wjce, že ne sám gá ale celé pokolenj mé bjdné gest; a gesstě k tomu slepé, bjd swých neznagjcý. Tlumočnjk dj: Gá newjm gak a čjm tobě zadosti včiniti, tak zmotané hlawě. Gestližeť se ani swět, ani lidé, ani práce, ani zahálka, ani vměnj, ani nevměnj, summau žádná wěc neljbj, co s tebau gjž dělati, co w tom swětě wjc schwalowati newjm.

Kdo problédne, nemůž než trápiti se.

5 Wssudybud na to: Powedme ho gesstě na hrad Královny nassj ted v prostřed stagjcý, tam se snad vpamatuge.

Kap.

Kap. XXIX.

Pautnjk hrad Králowny swěta, Maudrosti, prohlédá.

Takž pozmauc mne wedau. A ač hrad ten sskwěl se rozličným krásným wssu-dy zewnitř malowánjm, bránu mage osa-zenau strážnými, aby žádný kromě vřad něgaký a wládu w swětě magjcý, pausstěn nebyl. Těm zagisté samým, gakožto Krá-lowny služebnjkům, a nařjzenj gegich wy-konawatelům, wcházeti a wycházeti wol-no: ginj chtěgjli se na hrad podjwati, ze-wnitř toliko zewlowati musegj. (Nebo pry wssechněm tagnostj těch gimiž se swět řjdj, wyzwjdati neslussj.) Gakož pak zewlů těch, wjc vsty než očima se djwagjcých, dosti sem tu widěl: mne pak že do brány předce we-dli, tomu sem rád byl, wždy také co za ta-gemstwj ta Maudrost swěta má, wyrozu-měti žádostiw gsa.

2 Než y tu sem bez přjhody nebyl: strá-žnj zástaupjc mi, examinowati začnau, co tu chcy? nýbrž začnau zpět hnáti a strkati, y opřáhati. Ale Wssudybud, gakožto y tu známý, gim za mne newjm co odpowěděw, a za ruku vgaw, předce mne prowedl až na prwnj plac.

3 Kdež hleděž gá na samo giž hradu sta-wenj, widjm zdi běloskwaucý, kteréž pra-wili mi že alabastrowé gsau: ale gá pilně hleděž a rukama ohledáwage, nic newidjm než papjr, a wyhlédagjcý skulinami zde onde kaudel: odkudž saudě, že stěny ty dj-lem dutým a wycpáwaným strogeny gsau,

sſalbě

ffalbě té sem se podiwil y zasmál. Y přišli sme k schodu po němž se zhůru kamsy chodilo: a gá zbořenj se boge (a tussjm srdce mé, co mne tam potkati má, cýtilo) gjti nechtěl. Tlumočnjk mi: Nač ge můg milý ta fantazye? Bog se pak aby se nebe nezsulo. Či newidjš giných množstwj zhůru a dolů zcházeti? Takž gá, wida y tu přjklady giných, ssel sem ssnekem tjm, kterýž wysoký byl a w kolo, žeby sobě geden záwrat vhoniti mohl.

Kap. XXX.

Pautnjk na palácu Maudrosti obžalowán.

Y vwedli mne na něgakau welikau sýň, na njž mne neyprw swětlo obleſklo neobyčegné: negen proto že oken plno bylo, ale wjce pro drahé (gakž prawili) kamenj, gimž stěny wysazeny byly wůkol, a půda postřená čalauny drahými, též od zlata se třpytjcými: mjsto pak stropu byl oblak gakýsy, či mhla. Čehož sem plně examinowati neměl kdy: proto že mi oči na samu tu milau Králownu y hned obráceny byly, kteráž na neywyšsſjm mjstě pod Magestátem seděla, a okolo nj z obau stran stogjcý raddy a služebnice gegj, komonstwo k vžasnutj welebné. Y zhrozyl sem se sláwy té! zwlásſtě když počaly gedna za druhau na mne wzhlédati. Y dj mi Wssudybud: Nestrachůg se nic, předstup blјž, ať tě y Králowna Gegj M. spatřj: a buď srdnatý, na stud wssak a zdwořilost nezapomjnage.

Pautnjk před Králownu ſ. Maudroſt poſtawen.

A tak mne wedl až do prostřed, a kázal mi se z njžka pokloniti: což gá neweda gak činiti včinil sem.

A tu obžalo- wán. 2 A Tlumočnjk můg tlumočnjkem se ode- mne bez mé wůle vdělaw, w tato slowa řeč začal: Neygasněgšj swěta Králo- wno, přestkwělý Božj Paprslku, Maudrosti welebná, tento teď které- hož sme před důstognost oblјčege twé- ho přiwedli mládenec, dostaw sstěstjm gakýmsy od Osudu (Regenta twé milosti) dowolenj, aby wssecky stawy a řády přeslawného tohoto králow- stwj swěta, w kerémž tebe neywyšssj Bůh na mjstě swém, aby w něm wsse- cko prozřetedlnostj swau od končin až do končin geho řjdila, postawil, pro- gjti a shlédnauti mohl, od nás teď kte- řjž sme podlé prozřetedlnosti wůle twé takowým za průwodčj nařjzeni, skrze wssecky stawy prowеden gest. A wssak (což s pokorau a bolestj před tebau wyznáwáme) wssj nassj vpřjmnau a wěrnau pracý toho sme při něm do- westi nemohli, aby sobě gistý řád ob- ljbě, pokogně se w něm vsadil, a ge- den z wěrných poslussných stálých wla- sti této weřegné obywatelů byl: nýbrž wždycky a při wssem nám te- sknj, wssecko sobě nechutná, a počemsy giném neobyčegném dychtj. Protož my geho diwoké žádosti za dosti vči- niti, ani gj wyrozuměti nemohauc,

před

před twau teď welebnau gaſnoſt geg ſtawjme, a prozřetedlnoſti twé co ſe s nim včiniti widj, poraučjme.

3 Tyto řeči (gichž ſem ſe nenadál) ſlyſſe gá, každý ſauditi můž gak mi k myſli bylo. Nebo ſem dobře giž widěl, že ſem gá tu na ſaud přiweden: protož ſem ſe lekal. Zwláſſtě wida v trůnu Královny ležjcý vkrutnau ſſelmu (pesli, či rys, či drak něgaký byl, newjm dobře) a na mne giſkřjcyma očima wyhlédagjcý? giž widěl ſem že nebylo než poſſtwánj na mne potřebj. Stáli také tu dwa oděncy, drabanti Královny, w ženſkém ſyc rauchu, hroznj wſſak: zwláſſtě lewý. Nebo byl w pancýři železném ſſpičatém gako gež (gehož y dotknauti ſe widěl ſem že nebezpečno) v rukau y noh měl ocelíwé pazaury, w ruce gedné oſſtjp a meč, w druhé luk a oheň magjcý. Druhý mi ſe ne tak hrozný gako ſměſſný zdál. Nebo měl mjſto pancýře liſſcj na ruby obrácený kožich, mjſto halapartny w ruce též liſſcj ocas, w lewé pak wětew s ořechy, gimiž ſſtěrkal, mage.

A lekal ſe.

(Sok.)

(Moc)

(Wliſnoſt.)

4 Když odmluwil Tlumočnjk (a ať také djm zradu) můg, Královna (twář neyſubtylněgſſjm kmentem přiſtřenau magjc) takto řečj wážnau a rozwláčitau promluwila: Mládenče zdárný, vmyſl twůg, žes wſſecko w ſwětě prohlédnauti, žádoſtiw byl, ne zle mi ſe ljbj (čehož gá každému z neymilegſſjch ſwých ráda přegi, a k tomu ſſkrze wěrné tyto ſlužebnjky a ſlužebnice ſwé ráda napomáhám) ale tohoť o tobě nerádo ſlyſſjm.

Promluwenj k němu.

ssjm, že tak cosy wybjrawého gsy, a včiti se gakožto nowotný w swětě host mage, ty se w mudrowánj wydáwáš. Pro kterauž přjčinu ačbych tě giným na přjklad w kázeň swau wzýti mohla, wssak poněwadž raděgi obmýsslim aby přjkladowé snássetiwosti a dobroty nežli přjsnosti mé wůbec známi byli, showjmť gesstě, a tuto při sobě na hradě swém tobě bytu propůgčugic powolugi, aby lépegi sobě sám a zpráwě mé wyrozumjwal. Wažiž sobě této milosti mé, a wězyž že se ne každému na tato tagná mjsta, kdež se dekrétowé a vsudkowé swěta děgj, přicházeti dostáwá. Což domluwiwssi rukau pokynula, a gá podlé daného náwěsstj vstaupil w stranu, co to bude djwati se opět žádostiw gsa.

Raddy králowské. 5 Mezy tjm postawě se w stranu ptám se Tlumočnjka, gak těm raddám řjkagj? gaký mezy nimi řád, a gaká které powinnost? Y dj mi: Ty negblijže Králowny Osegjmilosti stogjcý gsau tagné raddy: po prawicy Čistota, Bedliwost, Opatrnost, Rozmyslnost, Přjwětiwost, Mjrnost: po lewicy pak, Prawda, Horliwost, Oprawdowost, Vdatnost, Trpělitwost, Stálost: a ty gakožto raddy wždycky trůnu králowskému přjstogj.

Vřednice králowské. 6 Tyto pak w nižssjch sstrančých stogjcý gsau vřednice a mjstodržjcý gegi w swětě. Ta w ssieré sukni, zawitá, gest mjstodržjcý nad dolnj stranau, a slowe Industria,

Sna-

Snažnost: ta pak w zlatohlawu a nabjraném obogku pod wěncem (wssak gi za to mám prwé giž widěl) mjsto držjcy nad hradem Blahoslawenstwj, a slowe panj Fortuna. Ty obě y s swými pomocnicemi, někdy tam gsau při swých řjzenjch, někdy zde, gakož pro postawowánj se na službu, tak y pro přigjmánj vsudků a rozkazů. A ta opět každá má swé Pod-Regentj: gako panj Industria nad stawem manželským Milost, nad řemeslly a žiwnostmi Pracowitost, nad včency Důwtipnost, nad duchowenstwem Nábožnost, nad wrchnostmi Sprawedlnost, nad wogáky Srdnatost rc.

7 Gá gména ta krásná slysse, a wssak proti tomu wssecko na opak w swětě wida, bylbych rád něco řekl, nesměl sem wssak giž: pomyslil sem sobě toliko: Diwná toho swěta zpráwa! král žena, raddy ženy, vřednjcy ženy, wssecken regyment ženský! coť se ho kdo báti má. Ženský regyment w swětě.

8 Y zeptám se gesstě na ty drabanty dwa, co a k čemu gsau? On že y Králowna S. M. swé nepřátely a vkladnjky má, před nimiž se hágiti musý. Tento pry w lissčj zbrogi, slowe Blisnost, onen druhý w železy a ohni slowe Moc: kde geden obrániti nemůž, bránj druhý, oba se wespolek zastupugjce. Pes pak při nich gest mjsto strážného, aby kde kdo podezřelý se bljžil, sstěkánjm swým oznamowal a odháněl: slowe v dworu Possta, ale kterým se powinnost geho nehrubě ljbj, přezdjwagj mu Sok. Ty wssak lelkowánj nechage, Drabanti.

poslauchey a pozorůg wěcy samých, které se tu djti budau. Dobře řekl sem, rád.

Kap. XXXI.

Ssalomaun s haufy welikými na palác Maudrosti přissel.

Ssalomaun wystaupil, Maudrosti za chot hledage.

Když gá se poslauchati strogjm co se tu dělati bude, ay w tom začne se zwuk a hluk weliký, a když se ohlédagj wssickni, hledjm y gá: a spatřjm wcházegjcýho na palác gakéhosy w blesku gasném, pod korunau, s berlau zlatau, a komonstwo za njm přewelike, až wssickni téměř zděsseni byli. Y obráceny na něg oči wssech, y mé také. A on předstaupiw, oznámil že gest od negwyšsjho Boha Bohů tjm poctěn; aby nadewssecky kteřjž před nim byli y po něm budau, swobodněgi swět prohlédl, a nad to wýsse aby sobě Maudrost kteráž gest ředitelkyně swěta, za manželku pogal; protož té že hledá. (A gmenowal se negslawněgssjho pod nebem národu Izraelského Králem Ssalomaunem.)

Co mu odpowědjno a on zase. Eccl. 11. 7.

2 Na to když gemu skrze Opatrnost kancljřku odpowědjno bylo, že Maudrost samého Boha chot gest, a ginému se oddati nemůže: než přjzně gegj užjwati ljbjli se, toho že se gemu nezáwidj. Ssalomaun řekl: Teď se usazugi, dokudžbych nespatřil, gaký gest rozdjl mezy Maudrostj a Bláznowstwjm: nebo syc neljbj mi se nic což se děge pod sluncem.

Pautnjk se zradowal

3 Gá slysse to, ach gak sem se zradowal, že giž aspoň bohdá ginakssjho wůdce a

rádce

rádce dostanu, než sem posawád měl, při němž y bezpečněgi ostogjm, y mjstněgi wsseĉko wyssetřjm, a naposledy kam on půgde za nim půgdu: y začal sem Pána Boha w sobě sám chwáliti.

4 Měl pak při sobě Ssalomaun zástup nemalý služebnjků a přátel swých, kteřjž s nim Maudrosti té swěta Královny examinowati byli přissli: mezy nimiž byli hned okolo geho boku mužj počestnj, plnj wážných obyčegů, kteréž mi (když sem se ptal) Patryarchy, Proroky, Apostoly, Wyznawače ꝛc. gmenowali. W zadnjm pak geho haufu vkazowali mi některé z filozofů, Socratesa, Platona, Epicteta, Senecu, a giné. Y vsadili se wssickni ti po stranách, a gá také s welikým co tu bude očekáwánjm. Ssalomaunowo towaryšstwo.

Kap. XXXII.

Pautnjk se na tagné saudy a zprávu swěta djwá.

Porozuměl sem pak brzo potom, že se tu weřegně toliko wěcy wssech stawů swěta se dotýkagjcý, zprawugj: giné partykulárnj wěcy w wlastnjch swých mjstech, rathauzých, saudnicých, konsystořjch ꝛc. Co se pak w mé tu přjtomnosti dálo, co neykratčegi oznámjm.

2 Neyprwé předstaupily vřednice swěta, Industria à Fortuna, oznamugjce o neřádjch kteřjž se we wssech stawjch zbjhagj, a to skrze společné newěry, fortele, obmysly a ssalby wsseligaké: Stjžnosti na neřády swěta.

žádagjce aby to něgak napraweno bylo. Y zradowal sem se, wida že giž sami oni na to přicházegj, nač sem gá přicházel, že totiž řádu w swětě nenj. A Wšemočnjk to znamenage dj: To hle tys se domnjwal že sám ty oči máš, a kromě tebe žádný nic newidj: a hle ti kterýmž to poručeno, gak bedliwý na to pozor magj. Gá, rád to slyssjm, řekl sem: Deyž Bože toliko ať se tomu cesta nagde.

Wyhledáwánj přjčin toho. 3 Y widěl sem, že se raddy sstaupily, a porozmluwjc spolu, tázati se skrze kanclýřku Opatrnost daly, mohlolibyse wyskaumati, kdoby toho přjčinau byl? A po mnohém wyhledáwánj, oznámeno že se někacý rotnjcy a buřiči wlaudili, kteřjž tagné y zgewné neřády roztrussugj. Neypředněgi pak wina dáwána (nebo ge tu hned gmenowali) obžerstwj, lakotnosti, lichwě, chlipnosti, pýsse, vkrutenstwj, lenosti, zahálce, a některým giným.

Mandát na půwody neřádů. 4 O něž když potaz ssel, naposledy sepsán a čten nález, aby se skrze odewřené patenty (y w gistých mjstech wywěssené a přibité, y wůbec po zemi rozeslané) prohlásylo, že G. M. Králowna Maudrost, znamenagjc gak skrze mnohé potutedlné wlaudilé cyzozemce, mnozý neřádowé wůbec průchod magj, tau přjčinau ti kdož toho půwodowé býti shledáni gsau, že se z obce celého králowstwj na wěčnost wypowjdagj: zegména, obžerstwj lakota, lichwa, chlipnost, rc. a to hned od té hodiny aby se wjce widěti nedali, pod skutečným na hrdle

hrdle trestánjm. Tento vsudek když skrze zhotowené patenty publikowán, nepodobné k wjře gaký wssudy plésſjcýho lidu hluk powstal, a každému se (y mně) zlatého giž w swětě wěku naděge dělala.

5 Ale po malé chwjli když nic lépe w swětě nebylo, mnozý přibjhali, že se exeqvucý newykonala, naříkagjce. Po zasednutj tedy opět raddy, nařjzeni gsau od Králowny komisaři, Nedbal a Přehleda, k nimž pro wětssj wzácnost z králowských rad přidána Mjrnost: s poručenjm, aby pilně ohledali, zdali zlopowěstnj ti wypowěděncy přes mandát tu zůstáwagj, či se někteřj opowážliwě zase nawrátili? Y objrali se komisaři, a po něgakém času wrátiwsse se relacý činili; že syc nalezli některé podezřelé, ale ti že se aby z wyp owěděných byli neznagj, a také ginač gmenugj. Geden že gest podoben k ožralstwj, ale že slowe Rauš, aneb Weselost: druhý podobný k lakomstwj, ale že slowe Hospodářstwj: třetj podobný k lichwě, ale že slowe Aurok: čtwrtý k chlipnosti, ale že mu řjkagj Milost: pátý ku pýsse, ale že se gmenuge Wážnostj: ssestý k vkrutenstwj, ale že slowe Přjsnost: sedmý k lenosti, ale že má gméno Dobromyslnost rč.

Nowá naříkánj, a nowá nařjzenj.

6 To když vwáženo w raddě, wyhlássenо zase, že Weselost nenj Ožralstwj, ani Hospodářstwj Lakomstwjm slauti nemá rč. Protož aby se poznamenané osoby swobodně propustily, mandát že se na ně newztahuge.

Wyswětlenj mandátu.

Tento nález gak rozhlássen, oni se hned swobodně obj́rati, a lidu obecného zástup za nimi gdauce s nimi se známili a towa= ryssili. Gá na Salomauna a geho Collegy pohleděw, krautiti ge hlawami wi= djm: wssak když mlčeli oni, mlčel sem y gá, kromě že sem gednoho z nich druhému sse= ptati slyssel; Gména (pry) gsau wy= powědjna, zrádcowé a zhaubcowé gména sobě změniwsse, wolný prů= chod magj: nebude z toho nic do= brého.

Sta= wowé swěta žádagj zlepsse= nj swo= bod.

7 W tom přissli opět a audyencý žádali wyslanj ze wssech stawů swěta: a pusstěni gsauc, přednássseli s diwným kegklowánjm ponjženau wssech wěrných poddaných žá= dost: aby se G. M. negjasněgssj Králowna milostiwě rozpomenauti ráčila, gak wěrně a poslussně wssickni opřjmnj stawowé scep= trum panowánj gegjho až posawád se drže= li, na gegich prawjch, wýpowědech, a celé zprawě dowěrně přestáwagjce, y napotom toho a ne giného vmyslu gsauce: toliko že pokorně žádagj, aby pro odměnu předesslé, a ponuknutj k nowé stálé wěrnosti, Gegj M. K. gim prywilegij a swobod gegich zlepssenj něgaké (gakbykoli G. M. K. pro= zřetedlnosti se ljbilo) včiněno bylo: za to dobrodinj, že stálým poslussenstwjm wděčno= sti náležité dokazowati slibugj. To od= mluwiwsse, poklonili se k zemi a postau= pili zpět. Gá protra sobě oči, což toto bu= de, djm: Gesstěliž swět dosti swobod nemá, že gich wjce chce? Wzdy wám, vzdy, a biče, a trochu helleboru! To wssak sám sobě. Nebo sem vložil nic

ne=

neřjkati: aniž mi w přjtomnosti mudrců a ssediwců těch, kteřjž na to také pozor dáwali, slussel.

8 Y ostaupj se opět do rady, a po dlauhém rokowánj, dá oznámiti Králowna, že wždycky na tom byla, wzdělawati a ozdobowati králowstwj swé, a k tomu že sama od sebe wždycky nakloněná gest: owssem tedy žádost poddaných swých, a wěrných milých slyssec, že gi oslyssetі nechce. Protož že se na tom uradila, aby pro rozhognènj poctiwosti gegich, tytulů gim we wssech stawjch přioprawila: kterýmižby se tjm zřetedlněgi, a s wětssj pochwalau, gedni od druhých dělili. Protož že nařizuge a poraučj, aby se napotom řemeslnjcy psali slowautnj; sstudenti oswjcenj a neywčeněgssj; mistři a doktoři neyslowautněgssj; kněžj důstognj, welebnj, a wsseligaké cti hodnj; biskupi neyswětěgssj; bohatssj miezy měsstany urozenj; zemané urozenj a statečnj rytjřj; páni, dwakrát páni; hrabata wysoce urozenj páni a páni; knjžata, welikomocnj; králowé neygasněgssj a nepřemoženj. Což aby tjm pewněgssj bylo, nařizugeme aby žádný ani listu přigjmati nebyl powinen, gestližeby se mu co z tytulů wypustilo aneb pochybilo. Začež wyslanj poděkowánj včiniwsse, odessli. A gá sobě namysli: Znamenitá wásse kořist, čáry na papjře.

Nowých prywilegij rozdělowánj.

Supplikacy chudých. 9 Y přinessená od chudých ze wssech stawů supplikacy, w njž na nerownost weliкau nařjkali, že ginj hognost magj statku, a oni nauzy trau: aby to srownáno něgak bylo žádagjce. Po vwážení té wěcy, odpowědjti chudým poručeno, že ačby G. M. K. wssechněm pohodlj gakého sobě kdo sám winssuge přála, wssak že sláwa králowstwj toho wyhledáwá, aby se gedni nad druhými stkwěli. K tomu že pro vstanowený gednau w swětě řád, ginák to býti nemůže, než aby gák Fortuna swůg hrad tak Industria swé djly osazené měla. Než toto že se dowoluge, aby každý, neléně se, gakýmikoli cestami můž a vmj, z chudoby sobě pomáhal.

Supplikacy snažných. 10 Ta odpowěd, Supplikantům těm daná, gak se rozhlásyla, přistaupili po malé chwjli ginj, od snažných supplikacy nesauce, aby tedy napotom ti kteřjžby se neléniliи, w kterémkoli stawu a předsewzetj swém, opatřeni w tom byli, aby oni to po čem dychtj a pracugj, docházeli, slepým sstěstjm aby nic nesslo. Na kteréž supplikacy, w vwažowánj gi, dlauho rada držána: z čehož sem saudil, že nesnadná wěc byla. Naposledy wssak prohlássеno, že ačkoli vřednicy Fortuně, a služebnicy gegj wěrné (nebo že se ginák newj) Náhodě, gednau gim swěřená moc a zpráwa z rukau wzata býti nemůže, nicméně wssak že na to pamět bude, y gim o tom poručenj

řenj se stane, aby Snažnj před Nedbalcy (pokudžby se trefowati mohlo) na pozoru byli: tjm tedy že se zprawiti mocy budau. Y odešli ti také.

11 Přišli pak hned za tjm od některých zwláštněgšjch lidj wyslanj, Theophrastus a Aristoteles, žádagjce dwogj wěcy. Předně, aby nebyli takowým přjhodám gako ginj lidé poddáni. Druhé, poněwadž z Božj dobroty na tomto swětě znamenitěgšjm wtipem, uměnjm, bohatstwjm ꝛc. poctěni gsau (gakýmž lidem umjrati obecná škoda) mohliliby tedy před obecným haufem to prywilegium mjti aby neumjrali že žádagj Prwnj žádost gegich když uwážena, odpowědjno že wěcy sprawedliwé žádagj: protož že se gim powoluge, aby se gak neylépe uměgj před přjhodami hágili, umělj uměnjm, opatrnj opatrnostj, mocnj mocý swau, bohátj bohatstwjm swým. Z strany žádosti druhé, poručila Králowna Maudrost y hned wšecky neyznamenitěgšj Alchymisty swolati, a takowého prostředku, kterýmby se Nesmrtedlnost způsobiti mohla, sewšj pilnostj pohledati. Kteřjž k sobě to přigawše, rozešli se. Když se pak dlauho žádný newracel, a Legáti na odpowěd dotjrali, dána gim pro interim takowá resolucy, že G. M. K. nepřege, že takowj zwláštnj lidé, s ginými zarowěň hynauti magj: a wšak že tomu na ten čas gesstě cesty newj. Toto wšak za prywilegium že gim dáwá, aby kdež se ginj prostj hned za čerstwa po smrti

Suplikacy učených a slawných.

pohřbugj, oni co negdéle mezy žiwými aby chewáwáni byli: a kdež ginj po smrti gen pod zelený drn se dostáwagj, oni aby se kamenjm přikládati dali. Tohoto, a cožby sobě wjc pro rozdjl od chatry lidu wyssetřiti mohli, že se gim powoluge, a na to prywilegium dáwá.

Suplikacy od wrchnostj. 12 Ti když odessli, přistaupili někteřj gménem wrchnostj, obtjžnost stawu toho předstjragjce, a za polehčenj žádagjce. Y powoleno gest gim aby sobě howěli, a skrze mjstodržjcý a vřednjky wěcy řjdili: načemž přestawsse a poděkowawsse, odessli.

A od poddaných. 13 Nedlauho za tjm přissli wyslanj od poddaných, rolnjků y řemeslnjků, nařjkagjce, že kteřj nad nimi gsau, nechtj než pot gegich pjti, protož že ge honiti a sstwáti dagj až z nich krwawý pot teče. A ti gichž k tomu vžjwagj, že to tjm vkrutněgi činj, aby y sami odtud mjzku měli. Čehož na důwod wysypali tu hned mozolů, zsynalostj, gjzew, y ran čerstwých (kteréž na vkázku byli přinesli) hromadu: žádagjce milosti. Y zdála se wěc zřegmá, že to přjkořj gest, protož aby zastaweno bylo: wssak poněwadž wrchnostem skrze služebnjky řjditi dowoleno, ti že gsau winni: protož aby obeslánj byli. Půhonowé tedy hned rozeslánj ke wssechněm králowským, knjžecým a panským raddám, regentům, vřednjkům, důchodnjkům, wýběrčjm, pjsařům, rychtářům zč. aby se ničjmž newymlauwagjc postawili.

wili. Poručeno, stalo se: wssak proti ža-lobě gedné deset gich postaweno, když to na lenost poddaných, neposlussenstwj, zpauru, pýchu, bůgnost wsseligakau, když se gim gen maličko vzdy popustj, a co toho wjc, mnohé a rozličné stjžnosti wedeny. Po wyslyssenj těch vwažowáno opět w radě wssecka ta wěc: a wyhlássena poddaným, poněwadž sobě lásky a milosti wyšssjch swých wážiti bud nechtj neb nevmégj, aby tedy zůřiwosti obwykali, poněwadž to w swětě býti musy, aby gedni panowali, a druzý poddáni byli. Mimo to wssak že se gim přege, mohauli sobě ochotnostj, powolnostj, a skutečnau poddanostj, v wrchnostj swých, a místo držjcých gich, co neywjc přjzně dobyti, aby gj vžjwali.

14 Po propusstěnj těch, pozůstali tu polityci (raddy králowské a panské, doktoři práw, prokurátoři, rychtáři, rc.) stěžugjce sobě na nedokonalost práw psaných, že podlé nich ne wssecky mezy lidmi se zbjhagjcý rozepře (ačkoli giž na statisýce casus wypsaných magj) rozhodnuty býti mohau. A tjm že gest, že aneb nemohau dokonále mezy lidmi řádu držeti; aneb přidagjli kdy pro wyswětlenj práwa, a skončowánj pře, z swého co, že se to od nerozumných za natahowánj práw a přewrácenj pře pokládá, a odtud y k nim nelibost, y společné různice, tjm wjc rostau. Protož že žádagj aneb

Stjžnosti polityků a prokurátorů.

aneb rady, gak dělati: aneb proti wssetečným lidským saudům ochrany. Tém když wystaupiti poručeno, ssel potaz: a tu gaká od které z rad Králowny přjmluwa byla, dlauhoby připomjnati bylo. Protož samo o tom snessenj powjm, kteréž gim po zawolánj gich zase oznámeno. Gmenowitě, aby nowá práwa na wssecky přjhody dokonale se trefugjcy, sepsána býti mohla, k tomu G. M. K. že cestu newidj: protož aby při prwněgssjch práwjch a nawyklostech zůstáno bylo. Než toto že gim za prawidlo a kljč wssech práw G. M. K. dáwati ráčj, aby wssudy swým práw wykládánjm a saudů wedlé nich konánjm, buď k swému, neb k obecnému dobrému, směřowali. A to, že slauti bude Ratio Status: čjmž že se proti ssermům obecných pomluw gako sstjtem zamjtati mocy budau, že toho a toho přjtomný způsob (gemuž nekaždý rozumj) wyhledáwá, tak že býti musy. Politycy to prawidlo přigawsse, slibili se podlé něho chowati, a odessli.

Prawidlo gim dáno Ratio Status.

15 Neminulo málo, přisslo ženy, stjžnost sobě, že pod mocý mužů gako otrokyně nègaké zůstáwati musegj, wedaucý. Nassli se hned tu y mužj, nad neposlussenstwjm žen horekugjcý. Y wstaupily se, Králowna s raddami, a to gednau y po druhé do potazu: až pak skrze Kancléřku wýpowěd wyhlássena, takto: Poněwadž přirozenj mužům přednost dalo, toho že se přitom zanecháwá: a wssak

Stjžnost žen na muže, a mužů na ženy.

s wýminkami těmito znamenitými. Přednė, poněwadž ženy polowice gsau pokolenj lidského, tedy aby mužj bez gegich rady nic nečinjwali. Druhé, poněwadž častokrát přirozenj sstědřegi se dary swými ženám než mužům, wylétwá, aby kdy která z muže swého rozumu a mocy mjti můž, mužatka slaula, a muž gj přednosti bráti nemohl. To byla wýpowěd prwnj: na kterėž se ani mužům ani ženám přestati newidělo. Ženy zagisté chtěly, aby se s nimi mužj aneb regymentem rozdělili, aneb přegjmali: tak aby se wrstwau regyment měnil, a gednák mužj gednák ženy, geg drželi. Ba nalezly se, kteréž nechtěly než cele panowati, hbitěgssj swau gak tělem tak y rozumem potočitost, předstjragjce: tolikéž poněwadž po tolik tisýc let mužj přednost drželi, giž také že čas gest aby gim vstaupili. An že toho před málo lety w králowstwj Englickém vsslechtilý přjklad spatřjn, že když Králowna Alžběta kralowala, ku poctiwosti gj wssickni mužj prawau ruku ženám paussteli: což gesstě chwalitebně trwá. Poněwadž tedy G. M. swěta Králowna, Maudrost, y wssecky gegj raddy, w gegjch pohlawj od Boha stwořeny a swětu předstaweny gsau, že tedy slussně má (Regis ad exemplum totus componi Orbis) na způsob swěta, býti zpráwa y domů y obcý. Kterauž řečj domnjwaly se že Králownu Maudrost na swůg smysl snadně naprawj. Ale mužj aby pře ne-

promlčeli, tjmto se bránili: že ač Bůh Králowně Maudrosti regyment swěřil, sám ho wssak předně w ru-kau držj, a to cele a wždycky: pro-tož oni že také chtěgj rc.

Narownánj mezy muži a ženami. 16 Na to bylo gstupowánj opět několi-kero: a tak sem sauditi mohl, že gim nebrzy tak těžká materya přicházela. Když sme pak wssickni na poslednj wýpowěd če-kali, nedočekali sme se gj: než poručeno Opatrnosti s Přjwětiwostj tagně s gednau y druhau stranau gednati. Kteréž do toho se wložiwsse, takowý nassly prostředek, aby muži pro swornost a pokog doma aspoň tisse přednost ženám paussťěli, a rad gegich vžjwali. Ženy pak aby na tom dosti magjce, zewnitř se ku poslussenstwj hlásaly: poněwadž tak při starobylém obyčegi powrchně wždy předce zůstáno býti bude mocy, a gegich domácý regyment také nezle bude stwrzen. Syc žeby weliká ta obecného regymentu tagnost, že muži zprawugj obec, obec ženy, a ženy zase muže, k wygewenj přissla: k čemuž aby přigjti nedopaussťěli z obogj strany, že S. M. K. prosý. Y při-gato gest to od obogj strany. To wida ge-den z towaryšstwa Ssalomaunowa, řekl: (Syr. 26.29.) Žena kteráž ctj muže swého, za maudrau gmjna býwá. A druhý přidal: Muž gest (Efez. 5. 23.) hlawa ženy gako y Krystus Cyrkwe. Ale zůstalo přitom přátelském narownánj, a vbjrali se preč, mužj y ženy.

Kap.

Kap. XXXIII.

Ssalomaun marnosti a ssalby swěta wygewuge.

Tu Ssalomaun, kterýž až potud djwage se tiśse seděl, déle se giž drżeti nemoha, hlasem welikým wolati začal: Marnost nad marnostmi, a wssecko marnost! Takliž co křiwého gest zpřjmiti se nemůž? nelzeliž ani nedostatků sčjsti? A powstaw, y zástup geho wesskeren, s hřmotem welikým, vbjrá se přjmo k trůnu Králowny (aniž tomu bud ta wzteklá possta, aneb drabanti z obau stran, překazyti co mohli: proto že křikem a bleskem geho zaraženi byli, gako y sama s raddami swými Králowna). On tedy wztáhna ruku, sgme z oblječege gegjho zastřenj, kteréž ač se prwé cosy drahého a stkwaucýho zdálo, nenasslo se wssak býti než pawučinau. A ay twář gegj se vkázala bledá, wssak odutá, čerwenosti syc něco na ljcých, wssak ljčené (což se odlupowánjm po mjstech znamenalo) magjcý: ruce tolikéž prassiwé spatřjny, a wssecko tělo nemilé, y dýchánj gegj smrduté. Čehož sem gá se zděsyl y wssickni přjtomnj, že gsme gako strnutj stáli. (Eccl. 12.15.) Maudrosti swětské larwa odkryta.

2 Ssalomaun pak obrátiw se k raddám domnělé té Králowny, zodgjmal y gim larwy, a řekl: Widjm že na mjstě sprawedlnosti nesprawedlnost panuge, a na mjstě swatosti ohawnost. Bedliwost wásse gest podhlidawost; opatrnost (Y gegjm raddám.)

trnost wásse chytrost; přjwětiwost wásse pochlebenstwj; prawda wásse twárnost gen; horliwost wásse wztekłost; udatnost wásse opowážliwost; milost wásse bůgnost; pracowitost wásse otrocstwj; důwtipnost wásse domnjnka; nábožnost wásse pokrytstwj rc. Wyliž na mjstě Boha Wssemohaucýho swět řjditi máte? Přiwedeť Bůh na saud wsseliký skutek, a každau wěc tagnau, budto dobrau nebo zlau. Gá pak půgdu a hlásati wssemu swětu budu, aby se swoditi a mámiti nedali.

Eccl. 12, 14.

Ssalomaun marnosti swěta po wssem swětě rozhlassuge.

3 A obrátiw se ssel s hněwem, a zástupowé geho za nim: a když po ulicých, Marnost nad marnostmi a wssecko marnost, wolati začal, sbjhali se odewssad národowé, a lidé, a gazykowé, y králowé a králowny z končin dalekých: a on bssil wýmluwnostj, a wyučowal ge. Nebo slowa geho byla podobná ostnům a hřebjkům wbitým rc.

Rada proti němu, aby přelstěn byl.

4 Gá pak nessel sem za nim, ale s swými wůdcy, zděssenými gesstě, tu na palácu státi sem zůstal, a co se tu dále dálo spatřil: gmenowitě, že Králowna z omráčenj toho se proberauc s raddami swými, co ge dělat? raditi se začala. Kdež Horliwost, Oprawdowost a Udatnost raditi chtěly, aby wssecka moc sebrána a za njm poslána byla, aby gat byl. Opatrnost naproti tomu radila, že se mocý nic nezprawj, poněwadž negen sám on mocný také gest, ale y wsseho téměř swěta potah giž po sobě má (gakož

wra-

wracugjcý ſe gedna za druhau poſſty, o tom co ſe tam děge, oznamowaly) : než aby poſlána za njm byla Přjwětiwoſt s Blíſnoſtj, a ty aby k ſobě z hradu Fortůny Rozkoš přiwezmauc po něm ſſly, a kdekoli geſt ochalebně ſe k němu winuly, kráſu, ſláwu, ljboſt, králowſtwj tohoto vkazugjce a ſchwalugjce: ſnad že tak vlowen bude, giné ceſty že ona newj naproſto žádné. Y ſchwálena ta rada, a aby ty tři hned ſſly poručeno.

Kap. XXXIV.

Sſalomaun oklamán a ſweden.

Já wida to, proſým wůdců ſwých, že bych také rád na to, co tam bude, ſe podjwal. Wſſudybud powolil hned a ſſel: Tlumočnjk také. Y přigdeme, a nagdeme Sſalomauna s haufy geho w vlicy Včených, an s podiwenjm wſſech wyprawuge o přirozenj ſtromů, počna od cedru kterýž geſt na Libánu, až do mchu kterýž roſte na zdi: též o howadech, a ptácých, o zeměplazých, a rybách: a o podſtatě ſwěta a mocy žiwlů, a o ſpořádánj hwězd, a o přemyſſlowánj lidſkém ꝛč. Y přicházeli ze wſſech národů poſlauchati maudroſti geho. Tjm zweleben byw nad mjru, počal ſe ſám ſobě zalibowati: zwláſſtě když Přjwětiwoſt a Blíſnoſt přitočjce ſe opatrně před obljčegem wſſech lidj, chwály geho wywyſſowati začaly.

Sſalomaun dſſtj maudroſtj.

2 Odkudž on zdwihna ſe, ſſel giných ſwěta ſtran prohlédati: a wkročiw do ſtawu

Wymyſſlj

ko=

umění řemeslná. řemeslnjků, djwati se a kochati začal w rozličném uměnj gegich: y sám gim wysokým wtipem swým neobyčegné wěcy wymýsslege, k strogenj uměléma zahrad, a sstěpnic, a rybnjků, a stawenj domů a měst, a wzdělawánj wsselikých rozkossj synů lidských přináležegjcý.

W stawu manželském se zapletl. 3 Až pak když do ulice manželské wcházel, tu gemu Rozkoš lstiwá wssecky negkrásněgssj mladice, co negsspekowněgi ustrogené s muzykau wsseligakau libě znějcý, wstřjc wedla, a skrze některé wýtečněgssj slawně wjtati dala, geg swětlem lidského pokolenj, korunau národu Izraelského, ozdobau swěta, nazýwagjc: a že gakož stawu učených, a tolikéž stawu řemeslnjků od přjtomnosti záře geho rozumnosti a oswjcenj nemálo přibylo, tak že y staw manželský od přjtomnosti geho sláwy zwelebenj čeká. Ssalomaun poděkowánj uctiwé učině, ohlásyl se, že staw ten přiučastněnjm se k němu poctiti sobě umjnil: protož wybraw sobě z celého mladic zástupu co se mu negpodobněgssjho zdálo, zwáziti se s nj a ukowati dal (dceraů Faraonowau gi gmenowali) a tu při sobě mage, gegj milostj gat gsa, wjce wzhlédánj na ni a zabýwek, než maudrosti swé hleděl. Nýbrž (čehožbych se byl nikoli nenadál) po haufu plésagjcých mladic oči pausstěge (když mu gich lstiwá Rozkoš wždy wjc a wjc na oči wodila) gjmán gsa krásau a spanilóstj gedné za druhau, co se gen wýtečného namanulo, žádné giž ani sobě odwážiti nedaw, k sobě powoláwal: tak že gich w krátké chwjli sedm set s sebau spatřil, a mimo to tři sta swobodných

okolo

okolo sebe měl: za sláwu sobě, aby y w té wěcy wssecky kteřjž před nim byli y po něm budau přewýssil, pokládage. A tuk giž nic widěti nebylo než lasskowánj rozličná: nad čjmž wlastnj geho lidé traubiti se a wzdychati počali.

4 On pak přegda vlicy tu, vbjral se s haufem swým dále, a wstaupiw do vlice nábožnjků, kam geg to spřipjnané nesstastné towaryšstwo táhlo, tam se wtáhnauti dal, mezy zwjřata a zeměplazy, draky a žjžaly gedowaté, a s těmi sobě smutnau kratochwjl začal. W slawu pak nábožnjků dokonce klesl.

Kap. XXXV.

Ssalomaunowo towaryšstwo rozplássěno, gjmáno, smrtmi ohawnými zprowázýno.

Tak zmámeného widauce kteřjž w komonstwu geho neypřednégssj byli, Mogžjš, Eliáš, Izaiáš, Geremiáš, horliti náramně počali: před nebem a zemj že se ohawnostj těch včastny včiniti nechtj, protestugjce, nýbrž celého zástupu, aby se marnosti a bláznowstwj wzdálili, napomjnagjce. Že pak ne gedni za přjkladem Ssalomaunowým předce postupowali, oni tjm wjce se horlenjm roznécugjce, tjm zůřiwěgi hřjmali: zwlásstě Izaiáš, Geremiáš, Baruch, Sstěpán, Pawel 2c. Mogžjš nad to swým meče připasowati, Eliáš ohni z nebe zstupowati, Ezechyáš wssecky ty maňasy troskotati poraučel 2c. Ssalomaunowi towaryssj horlj.

Na vlisné námluwy nedbagjce.

2 To widauce které k swedenj Ssalomauna wyslány byly, Přjwětiwost, Blisnost, a Rozkoš, přiwezmauce Filozofy, Mammona rč. obracely se k těmto, aby se pamatowali a mjrněgi sobě počjnali radjc: že poněwadž neymaudřegssj ze wssech, Ssalomaun, rozum swůg poddal, a řádům swěta, gak to tu každý widj, obwyká, proč oni wytrhowati se, a přes to mudrowati magj? Ale tu žádného slyssenj nebylo, čjm wjc že Ssalomaunůw přjklad mnohé swozuge a mámj znamenali, tjm wjce horlili, běhali, wolali, řwali: kteráž wěc weliké přinesla zbauřenj.

Weřegnost proti nim wyzdwižena.

3 Nebo Králowna od swých awizowána gsauc, rozeslanými patenty weřegnost wssudy wyzdwjhla, a ochránce těla swého, Moc, za generála zřjdiwssi, buřiče ty gjmati a wssechněm na odiwu trestati poručila. Y traubeno lermo, a sbjhalo se množstwj k bogi hotowých, negen z stawů žoldnéřů, ale y z wrchnostj, vřednjků, rychtářů, saudců, řemeslnjků, filozoffů, medyků, jurystů, y samých kněžj, nýbrž y žen w přerozličném krogi a zbrogi (nebo prawili že proti takowým weřegným swěta buřičům, weřegně sobě wssickni kdo pro mladost pro starost můž, pomáhati magj.) Gá wida waljcý se wogska, ptám se wůdců swých, co pak to bude? Tlumočnjk, nynj ty zwjš, dj, gak býwá těm kteřjž mudrowánjm swým roty a bauře w swětě začjnagj.

Bitwa, gjmánj, mordowánj,

4 W tom onino obořjc se na gednoho, druhého, třetjho, desátého, bigj, sekagj, porážegj, sslapagj, gjmagj, wážj, do wězenj wedau, gak čj při kom wzteklost měla: nad

čjmž

čjmž mi diw ljtoſtj ſrdce nepuklo. A wſſak ſem, vkrutnoſti té ſe lekage cknauti neſměl, wſſecken ſe třeſa. Y vzřjm že někteřj z těch gatých a vbitých ruce ſpjnagj, odproſſugjce činů ſwých, ginj čjm wjce s nimi zacházýno, tjm wjce na ſwém ſtáli. Protož někteřj tu hned před očima mýma do ohně metáni, ginj do wody házýni, ginj wěſſeni, ſtjnáni, na křjž rozbjgeni, kléſſtěmi trháni, řezáni, bodeni, ſekáni, pečeni na roſſtjch. Aniž wſſeho wyčjſti mohu, gak vkrutné ſmrti gim činěny: nad čjmž pléſali a wýſkali záſtupowé ſwěta.

pálenj, a giné muky.

Kap. XXXVI.

Pautnjk z ſwěta vtécy chce.

Gá ani ſe na to djwati, ani boleſti ſrdce déle ſnáſſeti nemoha prchl ſem: na pauſſť někam, aneb raděgi kdyby možné bylo, z ſwěta wen vtécy chtěge. Ale wůdcowé mogi po mně ſe puſtiwſſe, doſtihli mne, a kam to chcy? ſe tázali. Gá mlčenjm odbyti chtěge, neodpowjdal ſem nic. Ale když ſe nezbedně puſtiti mne nechtjce dobýwali, řekl ſem: Giž widjm že w ſwětě lépe nebude! giž geſt po mé naděgi weta! Běda mně. Oni: A geſſtě ſobě nevſmyſljš, ani tyto teď přjklady nač takowj přicházegj wida? Gá: Tiſýckrát vmřjti woljm, nežli tu býti kdež ſe tak děge, a djwati ſe na neprawoſt, faleš, lež, ſwod, vkrutnoſt. Protož giž mi ſmrt žádoſtiwěgſſj geſt nežli žiwot:

Pautnjk vtjká z ſwěta.

gdu abych se podjwal, gaký los gest mrtwých, kteréž wynássetj widjm.

Mámil se ztratil. 2 Wssudybud powolil hned, prawě že y tomu se podjwati a wyrozuměti dobré gest: druhý neradil, nýbrž bránil tuze. Čehož gá nedbage, potrhl sem se a ssel předce, a on tu zůstana opustil mne.

Pautnjk se na vmjragjcý, a vmrlé djwá. 3 Obhlédage se pak, hledjm gesstě na způsob vmjragjcých, gichž wsudy wůkol dosti bylo: a widjm žalostnau wěc, gak gmenowitě každý s hrůzau, nařjkánjm, strachem a třesenjm dussi pausstj, neweda co se s nim stane, a z swěta kam se octne. Čehož gá ač sem se lekal, wssak wždy něčemu wjc wyrozuměti chtěge, kráčel sem mezy řady mác gda až k kragům swěta a swětla; odkudž když ginj oči zawrauc, slepě tak mrtwé swé wyhazowali, gá brylle mámenj giž odwrha, a oči sobě protra, a gak sem nejdál mohl, tam wen se wychýle nahlédnu, a spatřjm strasslíwých temnostj mrákotu, gjž se rozumem lidským ani dna ani konce nagjti nemůže, a w nich nic než čerwy, žáby, hady, sstjry, hnis a smrad, a puch sýry a smoly, tělo y dussi zarážegjcý, summau hrůza newypravitedlná.

Prospast za swětem bezedná.

Pautnjk strachem se propadá. 4 Od njž strnuly wssecky wnitřnosti mé, a wssecko tělo mé drkotalo, a zděssen byw, mdloban sem na zem padl, a tak žalostiwě zwolal: Ach přemizernj, bjdnj, nesstastnj lidé, totoliž gest wásse poslednj sláwa! totoliž tolik nádherných wassich činů záwěrek! totoli cýl wassich, gimiž se nadýmáte, vměnj a rozličné maudrosti! totoli po tak mnoha nesčjslných pracech a kwal-

tý-

kotwánjch, žádaný ten pokog a odpočinutj! tokoli ta kterauž sobě wždycky slibugete, nesmrtedlnost! Ach kéž sem se nikdý nenarodil! kéž sem nikdý skrze bránu žiwota neprossel, gestli že po wssech swěta marnostech nic než temnostem a hrůzám těmto za podjl býti mám! Ach Bože, Bože, Bože; Bože, gestli že gaký Bůh gsy, smilug se nademnau bjdným!

Kap. XXXVII.

Pautnjk domů trefil.

To když gá mluwiti přestanu, wssecken se gesstě hrůzau třesa, vslyssjm za sebau temný hlas řkaucý, Nawrať se. Y přizdwihnu hlawy, a hledjm kdo to wolá, a kam se wrátiti welj: ale newidjm nic, ani wůdce swého Wssezwěda. Nebo y ten mne giž byl opustil. Prwnj obrácenj gest djlo Božj.

2 W tom ay znowu hlas zawznj, Nawrať se. Gá newěda kam se nawrátiti, ani kudy z té mrákoty wygjti, truchliti začnu: a ay hlas potřetj wolá: Nawrať se odkuds wyssel, do domu srdce swého, a zawři po sobě dwéře.

3 Kteréž rady gá, gak sem rozuměl, tak sem poslechl, a že sem Boha radjcýho poslechl, přesstastně sem včinil: ale y to giž dar geho byl. Sebera tedy gak sem mohl mysslenj swá, a vzawjrage oči, vssi, vsta, chřjpě, a wssecky zewnitřnj průduchy, wstau- Druhé nassj také snažností wyhledáwá.

wstaupil sem wnitř do srdce swého: a ay bylo tam tma. Ale když se, očima mhaurage, trošku poohlédnu, spatřjm skrownické skulinami se wpausstěgjcý swětlo, a vhlédám na wrchu w klenutj swého toho pokogjčka okno gakésy weliké, okraulé, sklenné, ale zasspiněné a zamazané čjmsy tak hrubě, že žádného skrze ně swětla nesslo.

Wypsánj pokaženého přirozenj.

4 Takž při tmawém tom skrowném swětle sem tam se vhlédage, vzřjm po stěnách obrázky gakésy, pěkného někdy djla, gakž se zdálo, než barew zasslých, a s vtjnanými neb vlamowanými některými audy. K njmž bljže přistaupě, znamenám nápisy, Opatrnost, Pokora, Sprawedlnost, Čistota, Středmost rc. W prostřed pak pokoge rozházené spatřjm žebřjky gakésy polámané a strostotané: též posstjpané a rozmetané sskřipce a prowazy: item weliká, ale s wysskubaným peřjm, křjdla. Naposledy, kola hodinná, s vlámanými aneb zkřiwenými wálcy, zaubky, slaupcy, wsse sem a tam rozházené.

Lidským uměnjm napravowiti se nemohaucýho.

5 Y diwjm se co to za přjprawy, a gak to a od koho porusseno býti muselo: a gakby se to zase zprawiti mohlo. Ale na to mysle a hledě, nic sem wymysliti nemohl: než naděge mi se dělala, žeť mi se ten který mne zawolánjm swým tam vwedl, kdo pak koli ten gest, gesstě ozwe, a mne při dalssjch wěcech zprawj. Nebo mi se to čehož sem tu začátek widěl, ljbiti začalo: gakož proto, že pokogjk ten ne tak gako prwé mjsta po nichž sem w swětě chodil,

dil, smrděl; tak y proto, že sem tu žádného šuštu a chřestu, wřesku a třesku, nepokoge a kolotánj, táhánj a násylj (čehož w swětě wssudy plno) nespatřil, ale wsse ticho.

Kap. XXXVIII.

Krysta za hoste dostal.

Dstom gá sám s sebau přemyšslugi, a co dál bude čekám. A ay zwrchu zastkwj se swětlo gasné, k němuž gá očj pozdwihna, spatřjm wrchnj to okno plné blesku, w kterémž ay blesku spausstj se ke mně dolů gakýsy, postawau syc podobný nám lidem, ale gasnostj práwě Bůh. Gehož oblјčeg ačkoli se náramně stkwěl, očjm wssak lidským snesytedlný byl; aniž z něho hrůza ssla, ale ljbost gakásy, gjž sem podobného něco w swětě nikdež neznamenal. Ten tedy, sama wlidnost, sama ochotnost, těmito neyprw ke mně přemilými slowy promluwil: Oswjcenj násse z hůry gde:

2 Wjtey, wjtey, můg Synu a Bratře milý. A to powěděw, obgal mne přjwětiwě a poljbil. Z něhož mne přepochotná gakásy wůně progala, a newyprawitedlnau radostj tak sem progat, že slzy tekly z očj mých: aniž sem na to takowé nenadálé přiwjtánj co wěděl odpowědjti, kromě že sem zhluboka wzdechna, pokorným na něg očima wzhlédl. Kterýž radostj mne zděssenéhо wida, takto ke mně dále promluwil. Kdežs pak byl Synu můg? kdes byl tak dlauho? kudys chodil? čehos w swětě hledal? Kdež wsseho swětla a potěssenj studnice.

Potěssenj? Y kdežs ho hledati měl než w Bohu? a kde Boha než w chrámě geho? a který chrám Boha žiwého, než chrám žiwý, kterýž on sobě sám připrawil, srdce twé wlastnj? Djwal sem se Synu můg, kdyžs blaudil: ale giž sem se déle djwati nechtěl, přiwedl sem tě k sobě, tebe do tebe uweda. Nebo tu sem sobě zwolil palác k bydlenj swému: chcessli tu bydliti semnau, nagdeš tu čehožs w swětě nadarmo hledal, pokog, utěssenj, sláwu a sytost wsseho, toť slibugi Synu můg, sklamán nebudeš, gako tamto.

Oddánj se Pánu Gežjssi celé.

3 Gá ty řeči slysse, a že to můg Spasytel, Gežjš Krystus, o němž sem y prwé w swětě powrchně něco slýchal, gest, srozuměw, ne gako w swětě s báznj a pochybowánjm, ale s plným potěssenjm a celau dowěrnostj, ruce sepna a gemu podáwage, řekl sem: Teď gsem Pane můg Gežjssi, wezmi mne sobě, twůg chcy býti a zůstáwati na wěky. Mluw služebnjku swému a dey ať poslauchám: powěž co chceš, a dey ať oblibugi, wzlož coť se ljbj, a dey ať nesu: obrať mne k čemu chceš, a dey ať stačugi: poruč co chceš, a co poraučjš dey: nechť gsem gá ničjmž, aby ty sám wssecko byl.

Kap. XXXIX.

Námluwa gegich ſpolečná.

Přigjmám to Synu můg od tebe, řekl on: ſlůgž w tom, buď, ſlug, a zůſtá-wey můg wlaſtnj. Můgs ſyce byl, a gſy, od wěčnoſti: ales toho prw neweděl. Gá ſem pro tebe potěſſenj to, k němuž tě ny-nj vwedu, dáwno giž ſtrogil; ales ty to-mu nerozuměl. Wedl ſem tě ceſtami diw-nými, ſkrze okolj a zápolj k ſobě: čehožs ty neznal, a co gá Reditel wſſech wywo-lených ſwých tjm obmýſſljm, neweděls: nýbrž ani djla mého při ſobě̌s neznime-nal. Ale bylk ſem s tebau wſſudy, a pro-to ſem tě poněkud ſkrze ty oklikу wodil, abych tě napoſledy tjm hlauběgi k ſobě v-wedl. Ničemu tě ſwět, ničemu wůdco-wé twogi, ničemu Salomaun, naučiti; ničjm také zbohatiti, ničjm naſytiti, ničjm žádoſtj ſrdce twého ſpokogiti, nemohli: nebo to w nich ſloženo nebylo čehos hle-dal. Ale gá tě naučjm wſſemu, gá zbo-hatjm, gá naſytjm. *Vblauženj náſſe maudroſt Božj řjdj.*

2 Tohoto toliko od tebe žádám, coskoli w ſwětě widěl, a gakákoli lidſká při wěcech zemſkých vſylowá-nj ſpatřil, na mne aby to wſſecko přeneſl a obrátil: to buď dokud gſy žiw twá práce a zaměſtknánj: a če-hož tamto lidé hledagj, a nenachá-zegj, toho gá tobě doſti dám, po-koge a radoſti. *Vſylowánj ſwětſká wſſecka přeneſti na Boha.*

3 Widěls w manželſkém ſtawu, gak kteřj ſe ſobě obljbj wſſecko opauſſtěgj, aby ſwo- *S gedinkým*

Kry=stem, wěč=ným Cho=těm, se spo=giti.

swogi byli: včiň ty také tak, opusť wsse=cko, y sebe samého, a odewzdey se mně pl=ně, a budeš můg, a dobřeť bude. Dokud toho nevčinjš, k žádnému mysli vpokoge=nj nepřigdeš, slibugiť. Nebo w swětě wssecko se měnj, čehokoli se myslj a kochá=njm držeti chtjti budeš, kro ně mne, wsse=cko tě gen sebau tak y ginák zaměstkná=wati a nepokogiti bude: a naposledy tě opustj, a kochánj kteréžs sobě w něm stro=gil, obrátjť se w žalost. Protožť wěr=ně radjm, Synu můg, pusť odewsse=ho, a chop se mne, buď můg, a gá twůg! Zawřeme se zde w schráně této spolu, a pocýtjš oprawdowěg=ssjch rozkossj než se w tělesném man=želstwj nagjti mohau. Mně se gen ljbiti, mne za rádce, wůdce, swědka, towarysse, a společnjka wssech swých wěcý, mjti hleď: a kdykoli ke mně mluwjš, řjkey: Gá toliko, a ty Pa=ne můg: o třetjho někoho starati se tobě nenj potřebj. Mne se gen drž, na mne hleď, semnau mile rozmlau=wey, mne obgjmey, mne ljbey: a odemne wsseho toho zase čekey.

Samé=ho Kry=sta za swůg zysk mj=ti.

4 Widěls w druhém stawu, gakými se nesskonalými pracemi lidé zysku hledagjce zanássegj, gakých fortelů chytagj, gakých nebezpečenstwj odwažugj. Ty kwalto=wánj ta wssecka za marnost měg, wě=da že gednoho toliko potřebj gest, přjzně Božj. A protož ty gedinéhо powolánj, kteréžť sem swěřil ostřjha=

ge,

ge, wěčně, upřjmě, tiſſe prácy ſwau weď, konec a cyl wſſeho mně poraučege.

5 Mezy včenými widěls gak oni wſſecko wyſſyhati ſe ſnažugj: tobě wrch vměnj bud, mne w ſkutcých mých zpytowati, gak gá tebe a wſſecko diwně řjdjm: tu materye k ſpeculowánj wjce než oni tamto nagdeš, a s newypravitedlnau oblectacý. Mjſto wſſech biblioték, kteréž čjſti neſkonalá práce, vžitek malý, čaſto ſſkoda, wždycky vſtánj a teſknoſt, tuto knjžku tobě dáwám, w njž wſſecky Artes ſložené nagdeš. Tu Grammatyka twá bude, ſlow mých powažowánj: Dialektyka, wjra k nim: Retoryka, modlitby a wzdychánj: Physica, ſkutků mých rozgjmánj: Metaphysica, we mně a wěcech wěčných ſe kochánj: Mathematica, dobrodinj mých, a naproti tomu newděčnoſti ſwěta, počjtánj, wáženj, a měřenj: Ethica twá, bude láſka má, kteráž tobě wſſech twých ke mně y bližnjmu činů regule dáwati bude. Wſſeho pak toho vměnj, ne aby widjn byl, než aby tudy ke mně ſe bljžil, hledati budeš. A we wſſem tom čjm ſproſtněgſſj tjm vmělegſſj budeš. Nebo ſproſtným ſrdcým mé ſwětlo ſe roznècuge.

6 Widěls mezy lékaři wyhledáwánj rozličných proſtředků k obhagowánj a prodlužowánj žiwota: ale ty k čemu by ſe gak dlauho žiw býti máš, freſowal? zdaž to w mocy twé geſt? Newyſſels na ſwět kdys chtěl, nepugdeš také z něho kdy chtjti budeš,

Saméhe Krysta znáti ſe včiti.

(Biblj)

Saméhe za neyleyſſjho lékaře poznáwati.

deš, ale má to řjdj prozřetedlnost. Protož ty hleď aby dobře žiw byl, a gá hleděti budu pokud žiw býti máš. Žiw buď sprostně a vpřjmě k mé wůli, a gá tobě k wůli budu lékařem twým; nýbrž gá budu žiwotem twým a dlauhowěkosij dnů twých. Syc bezemne y lékařstwj gedem gest; když gá poručjm y geď lékařstwjm býti musý. Protož gen mně žiwot swůg a zdrawj swé poruč, sám o to naprosto pokog mage.

A za rádce, wůdce, obhágce swého.

7 W Jurisprudencyš diwné a nesnadné lidské pletky spatřil, gak se o swé wěcy rozličně táhati wěj. Při tobě toto práwo vměnj buď, aby ani cyzýho ani swého žádnému nezáwiděl; co kdo má toho mu nechátwal, co kdo twého potřebuge toho mu nebránil; komus čjm powinnen oddáwal, komu y nad powinnost čjm prospěti můžeš, k tomu se powinného znal; pro pokog wšseho, y sám sebe, vstupowal; berelik kdo sukni, y plášť mu přidal; bigeli w ljce, y druhého mu nastawil. To gsau práwa má, gichž budešsli šsetřiti, pokog obhágjš.

Náboženstwj Krystowo gaké.

8 Djwals se w swětě, gaké lidé při prowozowánj nábozenstwj ceremonye a hádky tropj. Twé náboženstwj buď w tichosti mně slaužiti, a ceremonyemi se newázati: nebo gá tě gimi newáži. A když mi tak, gakž tě včjm, w du=

w duchu a prawdě slaužiti budeš, s žádným se giž dále o to, by tě pak y pokrytcem, kacýřem, a čjmkoli gmenowali, newad: ale gen předce tisse mne a služby mé hleď.

9 Mezy wrchnostmi a zpráwcy lidských společnostj, poznals gak se lidé rádi na přednj mjsta, a k zprawowánj giných, trau. Ale ty Synu můg, dokud gsy žiw, nižssjho mjsta wždycky hleď, a poslauchati raděgi než rozkazowati sobě winssug. Y snadněgssj zagisté, y bezpečněgssj, y pohodlněgssj gest za ginými státi, ne na sspicy. Pakli wždy zprawowati a rozkazowati chceš, zprawug sám sebe, dussit a tělo mjsto králowstwj odewzdáwám: kolik w něm audů, a w dussi rozličných hnutj, tolik poddaných mjti budeš, kteréž zprawowati hleď aby dobře bylo. A budeli se mé prozřetedlnosti něco mimo to wjc tobě poručiti ljbiti, gdi poslussně, a konecy pilně: ne pro chautku swau, než pro mé zawolánj. A gaká zpráwa w králowstwj geho.

10 W stawu wálečnjků spatřils, gak se tam w hubenj a pléněnj wlastnjho pokolenj hrdinstwj zakládá. Ale gá tobě giné nepřátely, na nichž od této chwjle rekowstwj dokazowati hleď, wyhlassugi, ďábla, swět, a wlastnjho těla twého žádosti. Těm se braň, a gak můžeš onyno dwoge od sebe odhá- A gaké wálky.

něg, posledny pak big a mordug: a když to vdatně konati budeš, dogdeš koruny, slawněgssj než gi ten swět má, slibugjť w gistotě.

W samém Krystusowssého dostatek. 11 Widěls také čeho lidé na hradě toho domněléh0 sstěstj hledagj, a w čem se pyssagj, w zbožj, rozkossech, a sláwě. Ale ty těch wěcy nedbey: nedáwagj ony pokoge, než nepokog, a gsau cesta k zámutkům. O množstwj zbožj procby stál? k čemuby ho žádal? žiwot málem stogj, a má wěc gest každého kdož mi slaužj, opatrowati. Protož ty hleď wnitřnj sobě poklady, oswjcenj a pobožnost, shromažďowati, a gá tobě giné wssecko přidám, nebe y země práwem dědičným tobě přináležeti budau, tjm buď gist. Aniž tě to gako onyno znjsti a tlačiti bude, ale obweselowati newymluwně.

Y družiny přemilé. 12 Lidé w swětě rádi hledagj towaryšstwa: ty se hluku sstřj, a samotnost milug. Towaryšstwo nenj než pomoc aneb k hřjchům, aneb k něgakým zbytečnostem, aneb aspoň k zahálce a mařenj času. Wssak sám negsy, nebog se, by y sám byl: gá gsem s tebau, a Angelů mých zástupowé, s námi rozpráwěti můžeš. Paklíby časem y widitedlného towaryšstwa předce žádostiw byl, těch kteřjžby téhož ducha byli hleď, aby wásse towaryssenj společné w Bohu se twrzenj bylo.

13 Onino w hogném kwasu, gjdle, pitj, rozsmjchu, radost zakládagj: tobě mjlo buď semnau a pro mne, když toho potřebj, lačněti, žjzniti, plakati, rány a wssecko trpěti. Pakliť pohodlných wěcý podám, také se (ne pro ně wssak, než pro mne a we mně) weseliti můžeš.

Y rozkossj.

14 Onino, gak po sláwě a cti dychtj, spatřils: ty powěsti lidske nedbey: mluwjli o tobě dobře či zle lidé, nic tobě na tom nezáležj, gestliže gá s tebau spokogen gsem. Když wjš že se mně ljbjš, o zaljbenj se lidem nestarg: gegichž přjzeň y nestálá, y neplná, y přewrácená gest: často milugj což nenáwisti hodné, a co hodné milowánj nenáwidj. Aniž se kdy wssechněm zachowati lze: gednomu se chtěge zljbiti, ginym se zosskliwjš. Wssecky tedy tak nechage, a mne samého hledě, neylépe včinjš: my když spolu w srozuměnj budem, nic tobě, gako ani mně, gazyk lidský neprřidá, neygme. Mnohým znám býti nehleden, Synu můg: slowautnost twá buď njzkým býti, aby třeba swět, by možné bylo, o tobě newěděl: to neylép a neybezpečněgi. Angelé mezy tjm mogi o tobě wěděti, a rozmlauwati, tobě na službu hleděti, twé činy na zemi y na nebi, když toho potřeba bude, ohlassowati budau, tjm gist buď. Owssem pak když čas naprawenj wssech wěcý přigde, k sláwě newyprawie

Y sláwy.

witedlné wssickni kdož ste se mně oddali, před Angely y wssjm swětem, přiwedeni budete: proti kteréž sláwě, wssecka toho swěta méně gest než stjn.

Tu wrch wsseho. 15 A protož Synu můg, summowně gesstě prawjm, mássli zbožj, uměnj, kráju, wtip, přjzeň lidskau, a cokoli se zdárného w swětě gmenuge, nic se tjm nepozdwihug: nemássli, nedbey o to; ale nechage wssech těch wěcý, buď že při tobě neb při giných gsau, tak gak gsau, wně, sám zde uwnitřku semnau obcjowánj swé měg. A tak obnaže se ze wssech tworů, y sebe samého také se odečta a odřekna, nagdeš mne, a we mně plnost pokoge, toť připowjdám.

Odewzdati se Krystu cele, wěc neyblahoslaweněgssj. 16 Y řekl sem: Hospodine Bože můg, porozumjwám že ty sám wssecko gsy, kdo tebe má, wsseho swěta snadně oželeti může, protože w tobě má wjc než žádati umj. Blaudil sem, giž tomu rozumjm, w swětě se taulage, a odpočinutj w wěcech stwořených hledage. Ale giž sobě žádného kromě tebe kochánj od této hodiny hewinssugi, tobě se hned teď nynj cele oddáwám: gen ty mne sám posylni, abych od tebe zase k wěcem stwořeným neodpadl, nesmyslnosti té, giž swět pln gest, znowu se dopausstěge. Milost twá ostřjhey mne, na tuť se spausstjm.

Kap. XL.

Pautnjk gak proměněn.

To když gá mluwjm, počne mi se wětšj gesstě swětlo dělati, a spatřjm obrázky ty kteréž sem prw ossaustané a olámané widěl, celé giž, a patrné, a krásné, nýbrž hýbati se tu před očima mýma začjnagjcý. Tolikéž ta rozmetaná polámaná kola w gedno se spogila, a z nich vsslechtilý gakýsy nástrog gako hodiny, běh swěta a diwnau Božj zpráwu wyobrazugjcý, se udělal. Zprawili se y ti žebřjkowé, a zhůru k oknu tomu, kterýmž se nebeské swětlo wpausstělo, postawili: tak že se tam, gakž sem porozuměl, wyhlédati mohlo. Křjdla pak, kteráž sem prwé s wysskubaným peřjm widěl, dostala nowého weliké ho peřj, kteráž wzaw ten kterýž semnau mluwil, Pán můg, přistal ge ke mně, a řekl: Synu, gá na dwau mjstech bydljm; na nebi w sláwě swé a na zemi w srdcy skraussenem. A ty od toho času chcy aby také dwoge obydlj měl; gedno zde doma, kdež sem y gá s tebau býti připowěděl: druhé v mne w nebi, kamž aby se wznássetí mohl, křjdla tato (genž gsau žádost wěcý wěčných a modlitby) tobě přidáwám: budeš mocy kdy budeš chtjti, ke mně se proletnauti, a tak ty semnau, a gá s tebau rozkoffe mjti. Wypsánj nowého rodu.

Kap. XLI.

Pautnjk do newjditedlné cýrkwe odkázán.

Mezy tjm pro otwrzenj tebe w tom, a pro skutečné wyrozuměnj potěssenj tomu k němuž sem tě nynj powolal, odsýlám tě mezy giné služebnjky swé, kteřj prwé giž swět opustiwsse mně se oddali, aby způsob gegich spatřil. Y kdež bydlj, Pane můg řekl sem, kde gich hledati budu? Odpowěděl: W swětě mezy ginými roztraussenj bydlj, ale gich swět neznå. Ty pak aby ge poznal, a přitom poněwadž w swětě gesstě, dokud tě odtud newezmu, budeš, aby před ssalbami geho bezpečen byl, mjsto brylj a uzdy w nižs prwé byl pogat, gá na tebe ted swé gho (genž gest poslussenstwj mé) wzkládám, aby žádného napotom, kromě mne nenásledowal. A přidáwámť tyto perspicylle: skrze něž y marnosti swěta, ač budessli na ně hleděti chtjti, lépe gesstě znamenati, y potěssenj wywolených mých spatřowati mocy budeš. (Těch pak perspicyllj okolek zewnitřnj byl Slowo Božj, sklo wnitřnj, Duch Swatý.) Gdiž giž, řekl, a gdi na to mjsto gehožs prwé pominul, a spatřjš wěcy takowé, gakýchžby sic tehdáž bez těchto pomocý, nebyl spatřil.

Nowá uzda a brylle.

2 Gá wzpomena kde se to bylo chybilo, wstanu, gdu žádostiwě a s chwátánjm: tak že ač hluk swěta wůkol mne byl, wssak sem ho giž ani nepozorowal. Y wegdu do chrámu, kterýž Křesťanstwj slaul, a vhlédage w negwnitřněgssj geho straně, genž gest kůr, oponu aneb zastřenj, gdu tam přjmo, nic na ty hádagjcých se po stranách sekty nehledě. Kdež sem neyprwé, a přjhodně, co to za kaut gest wyrozuměl: gmenowitě že Praxis Christianismi, t. Prawda Křesťanstwj, slowe. Gehož obestřenj dwoge bylo: zewnitřnj, kteréž se po wrchu spatřiti mohlo, bylo tmawé barwy, a slaulo Contemptus Mundi, pohrdnutj swětem: druhé wnitřněgssj bylo stkwělé, Amor Christi, milowánj Krysta: tjm dwogjm widěl sem že se to ohražuge, a od giných dělj: ale wnitřnjho po wrchu widěti nebylo. Za to zastřenj kdokoli wessel, byl hned ginakssj než ginj lidé: plný blahoslawenstwj, radosti a pokoge. Prawdiwj Křesťané mezy domnělými: a čjm se dělj.

3 Gá pak zewnitř gesstě stoge, a hledě, diwnau a vžasnutj hodnau wěc sem spatřil, že mnoho tisýc lidj okolo tohoto stánku wždycky chodj, a wssak do něho newcházegj, newidjli ho, či zprosta nedbagj, že se gim tak po wrchu sspatný zdá, newjm. Y včené w pjsmjch, y kněžj, y biskupy, y giné mnohé, domněnj swattosti o sobě magjcý, okolo sem obcházeti widěl, a některé sice y nahlédati tam, a wssak newcházeli: což mi ljtostiwé bylo. Když kdo bljže přistaupil, widěl sem že se mu aneb skulinkau swětlo zablesklo, aneb wůně zawanula a Prawdiwých Křesťanů málo, a proč.

po sobě táhla, že nechtěl nežhledati, kudyby se tam dostal. Ale y z těch někteřj hledati dweřj začnauc, a nazpět se ohlédagjc, když ge blesk swěta znowu zarazyl, zase se wraceli.

Nowého rodu newyhnutedlnost. 4 Neywlastněgssj pak přjčinu, proč se tak řjdcy tam dostáwali, ke dweřům zastřenj přistaupě, spatřil sem: gmenowitě, přeostrý examen, kterýž se tu držel. Nebo kdo tam chtěl, ten wssecko gměnj swé, y oči a vssi, y rozum a srdce swé, od sebe preč dáti musyl: proto že prawili, kdo Bohu chce maudrý býti, sobě znemaudřeti; kdo Boha vmětí, giné wssecko zapomenauti; kdo Boha mjti, giné wssecko opustiti, že musý. Protož když někteřj od gměnj a vměnj swého pustiti nechtěli, hádagjce se, že to k nebi nápomocné gest, zůstáwali wně, a do wnitř newcházeli. Kteřj pak pausstjni byli, widěl sem že gim negen ssaty přehledáwali, aby se něco zawinuté tam swětské marnosti nekrylo; ale (což neobyčegné ginde) y samy wnitřnosti, hlawu a srdce rozbjrali, aby něco nečistého Bohu přjbytku geho nenaprznilo. Což ač bez bolesti podstupowáno nebylo, nebeským wssak lékařstwjm tak přjhodně se konalo, že žiwot rozmnožowalo raděgi nežli zmenssowalo. Nebo na mjsto krwe, kteráž se tjm bodenjm a řezánjm wycezowala, zažžehal se w audech oheň gakýsy, kterýž člowěka w giného proměňowal, tak že takowý každý sám se

sobě

sobě diwil, že až posawád tak nevzitečnými břemeny se obtěžowal, to čemu swět maudrost, sláwa, weselj, bohatstwj (an w prawdě negsau než tjhoty) řjká, na sebe bera. Tu sem widěl gak chromj poskakowali, zagjkawj řečňowali, hlaupj filozoffy zahanbowali, nic nemagjcý wssecko se mjti prawili.

5 To gá v dweřj spatře, hlauběgi sem za to zastřenj wessel, a na gegich wěcy (neyprwé weřegně wssechněch, potom w někte- rých powolánjch) s newyprawitedlným posěssenjm se djwage, wssecko tu swětu naodpor sem spatřil. W swětě zagisté wssudy slepotu a mrákotu, tuto gasné swětlo sem spatřil: w swětě ssalbu, tuto prawdu; w swětě neřádů plno, tuto sám vsslechtilý řád; w swětě kwaltowánj, tuto pokog; w swětě starosti a fresuňky, tuto radost; w swětě nedostatky, tuto hognost; w swětě otroctwj a porobu, tuto swobodu; w swětě wsse nesnadné a těžké, tuto wsse lehké; w swětě žalostné odewssad přjhody, tuto samu bezpečnost. Což wsse ssjřegi trossku poznámjm.

Cýrkew na ruby obrácený swět.

Kap. XLII.

Wnitřnjch Křesťanů swětlo.

Swět, a kdož w něm tápá, domněnjm toliko téměř se řjdj: w činech swých gedni druhých gen se držjc, omatem gako slep

Prawých Křesťa-

nů dwoge swětlo. slepj wssecko dělagjc, tytýž tu y tam zawazugjc a wstrkugjc. Ale těmto gasné dwoge wnitř swětlo swjtj, swětlo rozumu, a swětlo wjry; kteréž oboge Duch Swatý řjdj.

1) Swětlo rozumu. 2 Neb ačkoli tám wcházegjce rozumu odkládati a odčjtati se musegj, wssak gim geg zase Duch Swatý, a to přečisstěný a wybraussený, nawracuge; tak že gako plnj očj gsau, kudykoli w swětě chodj, cokoli nad sebau, pod sebau, wůkol sebe, widj, slyssj, woněgj, okaussegj, wssudy ssiepěge Božj widj, a wssecko pěkně k Božj bázni obraceti vměgj. Tjm gistě nadewssecky swěta filozoffy maudřegssj, kteréž Bůh sprawedliwým saudem zaslepuge, aby wssecko se wěděti domnjwagjce, nic newěděli, ani co magj, ani čeho nemagj; ani co dělagj, ani čeho dělati magjce nedělagj; ani kam a k gakému cýli gdau, a dogdau, znamenati neuměli. Gegichž uměnj na ssupiné toliko se stawuge, to gest, na zewnitřnjm zewlowánj: k wnitřnjmu gádru, genž gest wssudy rozlitá Božj sláwa, nepronikà. Ale Křesťan we wssem což widj, slyssj, maká, wonj, okaussj, Boha widj, slyssj, maká, wonj, okaussj: wssudy sebau gist gsa, že to ne domněnj, ale gistá prawda gest.

2) Swětlo wjry. 3 Owssem pak swětlo wjry gemu gasně swjtj, aby giž negen co widj a slyssj a sobě přjtomné má, ale y wssecko nepřjtomné a neviditedlné, widěl a znal. W slowu zagisté swém Bůh y to co

nad

nad nebesy w wýsosti, a pod zemj w propasti gest; y to co před swětem a za swětem bylo a bude, wygewil. Čemuž Křesťan wěře tak gako před očima gisté wsseckо to má; gessto swět do toho se wprawiti nemůž. Nechce swět než očitých rukau, aby co w hrsti držj, tomu wěřil: Křesťan pak tak směle na newiditedlné, nepřjtomné, budaucý wěcy se spausstj, že sobě pro ně přjtomné ty ossklíwj. Swět nechce než důwodů: Křesťan na holých Božjch slowech dosti má. Swět záwazků, základů, rukogemstwj, pečetj, hledá; Křesťan sobě za wssecky gistoty samu wjru stawj. Swět sebe rozličně podhlédá, zkussuge, prubuge, stjhá: Křesťan na Božj prawdomluwnost wssecko wážj. A tak kdež swět wždycky má na čemby se zastawowal, pochybowal, dotazowal, rozpakowal: Křesťan wždycky má pročby cele wěřil, poslauchal, podkloňowal se; proto že gemu swětlo wjry swjtj, aby že tak nepromĕnitedlné gest, a ginák býti nemůže, widěl a wěděl, by pak y swětlem rozumu newsseho dosahowal.

4 Tu sem y gá w tom swětle se ohlédna, diwné předivné wěcy spatřil, wjc než ge wymluwiti mohu. Napowjm aspoň něco. Widěl sem před sebau swět tento gako nĕgaký přeweliký hodinný nástrog, z rozličných widitedlných y newiditedlných materyj složený, a wssak sklenný, prohledacý a křehký, wssechen: a na tisýce, nýbrž tisýce tisýců, wětssjch y menssjch slaupků, kol, háků, Diwy Božj spatřené w tom swětle, swěta běh.

kü, zaubkü, a wraubků, magjcý, an se wsse hýbalo a hmýzylo, gedno ske- ze druhé: něco tisse, něco s ssustem a hrkotem rozmanitým. W prostřed pak wsseho stálo negwětssj hlawnj, newiditedlné wssak, kolo, od něhož wssech giných rozličné to hýbánj po- cházelo, newystižitedlným gakýmsy způsobem. Nebo duch kola toho rozcházel se po wssem, a řjdil wssecko: což ačkoli gak se dálo plně mi wystj- hnauti možné nebylo, že se wssak dá- lo w prawdě, welmi gasně a pozor- ně sem widěl. Toto pak bylo mi y diw- né y libé náramně: že ačkoli se wssecka ta kola swjgela a mjgela wždycky, nýbrž zaub- kowé a wraubkowé, y kola sama, y slau- powé wywinowali se a wypadali, běh wssak weřegný nepřestal nikdý: proto že se to diwným gakýmsy tagného toho řj- zenj způsobem dosazowalo, doplňowalo, a obnowowalo wssecko wždycky zase.

Kterak tagným Božjm řjzenjm wssecko gde.

5 Swětlegi powjm. Widěl sem stáwu Božj, gak mocy a Božstwj geho plná gsau nebesa, y země, y propast, y což se wen z swěta až do neskonalých stran wěčnostj my- sliti může. Widěl sem prawjm gak Wsse- mohaucnost geho wssecko prestupowala, nýbrž za základ stála wssemu: a co se koli po wssj ssirokosti swěta toho děge, wůlj toli- ko geho že se děge, w negwětssjch y neg- menssjch wěcech, wssecko spatřil sem.

Zwlásstě při lidech.

6 A nechť o lidech obzwlásstě mluwjm, widěl sem gak naprosto wssickni, do-

brj

břj y zlj, w Bohu toliko a Bohem žiwi gſau, hýbagj ſe, a w bytu trwagj, každé gegich hnutj a dchnutj, toliko z Boha a mocý geho ſe děge. Widěl ſem gak ſedm očj geho, každé tiſýckrát gaſněgſſj než ſlunce, wſſecku zemi procházegj, a wſſecko což w ſwětle y we tmě, zgewně y tagně, y w neyhlubſſjch mjſtech ſe děge, ſpatřugj, a wſſechněm lidem vſtawně do ſrdce hledj. Spatřil ſem také gak miloſrdenſtwj geho rozplýwá ſe na wſſecky ſkutky geho: neydiwněgi z té ſtrany kde ſe lidj dotýká. Nebo ſem widěl gak ge wſſecky miluge, a gegich dobrého hledá, hřeſſjcý ſnáſſj, prowiňugjcým promjgj, bloudjcých wolá, nawracugjcý ſe přigjmá, prodléwagjcých čeká, zpěčugjcým ſe ſhowjwá, dráždjcým ſebe přehlédá, kagjcým odpauſſtj, kořjcý ſe obgjmá; nevmělé včj, truchliwé těſſj, před pádem wyſtřjhá, po pádu zdwjhá; proſýcým dáwá, neproſýcým ſám poſkýtá; tlučjcým otwjrá, k netlučjcým ſám ſe tluče; hledagjcým nalézti ſe dáwá, nehledagjcým ſám na očj gde.

7 Než ſpatřil ſem zaſe hroznau a ſtraſſliwau k způrným a newděčným zůřiwoſt, gak ge hněwiwě prchliwoſtj ſwau ſtjhá a doſtjhá, kamkoli ſe obracegj: tak že vgjti ruce geho nemo-

K hrůzy zlým.

mo-

možné, a vpadnauti w ni nesnesytedlné. Summau, tu wssickni ti Bohu oddanj spatřugj, gak hrůza a welebnost Božj nadewssjm panuge, a geho toliko wůlj wssecky neywětssj y neymenssj wěcy se děgj.

Kap. XLIII.

Swoboda Bohu oddaných srdcý.

Prawj Křesťané nepohnutj gsau, Odtud gim gde to čehož wssickni neymaudřegssj swěta w swých wěcech darmo hledagj: plná gmenowitě swoboda mysli, aby žádné wěcy kromě Boha podrobeni a zawázáni nebyli, proti swé wůli něco činiti powinni gsauce. Gessto w swětě wssudy na strž plno bezděčnosti sem widěl: každému ginák než winssowal geho wěcy ssly, každý se wjc než slussela buď sebau buď giným wázal, a násylím buď swé wlastnj wůle buď giných tažen gsa s sebau neb giným wždycky bog měl. Tuto wsse ticho. Nebo každý z nich Bohu se cele oddada, nic na žádnau ginau wěc nedbal, a žádného kromě Boha, nad sebe wyšssjho neposnáwal. Protož rozkazů swěta neposlauchali, sliby geho od sebe pryč házeli, pohrůžkám se smáli: zewnitřnj wssecko za sspatné pokládagjce, proto že wnitřnjm swým dobrým gisti gsau.

A newstupnj. 2 To působj že Křesťan, ginák sye přjstupný, snadný, ochotný, služebný gsa, w prywilegium wssak srdce ne-

newstupný gest. Protož se ani přátely ani nepřátely, ani pánem ani králem, ani ženau ani dětmi, ani sám sebau naposledy, tak neważe, aby gim k wůli něco z vmyslu swého, gmenowitě z bázně Božj, změniti měl: než kráčj sobě přjmým krokem wssudy. Co swět koli dělá, powjdá, hrozý, slibuge, poraučj, prosý, radj, nutj, on sebau nikam hnauti nedá.

3 Swět gakož wssudy přewrácený gest, a mjsto prawdy stjn lapá, tak y tuto: swobodu w tom zakládage, aby kdo sobě wolen gest, žádnému se w ničemž nechtěl propůgčowati, bud lenost, neb pýchu, neb wássen tjm prowodě. Ale Křestan daleko ginák činj; kterýž ohradě gen srdce dobře, aby se w swobodě swé samému Bohu chowalo giné wssecko k bližnjho potřebám obracý. Gakož sem widěl a poznal, že nad člowěka Bohu oddaného nic w swětě služebněgssjho, a nech třeba djm, otročtěgssjho nenj: kterýž y w neymenssj služby, za něžby se swětem opogený styděl, rád s ochotnůstj se wydáwá. Když gen že co bližnjmu prospěti můž widj, nic se nerozpakuge, nic neodkládá, nic sebe nelituge, nic konané swé služby nezweličuge, neodrhá, nepřestáwá: bud že wděčnost neb newděčnost widj, předce slaužj pokogně a wesele.

Neywyšsj swoboda, a neywyšsj poroba spolu.

4 O blahoslawená porobo synů Božjch, nad niž nic swobodněgssjho wymyssleno býti nemůže: kdež člowěk Bohu samému se podrobuge,

A gak to pěkná wěc.

aby ginde wssudy rozwázán byl! O nesstastná swěta swobodo, nad niž otroctěgssjho nic býti nemůže: kdež člowěk samého Boha nedbage, giným wěcem mizerně se w manstwj podrobowati dá: gmenowitě kdež slaužj tworům nad nimiž panowati měl, a odporuge Bohu gehož posl auchati měl. O smrtedlnj kéž tomu rozumjme, že gediný gest, gediný toliko, wyšssj nad nás, Hospodin Včinitel náš, a budaucý Saudce: kterýž sám moc mage rozkazowati nám, nerozkazuge wssak gako otrokům, ale gako djtek žůwe ku posluſſenstwj swému; swobodné nás, a neswázané, y když poslaucháme, mjti chtěge. Gistě žeť Krystu slaužiti, gest kralowati. Nýbrž manem Božjm býti wětssj gest sláwa, nežli wssého swěta monarchau býti: a co pak přjtelem a djtětem Božjm býti bude.

Kap. XLIV.

Řád wnitřnjch Křesťanů.

Práwa Božj krátká.

Swobodné syc chce mjti Pán Bůh djtky swé, a wssak neswéwolné: protož ge gistými řády ohradil, lépe a dokonalegi, než sem podobného co kde w swětě znamenati mohl. Tam zagisté wssudy plno neřádů: někudy proto, že žádného gistého spořádánj nemagj: někudy že magjc k němu nestogj, sem widěl. Ale tito w zastřenj bydljcý, přewsslechtilý řád y magj, y geho ostřjhagj. Magj zagisté od samého

Boha sobě wydaná práwa, plná sprawedlnosti, gimiž nařjzeno gest. I. Aby každý Bohu oddaný geg toliko gediného Boha měl a znal. II. Gemu w duchu a prawdě, bez fintowánj sobě negaké tělesnosti, slaužil. III. Gazyka swého ne k vrážení ale oslawowánj důstognéh0 geho gména, vžjwal. IV. Časy a chwjle k službě geho nařjzené, ne k ginému než k wnitřnj y zewnitřnj geho službě wynakládal. V. Rodičům a giným sobě od Boha předstawených poddán byl. VI. Žiwotu bližnjho nesskodil. VII. Čistoty těla ostřjhal. VIII. Cyzých wěcy sobě neosobowal. IX. Falsse a ossemetnosti se wystřjhal. X. A naposledy y mysl w ssrancých a mezech zřjzených zdržowal.

2 Summa wsseho gest, aby každý Boha nadewssecko což gmenowáno býti může, milowal: a bližnjmu tak gako sám sobě vpřjmě přál. Kterauž dwěma slowy obsaženau práw Božjch summu, welmi sem chwáliti slyssel: y sám, že za wssecky nesčjslné zákony, práwa, a zřjzenj swětská stogj, nýbrž tisýckrát nad ně dokonalegssj gest, shledal a zkusyl. Summa gich we dwau slowjch

3 Kdo zagisté Boha z celého srdce miluge, tomu netřeba mnoho předpisowati, kdy, kde, gak, a kolikrát Bohu slaužiti, klaněti se, a geg ctjti má: proto že samo to srdečné s Bohem spogenj a ku poslussenstwj hotowost neyliběgssj gemu poctau gest, a člo- Zákonů obssjrných Křesťan prawý nepotřebuge.

a člowěka aby wždycky a wssudy sám w sobě chwálil, a wssemi činy swými slávu geho obmýsslel, wede. Tak kdo bližnjho gako sám sebe miluge, nepotřebuge obssjrných nařizowánj, kdeby, kdy, a w čem, geho ssetřiti měl, w čem gemu nesskoditi, w čem dluh powinný nawraceti: sama zagisté láska, gak se k němu chowati má, plně gemu wssecko powj a vkáže. Zlého člowěka znamenj gest wssudy práw žádati, a co se činiti má, z regster toliko chtjti wěděti: proto že nám doma w srdcy prst Božj vkazuge, co sobě chceme to že gsme y bližnjmu powinni. Ale na ta wnitřnj wlastnjho swědomj swědectwj poněwadž swět nedbá, a gen po wrchnjch řádů ssetřj, tjm gest že žádného prawého řádu w swětě nenj: než gen podhlédánj, nedowěřowánj, nedorozuměnj, záșstj, různice, záwisti, nenáwisti, krádeže, wraždy, a co toho wjc. Bohu práwě oddanj na swědomj swé gedince dagj pozor, co gim to zapowjdá, do toho negdau, co vkazuge že činěno býti má, činj, nic se na zysk, přjzeň, a cokoli neohlédagjce.

Mezy prawými Křesťany gednomyslnost.

4 Odtud wyplýwá gednostegnost gakásy, aneb gich wssech k sobě podobnost, že gakoby do gedné formy sliti byli wssickni tak gsau: wssickni to též smýsslegj, to též wěřj, to též chtěgj a nechtěgj, proto že od gednoho a téhož ducha wyvčeni gsau. A ku podiwu gest, že (což sem tu s ljbostj spatřowal) lidé kteřjž nikdý geden druhého newi-

widěl a neslyssel, a přes swět třeba od sebe wzdáleni gsau, gakoby wssak geden druhému z oka wypadl, nýbrž gakoby geden w druhém seděl to též mluwj, to též widj, to též cýtj. Tak že ač darů rozdjlnost weliká gest, gako na nástrogi hudebném strun neb pjssťal, rozdjlný tenssj a tlustssj zwuk: libá wssak gich spoluwznějcých harmonya. Což křesťanské gednoty důwod; nýbrž wěčnosti, kdež gednjm duchem wssecko se konati bude, předpkázánj.

5 Z gednostegnosti té gednočitedlnost pocházý, že se s gednjm radugjcým wssickni radugj, rmautjcým rmautj. Přezlau sem byl w swětě wěc znamenal, kteráž mne negednau zkormautila, že když se někomu zle wedlo, ginj z toho plésali; když blaudil, ginj se smáli; když bral sskodu, ginj z toho zysku hledali; nýbrž pro swůg zysk, potěssenj a kratochwjl, sami bližnjho k pádu a sskodě přiwodili. Mezy těmito gináče sem nassel: nebo každý tak dobře a pilně od bližnjho gako od sebe, nesstěstj a nepohodlj odháněl: pakli odwrátiti nemohl, traudil se, neginač než gakoby se geho samého dotýkalo: gakož se dotýkalo, proto že gedno srdce a gedna dusse byli wssickni. Gakož zagisté železnj w kompasých gazýčkowé magnesem potřeni gsauce, wssickni se k gedné a též straně swěta obracegj: tak těchto srdce duchem lásky potřené gsauce, wssecka se w gednu a tuž stranu: w sstěstj k radosti, w nesstěstj k zámutku obracegj. A tu sem poznal, že to falessnj gsau Křesťané, kteřj swé

A gednočitedlnost.

gen wěcy pilně wedau, bližnjch nedbagj; z které strany ruka Božj doléhá, odtud se pilně odwracugj, a swé gen hnjzdo ohražugjce, giných wně na wětru a déssti nechàwagj. Ginák tuto, ginák sem spatřil: když geden trpěl, ginj neplésali; když geden lačněl, druzý nehodowali; když geden w bogi stál, druzý nespali: ale společně wssecko konáno bylo, až mjlo bylo na to se djwati.

A we wssem dobrém zdjlnost

6 Z strany statku, widěl sem že ač na wětssjm djle chudj byli, toho čemuž swět zbožj řjká, málo magjcý a dbagjcý, měl wssak wždy předce každý téměř swého wlastnjho nětco: tak wssak že se s tjm neskrýwal a před ginými (gakž se w swětě děge) newtutláwal, než měl to gako na obec, hotowě a ochotně, když komu potřebj bylo, poskytage a propůgčuge. Tak že wssickni mezy sebau s statkem swým zacházegjcý byli, neginák než gako za gednjm stolem stoljcý s nádobjm, kteréhož wesměs gednostegným práwem užjwagj. Což wida, zahanbil sem se, že u nás často se naodpor děge, gedni domy swé nádobjm, ssatami, potrawami, zlatem a střjbrem, gak nejwjc mohau naplňugj a přeplňugj; ginj mezy tjm neméně služebnjcy Božj gsauce, sotwa se čjm přikryti, neb wyžiwiti magj. Srozuměl sem prawjm, že ta wůle Božj nenj: swěta to gest, přewráceného swěta, křtalt, aby gedni wssperkowanj, druzý nazý chodili; gedni přesycenjm řjhali, druzý hladem zýwali; ge-

gedni pracně wydělávali, druzý marně vtráceli; gedni kratochwjlili, druzý kwjlili. Z čehož při gedněch pýcha a giný-mi pohrdánj, při druhých ljtost a oněm záwiděnj, y ginj neřádowé, gdau: tuto nic toho, wssecko wssechněm společné, y ta dusse.

7 Odtud gde gich k sobě wespolek domácnost a odewřenost, a swaté towaryšstwj: tak že se wssickni wespolek gakkoli a powolánjmi od sebe rozdjlnj, za bratřj držj a magj. Nebo prawj oni, že wssickni gsme z gedné krwe posslj, gednau krwj wykaupeni a obmyti, gednoho otce djtky, gednoho stolu vžjwagjcý, gednoho dědictwj w nebesých čekagjcý ɹc. geden nad druhého, krom wěcý připadných, že nic nemá. Protož sem widěl, gak gedni druhé přjwětiwostj y počestnostj předcházeli, y ochotně sobě wespolek slaužili, a každý mjsta swého k wzdělánj giných vžjwal. Kdo radu měl, radil; kdo vměnj, včil; kdo sýlu, giné zastupowal; kdo moc, w řádu zdržowal. Zblaudilli kdo w čem, ginj ho vpamatowali: zhřessilli, potrestali: a každý se y pamatowati y trestati rád dal, wssecko podlé vkázánj naprawiti hotow gsa, y to tělo od sebe dáti, kdyby že gemu nepřináležj, vkázáno bylo. A mezy sebau domácnost.

Kap. XLV.

Bohu oddaným srdcým wsse lehko a snadno.

Boha poslauchati snadno.

Aniž gim trpce něgak přicházý w řádu takowém státi, nýbrž to ljbost a rozkoš gegich: gessto w swětě widěl sem, že gen bezděčně každý stogj k čemu musý. Těmto zagisté zodgjmage Bůh srdce kamenná, masyptá dal do těla, ohebná a powolná ke wsselikė wůli Božj. A ač gim těch y giných nesnadnostj dábel lstiwými wnukánjmi, swět pohorssitedlnými přjklady, tělo přirozenau swau k-dobrému wáhawostj, nemálo dělagj; oni wssak toho nic nedbagj, dábla střelbau modliteb odháněgjce, swětu sstjtem neproměnného vmyslu se zamjtagjce, tělo bičem kázně ku poslussenstwj doháněgjce, konagj swau wěc wesele, a přebýwagjcý w nich Duch Krystů dodáwá posyly, aby se gim ani chtěnj, ani skutečného činěnj (podlé mjry zdegssj dokonalosti) nedostáwalo. Tak sem gá tu w skutku shledal, že slaužiti Bohu celým srdcem, ne práce gest, ale rozkoš: a porozuměl sem, že kdo se přjliš že lidé gsau wymlauwagj, mocy a platnosti rodu nowého nerozuměgj, a snad ho ani nedosáhli: w čemž nechť se opatřj. Gá sem newiděl aby kdo mezy těmito mdlobau těla, oswobozowánj sobě hřjchů zastáwal: aneb křehkostj přirozenj spáchanau zlost wymlauwal. Než widěl sem, že když kdo celé srdce tomu kterýž

ge stwořil, wykaupil, a za chrám poswětil, oddal, za srdcem gjž ginj audowé powolně a powlowně kam Bůh chtěl tam se klonili. O Křestane kdož gsy koli, dobuď se z okowu těla, ohleden, zkus a pozney, že překážky kteréž sobě w mysli maluges, mensſj gsau nežli aby wůli twé, gestliže oprawdowá gest, zbrániti mohly.

2 Negen pak činiti co Bůh chce, ale y trpěti co Bůh wzkládá, widěl sem že snadné gest. Nebo tu negedni poličkowánj, plwánj, bitj, od swěta snásſegjce, radostj plakali, a ruce k nebi zpjnagjce Boha chwálili, že ge hodné učinil nětco také pro swé gméno trpěti: aby negen w ukřižowaného wěřili, ale také gemu ku poctiwosti sami křižowáni byli. Ginj, gichžto nepotkáwalo, záwiděli oněm záwistj swatau, hněwu Božjho bez kázně, a odlaučenj od Krysta bez křjže, se obáwagjce: tak že y metlu y hůl Božj ljbali, kteréžkoli nawsſtjwila, y křjž gakýkoli. Pro Krysta trpěti mjlo.

3 To pak wsſe odtud gde, že se Bohu se wsſj swau wůlj tak oddali, aby nic giného činiti, ničjm giným býti, nežádali, než gak Bůh chce. A protož cokoli ge potkáwá, že gim od Boha, z prozřetedlného geho uwážení pocházý, gisti gsau. A takowýmť se giž nenadáleho nic přihoditi nemůž! poněwadž sobě rány, žaláře, muky, a smrt, mezy dobrodinj Božj počjtagj. Dobře a zle se mjti, gednostegné gim gest: kro- Ta ochotnost odkud gest.

mě že onono za podezřelegſſj, toto bezpečněgſſj ſaudj: protož ſe w nepohodljch, ranách a gjzwách ſwých kochagj, a gimi chlubj. Summau tak gſau otrlj w Bohu, že netrpjli něco, zaháleti ſe a čas mařiti domnjwagj. Ale zdrž od nich ruku kdo můžeš! Nebo čjm chtiwěgi hřbetu naſtawugj, tjm tjžegi geſt bjti ge: čjm gſau podobněgſſj k bláznům, tjm nebezpečněgi wyſmjwati ge. Kteřj zagiſté giž ne ſwogi, ale Božj gſau, co ſe gim děge, Bůh ſobě wſſecko přičjtá.

Kap. XLVI.

Swatj wſſeho hognoſt magj.

Přeſtati na tom co kdo má, prawé bohatſtwj.

Swět plný geſt Maret, běhagjcých a těkagjcých, pachtugjcých ſe a ſhánějcých ze wſſech ſtran, a wſſak doſti nikdý nemagjcých. Ale tito ginau powahu magj: každý aby tiſſe v noh Pána ſwého ſeděl, na tom, a což ho při tom potkáwá, doſti mage. Za neylepſſj zagiſté zbožj držj Božj w ſobě přebýwagjcý miloſt, gjž ſe gedince těſſj: zewnitřnj wěcy kterýmž ſwět zbožj řjká, wjce za zawazedlo než zyſk gaký magj, gich wſſak pro potřebu žiwota, pro potřebu prawjm, vžjwagjce. Protož cokoli gich Pán Bůh komu vdělj, málo neb mnoho, každý ſe prawj doſti mjti. Wěřj zagiſté, a cele ſe na to ſpauſſtěgj, že pod Božjm opatrowánjm gſau, a protož za neſluſſné ſaudj přes Božj poſkýtánj něčeho ſobě wjce žádati.

2 Diwnau ſem tu wěc widěl: gedni ſtatku, ſtřjbra, zlata, korun, ſcepter, doſti měli, (nebo y takowé mezy ſwými Pán Bůh má) ginj nic téměř, kromě odpolu nahého hladem a žjznj wyſchlého těla: a wſſak onino nic ſe nemjti, tito wſſecko ſe mjti prawili; obogj gednoſtegné dobré myſli gſauce. A tu ſem porozuměl, že w prawdě bohatý geſt ten, a ničeho ſe mu nedoſtáwá, kdož na tom co má přeſtati vmj: gemuž mnoho, málo, nic peněz; weliký, malý, žádný domček; nákladné, chatrné, žádné ſſatſtwo; množý, geden, žádný přjtel; wyſoké, njzké, žádné mjſto, neb vřad, neb čeſt, neb powěſt; ſummau něčjm neb ničjm býti, wſſe gedno a též geſt: gak gmenowitě Bůh chce a geg wede, neb ſtawj, neb ſázý, tak aby ſſel, ſtál, seděl, wſſe že dobře geſt, a lépe než on rozumj, wěře.

3 O blahoſlawená a winſſowánj hodná hognoſti! gak ſſťaſtnj gſau kteřjž tak bohatj gſau! Nebo byť pak někteřj w očjch ſwěta bjdnj a mizernj byli, w prawdě wſſak gſau tiſýckrát lép než gacý ſwěta boháčj opatřenj, y z ſtrany wezdegſſjch wěcý. Tito zagiſté ſami ſwogi opatrowatelé gſau y s ſwým ſtatkem tiſýcerým přjhodám poddánj, oheň, woda, rez, zlodějj ꝛč. o to ge připrawugj: onino pak opatrownjka magjce Boha, wždycky v něho wſſech potřeb žiwý ſklad magj; kterýž ge každodenně z ſſpižjrny ſwé krmj, z komory ſwé odjwá, z pokladnice ſwé na vtra-

Pobožným ſe ničeho nedoſtáwá.

tu wydáwá. Ne k vplnémuli dostatku, k slušné wšſak potřebě wždycky: ne podléli rozumu gegich, podlé wšak swé prozřetedlnosti, na kteréž oni tisýckrát raděgi než na rozumu swém, přestáwagj.

Kap. XLVII.

Bezpečnost Bohu oddaných lidj.

Stráž angelská.

Ačkoli pak nic se w swětě tak obnažené, a wšseligakým nebezpečenstwjm poddané nezdá, gako pobožných obor, na něž ďábel y swět sſkaredě hledj, tepau, bigj; gá wšſak welmi sem ge zaopatřené widěl. Nebo y sama společnost gegich weřegně obehnána byla ohniwau zdj, kterauž když sem blјž přistaupil, hýbati se spatřil sem: nebo nebyla giného nic než otočenj mnoha tisýc tisýců Angelů wůkol, pro něž žádnému nepřjteli ani přistaupiti možné nebylo. Y mimo to každý z nich gednoho měl od Boha sobě přidaného a zřjzeného Angela ochránce, kterýžby na něg pozor měl, a před nebezpečenstwjmi a osýdly, gamami a zálohami, pastmi a nástrahami gakýmikoli bránil a hágil. Gsau zagisté (poznal sem to a spatřil) milownjcy lidj, gakožto spoluslužebnjků swých, když ge k powinnosti, k njž od Boha stwořeni, státi widj: těm oni rádi slaužj, před ďáblem a zlými lidmi, y nešſťastnými přjhodami střehau, y na rukau kde potřeba nosýce, od vrazu hágj. A tu sem porozuměl, gak na pobožnosti mnoho záležj: poněwadž krásnj ti a čistj duchowé, tu to-

liko kde wůni ctnostj cýtj, se držj, smradem hřjchů a nečistot odháněni býwagj.

2 Widěl sem také (čehož zatagiti nesluſſj) giný vžitek swatého toho newiditedlného towaryšſtwa: že gmenowitě oni negen mjsto strážných, ale mjsto preceptorů gsau wywoleným: gimž o těch y giných wěcech často tagná náwěſſtj dáwagj, y hlubokým skrytým tagemstwjm Božjm wyvčugj. Nebo poněwadž oni na twář wſſewědaucýho Boha wždycky hledj, nemůže před nimi nic ze wſſech wěcý, gichž nábožný člowěk žádati může, skryto býti, a oni co sami znagj, a ku potřebě wywolených přináležj, za dowolenjm Božjm gim zgewugj. Odtud gest že často srdce pobožných, y což se ginde děge, cýtj, w žalostných wěcech truchliwé, w potěſſených weselé se nacházege. Odtud gest, že skrze sny a giná widěnj, aneb y tagná wnukánj, to neb giné, což se buď stalo neb děge, neb djti bude, w mysli se gim maluge. Odtud y giné gakékoli darů Božjch w nás se množenj, bystrá vžitečná přemyſſlowánj, rozličné diwné Invencý, gimiž člowěk často sám sebe přewyſſuge, a odkud mu to gde, newj. O blahoslawená ſſkolo synů Božjch! Toť gest což často wſſecku swětskau maudrost k strnutj přiwodj, když widj an někdy prostý člowjček diwná tagemstwj mluwj, budaucý swěta a cýrkwe proměny, gakoby na ně hleděl, předzwěstuge, geſſtě na swět nezrodilé krále a hlawy swěta zegména gmenuge, a

Angelé preceptoři náſſi.

giné wěcy, gichžby se žádným hwězd zpytowánjm, ani gináč lidským wtipem domysliti lze nebylo, předoznamuge a hlásá. Kteréž wssecky wěcy takowé gsau, že se zo—ě dosti Bohu Opatrowniku swému wyděkowati, a těch nebeských powčowatelů swých dosti namilowati nemůžeme. Ale nawraťme se k bezpečnosti pobožných.

Bůh swým pawéza.

3 Spatřil sem pak že negen angelskau ochranau, ale y welebnau Božj přjtomnostj ohrazen byl každý z nich, tak že z nich hrůza ssla těm kteřjž se gich přes wůli Božj dotýkati chtěli. Widěl sem na některých zázraky, kteřjž házýni byli do wody, do ohně, lwům a zwěři diwoké k sežránj 2c. nic se gich wssak nechytila žádná rána. Na některé lidská wztekłost hanebně dorážela, zástupowé tyranů a katanů obstupowali, y s množstwjm náhončj giných: tak že někdy mocnj králowé a celá králowstwj až do vnawenj se s nimi, zkazyti chtjce, namáhali, gim wssak nebylo nic, stáli sobě neb chodili, swého powolánj hledjce wesele. A tu sem porozuměl, co to gest Boha mjti za sstjt swůg, kterýž když služebnjkům swým gisté wěcy na swětě k wyřjzenj poraučj, a oni to zmužile konagj, on w nich a wůkol nich přebýwage, gich sobě gako zřjtedlnice oka swého ssetřj, aby ne dřjwe, leč po wyřjzenj proč na swět posláni byli, padnauti mohli.

4 Což

4 Což oni také znagj, a na tu Božj ochranu wesele se spausstègj. Slyssel sem tu některé z nich chlubiti se, že se nebogj, by stjn smrti tu stál, by tisýcowé tisýců wůkol nich se kladlo, by se wssecken swět baužil, by se země podwracela do prostřed moře, by ten swět pln ďáblů byl 2c. O přesstastná w swětě neslýchaná bezpečnosti, když člowěk tak w ruce Božj zawřený a schowaný, wssechněm giným wěcem z mocy wyňatý gest! Rozumègmež tomu ó wssickni vpřjmj Krystowi služebnjcy, že strážného, ochránce a obhágce přebedliwého máme, samého wssemohaucýho Boha: blaze nám! Swatá pobožných hognost.

Kap. XLVIII.

Pobožnj magj odewssad pokog.

Gak sem prwé w swětě mnoho kolotánj a lopotowánj, fresuňků a starostj, hrůz a strachů, wssudy po wssech stawjch znamenal, tak sem tuto mnoho pokogné a dobré mysli při wssechněch Bohu oddaných nalezl. Nebo ani se Boha nebèsý, laskawého geho k sobě srdce naskrze gsauc powědomi: ani w sobě coby ge kormautilo nenalézagj, žádného w ničemž dobrém (gak giž vkázáno) nemagjce nedostatku: ani z wěcý wůkol stogjcých nepohodlj neokaussegj, nedbagjce gich.

Posměchy swěta za nic nemjti.

2 Prawdaťt gest, žeť gim zlý swět pokoge nedá, co na wzdoru a na posměch můž činj, sſkube, trhá, házý, plige na ně, nohy podrážj, a co nad to horſſjho wymysliti můž: gakož sem mnoho přjkladů widěl, a poznal že se to z nařjzenj negwyššjho Pána děge, aby kdo zde dobřj býti chtěgj, kukla a zwonce nosyti musyli: proto že způsob swěta tohoto to s sebau nese, aby co v Boha maudré gest, swětu pauhým bláznowstwjm bylo. Protož sem spatřil, že mnozý s přeowsſlechtilými Božjmi dary nic než za powrhel a smjch byli, y v swých wlastnjch často. Děge se to prawjm: ale wšak widěl sem že oni toho nic nedbagj, nýbrž kochagj se w tom, že swět gako před smradem před nimi nos zacpáwá, gako od oſſklivosti od nich oči odwracý, gako blázny gimi zhrdá, gako zločince odprawuge. Nebo to heslem swým po němž se poznáwagj že Krystowi gsau, býti prawili swětu se nelíbiti: a kdo křiwd weſele snáſſeti neumj, že plně geſſtě Ducha Krystowa nemá, tak o tom mluwili, a tjm gedni druhých posylowali. Prawili také, že swět swým wlastnjm rowně neodpauſſtj, swé wlastnj ſſkrabe, ſſidj, laupj, trápj, y nechť pry nám to též dělá, herež. Nemůžemeli trýznění toho prázdni býti, tu ge snáſſeti chceme kdežby se nám od swěta nahodilé ſſkody Božſkau ſſtědrau dobrotau wynahraditi mohly: a tak se nám smjch gegich, nenáwist, křiwdy a ſſkody, w zyſk obrátj.

3 Ba y tomu sem tu wyrozuměl, že čemu swět sstěstj a nesstěstj, bohatstwj a chudoba, poctiwost a potupa, řjká, tito prawj Křesťané o tom rozdjlu gmen ani slyssseti nechtj: prawjce že wssecko dobré, ssťastné, a prospěssné gest, cokoli z ruky Božj přicházy. Protož se ničjmž nekormautj, w ničem nerozpakugj a nekrautj, buď že panowati neb slaužiti poručjš, buď rozkazowati neb poslauchati, buď včiti giné neb se od giných včiti, buď hognost mjti neb nauzy trpěti, wsse gemu gedno: s gednostegnau twářj půgde, gen aby se Pánu Bohu ljbil péči mage. Prawj oni že swět nenj tak weliký aby snesen; ani tak wzácný aby oželen býti nemohl. Protož se ani tauženjm po něčem, ani odgetjm sobě něčeho, nic nekormautj. Dáli mu kdo políček w prawé ljce, nastawj mu wesele y druhého; chceli se s njm kdo o plássť nesnadniti, nechá mu y sukně: wssecko na Boha, swědka a saudce, oddáwage, a že ty wěcy k rewisy a znowu přehlédnutj, y sprawedliwému rozeznánj, časem swým konečně přigdau, gist gsa. Prawému Křesťanu wsse gedno.

4 Aniž se také swěta národům člowěk Božj z pokogné mysli wyrazyti dá. Neljbj se mu syc mnohé wěcy: ale se proto sám w sobě nehryze a netrápj. Nech gde zpět co přjmo nechce; nech padá co státi nechce; nech hyne co trwati nechce, neb nemůž. Pročby se tjm Křesťan trápil, kterýž swědomj swé spo- Y co krom sebe wi- dj.

řá-

řádané, a w srdcy Božj milost má? Nechtěgjli se k nassim obyčegům formowati lidé, formugme se my k gegich, pokud gen pro swědomj lze. Swět že zlého w horssj gde, prawda gest: ale zdaž my to frésowánjm swým naprawjme?

Kwanic swěta nedbá.

5 Wadjli se a táhagj mocnj swěta o korunu a sceptra, z čehož krwe prolitj a zhauby kragin a zemj powstáwagj, ani o to se w sobě sám netraudj oswjcený Křesťan: mysle, že málo aneb nic na tom nezáležj, kdo swětem wládne. Nebo gakož swět, by pak sám satan sceptrum geho držel, Cýrkwe nezkazý: tak zase by o korunau nad njm Angel některý seděl, swětem býti nepřestane, a ti kteřjž práwě pobožnj býti chtěgj, wždycky předce coby trpěli, mjti musegj. Gednostegná tedy se gim zdá, kdokoli na trůnu swěta sedj: leč že když z pobožných někdo (nebo to zkussenjm wyprubowáno) mnoho pochlebnjků a pokrytců k hauffu pobožných se mjsý, a těmi přjmisky y oněch pobožnost chladne: gessto w čas odewřené persequucý sami pobožnj, a w plné horliwosti, Bohu slaužj. Zwlásstě když se saudj, že mnozý w takowých přjčinách zástěrau obecného dobrého, náboženstwj, poctiwosti, swobod se přikrýwagj: gessto kdyby se na ně gak w kůži gsau pohleděło, nasslo by se že ne Krystu, než sobě, králowstwj, swobody, slawy hledagj. Člowěk tedy Křesťan nechawá wssěho toho gjti gak gde, neb můž, sám

do

doma w srdcy na Bohu a milosti geho dosti mage.

6 Aniž pokussenj Cýrkew obstupugjcý dussi oswjcenau znepokogenau činj. Wědj zagisté oni že trjumff naposledy gegich lude: kterýž bez wjtězstwj býti nemůž, ani wjtězstwj bez boge, ani bog bez nepřátel, a nesnadného s nimi se sráženj. Protož rdatně wssecko, co ge neb giné potkáwá, podnjkagj: gisti gsauce že wjtězstwj Božj gest, kterýž kam naměřil tam wěc dowede, byť se mu skály, hory, pausstě, moře a propast w cestu wkládaly, vstaupiti naposledy že wssecko musý. Wědj také že to nepřátel proti Bohu bauřenj gen k rozmnoženj geho sláwy musý napomocy. Nebo kdyby wěc k sláwě Božj začatá žádného neměla odporu, bylo by mysleno že od lidj začata a sylau lidskau wywedena gest: takto pak čjm wzteklegi swět sewssemi ďábly odbog činj, tjm se gasněgi Božj moc wyskýtá.

Ani vtrpnosti na Cýrkew přicházegjcých.

7 Naposledy byť y přicházely takowé přjhody (gakož sem přjklady toho widěl) kteréžby gim truchliwost w srdcy působily, nemůže ta při nich dlauho trwati, rychle se rozplýwá gako mračjnko pod sluncem. A to dwogjm prostředkem: Gedno, rozpomjnánjm se na weselau wěčnost, kteráž za zdegssjmi těmi neřestmi stogj, a gich čeká. To co tu přebjhá, že časné gest, wyskytnuc se odcházý zas, tratj se, mjzý: a protož, gak po něčem z wěcý těch taužiti, tak něčemu k wůli se kormau-

Kormauceni pobožných snadně se rozhánj, dwogjm prostředkem.

mautiti je nehodno, poněwadž to gen chřest gest gednoho okamženj. Druhé, magj doma hned wždycky hostě s njmž pozrozmlauwjc wssechnu tesknost, by sebe wětssj byla, zahnati mohau: ten gest Bůh Utěssitel gegich, k němuž oni w srdcy swém se winau, domácjky a odewřeně co ge trápj přednássegjce. Ta gest smělá daufánliwost gegich, že s kaждau hned wěcy ku Pánu Bohu běžj: každé swé přečiněnj, každé nedočiněnj, každý nedostatek, každau mdlobu, každau bolest, každé taužen j, do otcowského geho kljna wysýpagjce, a sewssjm wssudy gemu se swěrugjce. Kterauž synowskau laskawau k sobě dowěrnost poněwadž nemůže Pán Bůh než libowati, nemůž také než udělowati gim potěssenj swého, nýbrž y posyly k snássenj utrpnostj dodáwati: tak že čjm wjce se obnowugj a rozhogňugj utrpenj při nich, tjm wjce se také obnowuge a rozhogňuge w srdcy gegich pokog Božj; kterýž přewyssuge wsseliký rozum.

Kap. XLIX.

Pobožnj magj stálau w srdcy radost.

Swědomj dobré ustawičné hody.

Anjž toliko prostý pokog w nich přebýwá, ale ustawičná radost a plésánj, kteréž se w srdcých z přjtomnosti a čitedlnosti Božj lásky rozplýwá. Nebo kde Bůh gest, tu nebe; kde nebe, tu radost wěčná; kde radost wěčná, tu člowěk newj čeho wjc žádati. Stjn gest,

žert,

žert, ſmjch, wſſeliká ſwěta radoſt proti radoſti této: gen že toho newjm gakými ſlowy wymluwiti, aneb nawrcy. Widěl ſem, widěl, widěl a poznal, že Boha s nebeſkými geho poklady w ſobě mjti, ſlawněgſſjho coſy geſt, nežli aby k tomu wſſeho ſwěta ſláwa, pracht, bleſk, přirownán býti; radoſtněgſſjho, nežli aby tomu wſſecken ſwět co vgjti neb přidati; wětſſjho a wyěſſjho, nežli aby wſſecken ſwět to chopiti neb obſáhnauti, mohl.

2 Nebo gak gen tomu člowěku ſladko a potěſſeno býti nemá, kterýž takowé Božſké w ſobě ſwětlo; takowé vſſlechtilé Ducha Božjho ſebe ſpořádánj; takowé od ſwěta a otroctwj geho oſwobozenj; takowé giſté a hogné Božj ſebe opatrowánj; takowé před nepřátely a přjhodami vbezpečenj; takowý napoſledy odewſſad pokog, gakž giž vkázáno, w ſobě cýtj a widj? Toť geſt ta ſladkoſt gjž ſwět nerozumj: to ta ſladkoſt gjž kdo zakuſý, za nj s odwáženjm wſſeho gjti muſý: to ta ſladkoſt od njž žádná giná ſladkoſt odlauditi, žádná hořkoſt odlaučiti, žádná lahodnoſt odwábiti, žádná přjkroſt, ani ſmrt ſama, odwrátiti nemůže. N. B.

3 A tu ſem porozuměl co to geſt což mnohé z ſwatých Božjch čaſem pudj, aby čeſt, přizeň lidſkau, ſtatek a gměnj ſwé, tak chtiwě od ſebe házeli: gednoſtegně hotowi gſauce ſwět ten, kdyby gegich byl, od ſebe

be preč dáti: Ginj také aby tělo swé do žalářů, pod bič, na smrt, tak wesele wydáwali, hotowi gsauc y tisyc smrtj, kdyby ge swět opětowati mohl, podnikati; w wodě, w ohni, pod mečem, gesstě sobě prozpěwugjce. O Pane Gežjssi gaks ty sladký srdcým tebe okaussegjcým? blahoslawený kdož rozumj potěssenj tomuto!

Kap. L.

Pautnjk Křesťany podlé stawů prohlédá.

To až potud weřegné wssech Křesťanů prawých přjpadnosti wypravowal sem: spatře pak gá mezy nimi rowně gako w swětě rozdjlná powolánj, žádostiw sem byl gak kteřj stupně swého ostřjhagj také se podjwati. Y nalezl sem wsslechtilý opět při wssem řád, až mjlo: ale toho giž obssjrně wyčjtati nechcy, krátce toliko něco dotknu.

Manželstwj Křesťanů gaké. 2 Manželstwj gegich widěl sem že se od panictwj nemnoho dělj: proto, že při nich gak w žádostech, tak w pečowánj, zřjzenost gest. Mjsto oněch ocelivých paut, widěl sem tuto zlaté zápony: mjsto trhánj se od sebe, potěssené těl y srdcý spogenj. Pakli co nezwolnostj toho gegich stawu se přjdržele, wynahražowalo se to králowstwj Božjho skrze to rozmnožowánjm.

Wrchnost mezi 3 Komu se z nich nad ginými seděti, a wrchnostj slauti dostáwalo, tak se

se k swěřeným sobě poddaným swým chowal, gak rodičů wlastně k djtkám obyčeg gest, y láskau y péčj: načež djwati se mjlo bylo, a widěl sem gak mnozý z takowé wrchnosti, ruce zpjnagjc, Boha chwálili. Zase pak, kdo pod moc ginému přináležel, tak se hleděl řjditi, aby negen slowem, ale skutkem poddaný byl: Boha tjm ctě, aby kohož mu představil, buď on gakých buď powah, wšselikau k němu vctiwost a sšetrnost, slowy, y skutky y myšslenjm pronášsel. Zy sebau gakau magj.

4 Když sem mezy nimi dále chodil, spatřil sem nemalo lidj včených, kteřjž proti obyčegi swěta gak který daleko giné vměnjm, tak daleko pokorau předcházel, a byli sama wlidnost a přjwětiwost. S gednjm mi se mluwiti dostalo, o němž bylo smyšslenj že nic nenj we wšsech vměnjch lidských cožby před njm vkryto bylo: on wšsak gako negsprostšnégšsj tak se stawěl, nad hlaupostj a newmělostj swau tytýž wzdychage. Vměnj gazyků v nich w malé gest wážnosti, gestliže vměnj maudrosti k tomu nepřistaupj. Nebo pry gazykowé maudrosti nedáwagj, než k tomu toliko gsau, abychom s giným a giný mi obywateli okršslku zemského, buď žiwými neb mrtwými, rozmlauwati mohli: a protož, ne kdo mnoha gazyky mluwiti, než kdo vžitečné wěcy mluwiti vmj, že včený gest. Vžitečné pak wěcy nazýwagj wšsecky skutky Božj, k gichž poznánj Artes že napomáhagj něco: ale N. B. A gaké včené.

wšsak

wſſak známoſti té prawá ſtudnice že gſau ſwatá Pjſma: a včitel Duch Swatý; cýl pak wſſeho Kryſtus, ten vkřižowaný. Protož wſſickni tito, widěl ſem, že wſſjm vměnjm ſwým k Kryſtu gako k centrum ſměřowali: pakli co k Kryſtu překážkau býti widěli, wſſecko, byť y neywtipněgſſj bylo, opomjtali. Knihy lidſké widěl ſem že čtau wſſeligaké, podlé přjčin; ale wybraněgſſjch toliko pilně hledj: wſſudy ſſetřjc, aby lidſké řečňowánj za lidſké měli. Sami knihy také pjſſj, ale ne pro roztřáſánj gména ſwého: než když naděgi magj že něčjm vžitečně s bližnjm ſe zděliti, obecnému dobrému w něčem napomocy, zlému vhágiti, mocy budau.

Gaké kněžj a teology. 5 Kněžj a kazatelů widěl ſem tu giſtý počet, podlé potřeby cýrkwe; wſſe w habitu proſtičkém, obyčegů krotkých a přjwětiwých, gak mezy ſebau, tak wůbec k giným. Čaſu wjce s Bohem než lidmi tráwili, modlitbami, čtenjm a přemyſſlowánjm: co mimo to čaſu geſt, ten na wyvčowánj giných, buď w ſhromážděnj wůbec, aneb w ſaukromnoſti obzwláſſtně, wynakládagj.

N. B. Giſtili mi to poſluchačj, a ſám ſem zkuſyl, že ſe kázánj gegich nikdá bez wnitřnjho pohnutj ſrdce a ſwědomj neſlýchá; proto že z vſt gegich pronikawá moc Božſkých wýmluwnoſtj plyne. Y pléſánj ſem při poſlauchagjcých, y ſlzy ſpatřil, když ſe aneb o miloſrdenſtwj Božjm, aneb o lidſké newděčnoſti mluwilo: tak ſe to od nich oprawdowě, žiwě, a wraucně koná. Za

han-

hanbuby sobě kladli něčemu giné včiti, čehožby prwé sami na sobě přjkladu nevkazowali: tak že y když mlčj, čemu se z nich včiti gest. Přistaupil sem pak obzwlásstně k gednomu z nich, promluwiti chtěge, kterýž byl muž počestných ssedin, a z gehož twáře božského hned cosy se sskwělo. Když semnau mluwil, řeč geho přjwětiwé gakésy přjsnosti plná byla: a wsseligak patrné bylo že Božj Legát gest, tak nic swětem nepáchl. Když sem ho obyčegem nassjm tytuli ctjti chtěl, nedal, nazýwage to frasskami swěta: gemu tytule a cti dosti že gest, gestliže geg Služebnjkem Božjm, a ljbjli mi se Otcem swým, nazowu. Když mi požehnánj dáwal, newjm gakau pochotnost a w srdcy rozwjnagjcý se radost sem cýtil: a porozuměl sem w prawdě, že prawá Theologia mocněgssjho a pronikawěgssjho cosy gest, nežli gakž se toho wůbec zakaussj. N. B.
A zapýřil sem se wzpomena tu na některých nassich kněžj nadutost, pýchu, lakomstwj, společné růžnice, nepřjzně a nenáwisti, ožralstwj, a summau tělesnost: gegichž slowa a skutkowé tak daleko od sebe stogj, že gen z žertu o ctnostech a křesťanském žiwotu zdagj se mluwiti. Mně se, ať prawdu wyznám, tito ljbili, mužj wraucýho ducha, krotkého těla; milownjcy nebeských wěcý, nedbalcy zemských; bedliwj nad stádem, zapominatedlnj nad sebau; střjzliwj wjnem, opogenj duchem; skrownj w řečech, N. B.

hogni w skutcých: a z nichž každý přednj w prácy, poslednj w chlaubě býti se snažowal: summau, skutky, slowy, y myšlenjmi, wšsechněch duchownj wzdělánj obmýšlegjcý.

Kap. LI.

Smrt Křesťanů wěrných.

Smrt Křesťanů libá. Když sem se pak dosti mezy Křesťany těmito naprocházel, a na gegich činy nadjwal, spatřil sem naposledy, že y mezy nimi smrt se procházela: ale ne tak gako w swětě postawy mrzuté, nahá, nemilá, než obwinutá pěkně prostěradly Krystowými, gichž w hrobě byl zanechal. Ta gednák k tomu, gednák k onomu přistaupiwšsi, že čas gest odgjti z swěta powěděla. Ach gaká radost a plésánj kdo té nowiny dostal! gen aby spjš bylo wšseliké bolesti, y meč, y oheň, y klésstě, y wšsecko podnikali. Y usnul každý pokogně, tišse a libě.

Způsob gegich po smrti. 2 A gá hledě co s nimi dále bude, spatřil sem, že Angelé podlé Božjho poručenj každému mjsto obhljdli, kdeby pokogjček swůg a odpočinutj mjti mělo tělo geho: kamž když od přátel neb nepřátel, neb Angelů samých wloženo bylo, ostřjhali hrobu, aby těla Swatých w pokogi před satanem chowána byla, a ani neymenšsj prášsek z nich se neztratil. Ginj zatjm Angelé dušsi pogmauc, nesli zhůru w blesku a plésánj diwném: kamž když sem

sem za nimi (Perspicylli přioprawiw) zrakem wjry pronikl, spatřil sem slávu newypravitedlnau.

Kap. LII.

Pautnjk spatřuge slávu Boží.

Nebo ay v wýsosti seděl na trůnu swém Pán zástupů, okolo něhož byl blesk od končin nebes až do končin gegich: a pod nohami geho byl gako křisstál, smaragd a zafír, a trůn geho jaspis, a wůkol něho duha krásná. Tisýcowé tisýců, a desetkrát tisýckrát stotisýců Angelů stálo před njm, zpjwagjcých gedni k druhým, Swatý, Swatý, Swatý, Hospodin zástupů, plná gsau nebesa y země slávy geho.

2 Tolikéž čtyrmecytma starců, kteřjž padagjce před trůnem, a mecýce koruny swé k nohám toho kterýž gest žiwý na wěky wěků, zpjwali hlasytě, Hoden gsy Pane přigjti slávu a čest, y moc. Nebo stwořils wssecky wěcy, a pro wůli twau trwagj, y stwořeny gsau.

3 Spatřjm také před trůnem giný weliký zástup, kteréhožby žádný přečjsti nemohl, ze wssech národů a pokolenj a lidj y gazyků, gehož skrze to angelské na swětě zmrlých Božjch swatých přenássenj wždy wjc přibýwalo, a hluk se množil. Y wolali: Amen, požehnánj a sláwa, a maudrost, a djkčiněnj, a čest,

a moc, y sýla Bohu nassemu na wěky wěkůw, Amen.

4 Summau, blesk, gasnost, skwělost, sláwu newypravitedlnau sem spatřil, zwuk a hluk newymluwný sem slyssel, wsse radostněgssj a diwněgssj, nežli oči, vssi, a srdce násse postihnauti mohau.

5 A zděssen byw hrůzau nebeských těch slawných wěcý, padl sem y sám před trůnem welebnosti, styděse za swau hřjssnost, že člowěk possktwrněných rtů gsem, y zwolal sem: Hospodin, Hospodin, Hospodin, Bůh sylný gest, ljtostiwý, a milostiwý, dlauhočekagjcý, a hogný w milosrdenstwj a prawdě, milosrdenstwj čině tisýcům, odpausstěge neprawost a přestaupenj y hřjch: Hospodine smilug se pro Gežjsse Krysta y nademnau hřjssným.

Kap. LIII.

Pautnjk za domácýho Božjho přigat.

To když gá dopowjm, ozwe mi se z prostřed trůnu Spasytel můg Pán Gežjš, a rozkossnými těmito ke mně slowy promluwj: Nebogž se milý můg, gá s tebau gsem twůg Wykupitel, gá Utěssitel twůg, nebog se. Ay neprawost twá odňata gest od tebe, a hřjch twůg shlazen. Radug se a plésey, nebo gméno twé mezy těmito napsáno

gest

gest, když mi wěrně slaužiti budeš, gako geden z těchto budeš. Cos widělkoli, wžiw toho k bázni mé, a wětssj wěcy nad tyto vzřjš časem swým. Ostřjhey se gen w tom k čemu sem tě zawolal, a gakť sem cestu k slávě této vkázal, tak nj kráčeg. Buď w swětě, dokud té tam necháwám, pautnjkem, podruhem, přjchozým a hostěm: v mne pak zde domácým mým, práwo nebesskanstwj tobě se dáwá. A protož zde obcowánj swé mjti hleď! a měg mysl ke mně co neywýš wždycky zdwiženau, k bližnjm co neynjž sklouěnau: zemských wěcý dokud tam gjy vžjwey, w nebeských se kochey: buď powolný mně, odporný a odbogný swětu a tělu: ostřjhey wnitř tobě odemne vdělené maudrosti, zewnitř tobě odemne poručené sprostnosti: měg hlásné srdce, tichý gazyk: k čitedlnosti bjd bližnjch buď autlý, k snássenj wlastnjch křiwd otrlý: dussj služ mně samému, tělem komu můžeš aneb musýš: coť poraučjm čiň, co na tě wzkládám nes: k swětu buď neochotný, ke mně wždycky se winaucý: w swětě buď tělem, we mně srdcem. Tak budeš-li činjti, blažený gsy a dobře bude tobě. Odegdiž giž milý můg, a stůg w losu swém až do skonánj swého: vžjwage potěssenj k němuž sem tě přiwedl, s radostj.

Kap. LIV.

Zawjrka wsseho.

W tom zmizelo widěnj od očj mých, a gá pokleknа na kolena, obrátil sem oči zhůru, a Slitownjku swému gak sem uměl poděkowal sem, těmito slowy:

Požehnaný gsy Hospodine Bože můg, zwelebowánj a wywyssowánj wěčného hodný, a požehnané gméno sláwy twé důstogné a welesla né na wěky wěků. Oslawugtež tebe Angelé twogi, a wssickni Swatj twogi chwálu twau wyprawugte. Nebo weliký gsy w mocy, a maudrost twá nespytatedlná, a milosrdenstwj twé nadewsseckny skutky twé. Oslawowati tě budu Hospodine dokud gsem žiw, a gménu twému swatému zpjwati dokud mne stáwá: nebos mne rozweselil milosrdenstwjm swým, a naplnil plésánjm usta má, wychwátiw mne z praudů nápylných, z wjrů hlubokých wyňaw mne, a na bezpečnosti postawiw nohy mé. Wzdálený sem byl od tebe Bože sladkosti wěčná, ale ty smilowaw se přiblјžils se ke mně: blaudil sem, ale tys mne upamatowal: motal sem se kam gjti neuwěda, ale tys mne na prawau cestu nawedl: zassel sem byl od tebe, a ztratil tebe y sebe, ale ty wyskytna se nawrátils mne, mně y sobě. Přissel sem byl až k hořkostem pekla, ale ty zpět mnau trhna, až k sladkostem nebeským mne přiwedl. A protož dobřořeč duse má Pánu swému, a wssecky wnitřnosti mé gménu swatosti geho. Hotowo gest srdce mé Bože, hotowo gest srdce mé, zpjwati a plésati tobě budu. Nebo wyšssj gsy nade-

dewſſecku wyſokoſt, a nadewſſecku hlubokoſt hlubſſj, diwný, ſlawný, a plný miloſrdenſtwj. Běda duſſem neſmyſlným, kteréž od tebe odcházegjce pokog ſe nagjti mocy domnjwagj: geſſto ho kromě tebe ani nebe, ani země, ani propaſt nemá: proto že w tobě ſamém geſt odpočinutj wěčné. Nebe y země od tebe gſau, a dobré gſau, a kráſné gſau, a žádoſtiwé gſau, proto že od tebe gſau: a wſſak ani tak dobré, ani tak kráſné, ani tak žádoſtiwé negſau, gako ty Včinitel gegich: protož duſſe potěſſenj hledagjcý naplniti a naſytiti nemohau. Ty gſy Pane plnoſt plnoſtj: ſrdce náſſe neupokogené geſt dokudž ſe koli neuſtanowj w tobě. Pozdě ſem tě zamilowal ó kráſo wěčná, proto že ſem tě pozdě poznal. Poznal ſem pak tehdáž kdyžs mi ſe zaſwjtila ó gaſnoſti nebeſká. Nechť chwály twé mlčj kdo ſlitowánj twých nepoznal; ale wy wnitřnoſti mé wyznáwegte ſe Pánu. O kdo mi to dá aby ſrdce mé opogeno bylo tebau wůně wěčná! abych na wſſecko zapomenul což ty negſy Bůh můg! Neſkrýwegž ſe giž ſrdcy mému kráſo negkráſněgſſj! Pakli mi wezdegſſj wěcy tebe zaſtěňugj, umru ale abych tě ſpatřowal, a s tebau gſa wjce tě neztracowal. Zdržug mne Pane, weď mne, neſ mne, abych od tebe neblaudil a nekleſal: degž ať tě milugi milowánjm wěčným, a nemilugi wedlé tebe wěcy žádné, leč pro tebe a w tobě ó láſko neſkonalá. Ale což wjce mluwiti mám Pane můg? teď ſem, twůg ſem: twůg ſem wlaſtnj, twůg ſem wěčně. Odřjkám ſe nebe y země, gen ať tebe mám: ſebe mi gen neodpjrey, doſti mám, na wěky wěků neproměnně doſti mám, na tobě ſamém. Duſſe y tělo mé uléſſe k tobě Bohu žiwému: ach ſkoroliž pak půgdu abych ſe ukázal před obljčegem twým? Kdy chceš Pane Bože můg wezmi mne, teď ſem, hotowě ſtogjm za-

zawoley kdy chceš, kudy chceš, gak chceš. Půgdu kam poručjš, činiti budu co rozkážeš. Duch twůg dobrý zprawug mne gen a weď mezy osýdly swěta gako po rowné zemi, a milosrdenstwj twé zprowázeg mne po cestách mých, a prowed skrze tyto, ach tesklíwé temnosti swěta, až k wěčnému swětlu.
Amen y Amen.

Gloria in excelsis DEO, & in terra Pax hominibus bonæ Voluntatis.

Pjsnička o diwném a milostném Božjm člowěka Bohu oddaného wedenj: složená po přečtenj Labiryntu od P. J. Kašpa Wysokomýtského.

(Přioprawená pro metrum) Notau žalmu 4.

Twé Hospodine požehnánj we wssech gá spatřuge skutcých, gméno slawjm twé bez přestánj hodno znage wywyssowánj což gest gen koli w saudech twých. Twá rada diwná z strany nás gest, gak koho kdy wodik ráčjš, nic nepřekazý satanská lest, zůstane wssudy tobě twá čest, s námi tak uměle kráčjš.

2 Angelé twogi zwelebugte wssickni dnem y nocý Tebe, wssickni lidé též wywyssugte, k swým powinnostem cele slůgte, wděčnj gsauc wedenj z nebe. Ach w swětě bjdného motánj! swých kdo se po radách pustj, konce nenagde kolotánj, leč samo Páně smilowánj zas koho chce bludů zprostj.

3 Chwáliti budu y gá Pána, z tak diwné dobroty množstwj: často která z wděčně mi dána, když

dusse w pádu retowána, pauhau twého moch Božstwj. Praud wody sylně mne zachwátil, w němž vtonauti giž práwě když bylo, zase mne wychwátil Pán, a k bezpečnosti nawrátil, k mé vtěsse, a swé sláwě.

4 Wzdálena byla dusse swého má (při wssem wssudy blaudiwssi z cesty prawé) wůdce prawého, přjklady wsseho swěta zlého, sem tam mámena gen bywssi. Pán ale přessťastně bludům mým sám konec včinit ráčil! Kdyžto mne oblesťna swětlem swým gasně, spatřiti dal okem ctným, swůdce ty, gak on omráčil.

5 K pekla samého hlubokosti byl sem giž přiweden strassně: mnau potrh Pán sám z wysokosti, za swého sobě přigal hosti: ach gak diwně a zázračně! Těš se tomu wssemu dobrému, těš dusse přemilá, Pánu! a k němu se winauc samému, k chwálenj ho vstawičnému kaž sobě odewřjt bránu.

6 Wyzpytug Pane srdce mého vpřjmnau hotowost, žádám! gak tebe nad wssecko wyšssjho, wssech hlubin daleko hlubssjho, chwálit gen sobě vkládám. Nesmyslné ach dusse wssecky gessto tebe opausstěgj! swé po radě chodjce wždycky swému nepřjteli pod necky gak holubi lezau hlaupj.

7 Swět wssechen oprawdu plný gest nástrah, též osýdel diwných: snáze tisýckrát tu se zapléśt, nežli gedinau zase wypléśt, každý bez Boha zwázne w nich. Než kdo toho Wůdce milého s tjm geho wedenjm ssetřj, wzýwage Boha gediného, a střeha se kroku slepého, bez sskody wssudy se spatřj.

8 Gá tedy nebudu se báti, Pán můg můg bude mocný sstjt! swému chcy nepřjteli státi, nech boguge, nebude bráti slawných ze mne kořistj swých. Můg a Božj wjm že tryumff gest, wěž to nepřjteli zlostný: nic tobě neprospěge twá lest,

sám

sám z tebe bude měti swau čest, ochrana má, ty Bůh mocný.

9 Mé potěssené tobě zpjwá plésánj přeplné srdce: můg Bože, když stále nabýwá rozkosse z tebe, až oplýwá. Kéž twář twau widět gest w brzce! Ach za sebau mug Pane swého táhni sluhu prosým stále! Táhni tebe žádostiwého w stánku spatřiti domu twého, kdežto nebude kam dále.

10 Chcessli wssak vžiti mne gesstě w tom zdegssjm smrtedlném stánku, teď Pane gsem, twém tu na mjstě slaužiti lidem hotow gistě, dobrau též woliti stránku. Co chceš vkaž! wuli celau mám rozkazy konati wssecky twé Pane: mdloby posylug sám, nic překazyti ať nemůž nám kráčeti po tobě wždycky. Amen.

Zawjrka.

11 Kdožkoli toto bude zpjwat, semnau w národu mém wěčně, dejž Bože ať může prospjwat w ctné naděgi, a Tebe wzýwat s plésánjm dusse swé wděčně! Poďte lidé, poďte radostně, těš se Bohu kdo gen ho znáš! Ač noha se vssine zcestně, Pán prowede předce milostně až k sobě w nebe, sám Bůh náš. Amen.

U Jana Negedlého,

Doktora Práw, a cýs. král řádného weřegného Professora Literatury České na wysokých sskolách Pražských,

gsau následugjcý knihy k dostánj:

Nedělnj Kázanj na celý rok, od Wogtěcha Negedlého, pastýře duchownjho osady Pečické, 2 djly, 58 archů splné, w Praze, v welikém 8. 1806. za 4 zl.

Swátečnj a postnj Kázanj na celý rok, (od téhož) 2 djly, w Praze, 1807. v welikém 8. za 4 zl.

Ladislaw a djtky geho, přjběh pro mládež, (od téhož) w Praze, 1807. za 36 kr.

Hlasatel Český, od Jana Negedlého wydaný, prwnj ročnj běh 1806. 4 djly, za 3 zl.

Hlasatel Český, (od téhož) druhý ročnj běh 1807. též 4 djly, za 3 zl.

Hlasatel Český, (od téhož) třetj ročnj běh 1808. též 4 djly, za 3 zl.

Hlasatel Český, (od téhož) čtwrtý ročnj běh 1809. též 4 djly, za 3 zl. (Gest gesstě pod presem.)

Numa Pompilius, druhý král Řjmský; w gazyku francauzském od P. Floryana sepsaný, a českým wyložený od Jana Negedlého. W Praze, 1808. w 12. za 1 zl. 20 kr. na sprostém, a za 1 zl. 48 kr. na pěkném posstowském papjře.

Dafnys a prwnj Plawec, swazek druhý z znamenitých Gesnerowých spisů, pracý a nákladem Jana Negedleho, přečistě na pěkném psacým papjře tisstěný, a tytulem krásně rytým přiozdobený. W Praze, 1805. za 1 zl.

Smrt Abelowa, (od téhož) na posstowském papjře, s wýborně rytými obrázky, druhé wydánj, w 12. w Praze, 1804. za 1 zl.

Ho

Homerowa Iliada, s wýborně rytým obrázkem na poſſtowſkém papjře (od téhož). Čáſtka prwnj, w 4. w Praze, 1802. 40 kr.

Böhmiſche Grammatik von Johann Negedlý, mit Tabellen und einem Anhange nach Meidingers Lehrart für Deutſche bearbeitet. gr. 8. Prag, 1804. 1 zl. 36 kr.

Praktiſche böhmiſche Grammatik für Deutſche, von ebendemſelben, zweyte umgearbeitete und verbeſſerte Ausgabe. gr. 8. Prag, 1809. 2 zl.

Labirynt Swěta a Rág Srdce, to geſt, ſwětlé wymalowánj, kterak w tom ſwětě, a wěcech geho wſſechněch, nic nenj než matenj a motánj, kolotánj a lopotowánj, mámenj a ſſalba, bjda a teſknoſt, a napoſledy omrzenj wſſeho a zaufánj: ale kdož doma w ſrdcy ſwém ſedě, s gediným Pánem Bohem ſe vzawjrá, ten ſám k prawému a plnému myſli vpokogenj a radoſti že přicházý. (od Jana Amoſa Komenyuſa) po páté tlačen, w Praze, 1809. w 12. za 1 zl. 20 kr.

Poſlednj Saud, od Wogtěcha Negedlého, s kráſným obrázkem, w 12. w Praze, 1804. za 20 kr.

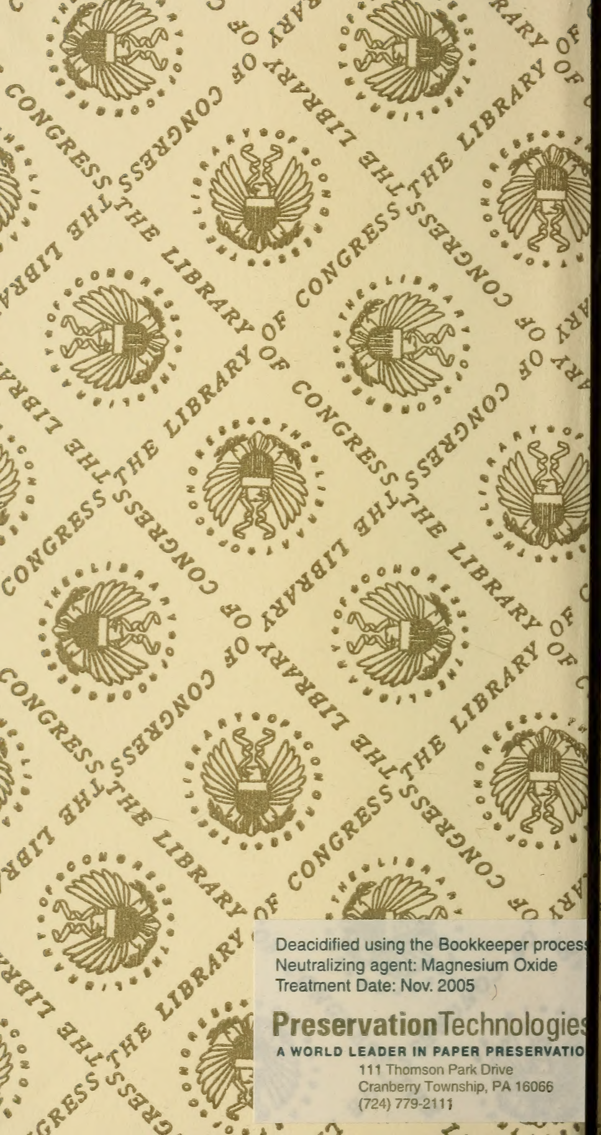
Atala, aneb láſka dwau diwochů na pauſſti, w 12. w Praze, 1805. za 24 kr.

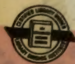
Děwjn, báſeň ſmiſſnohrdinſká, od Sſeb. Hněwkowſkého, 2 djly, s obrázky. 12. w Praze, 1805. za 1 zl. 10 kr.

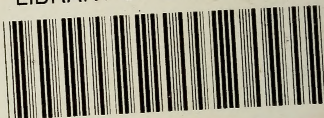
Pamatné přjhody Hraběte Beňowſkého, přeložené od Samuele Čerňanſkého, w Preſſpurce, 1808. za 54 kr.

Engelmannowa Knjžka obſahugjcý kratičké včenj mrawů w otázkách a odpowědjch, pro mládež, od Jozeffa Rautenkrance. Za 9 kr.

[illegible]
14 Juli 1838

THE LIBRARY OF CONGRESS

LIBRARY OF CONGRESS
0 017 052 732 A
